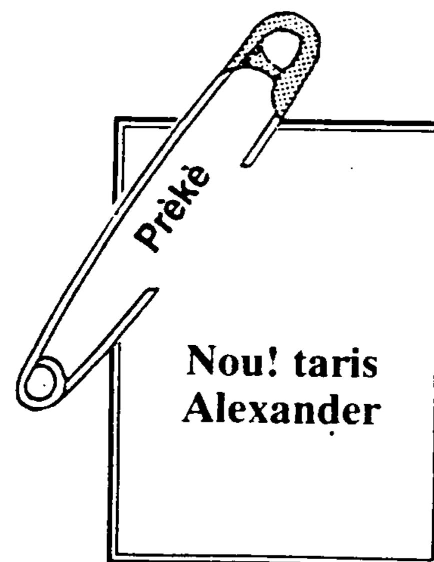
110E JAARGANG — NO.: 186 ZATERDAG 28 AUGUSTUS 1993

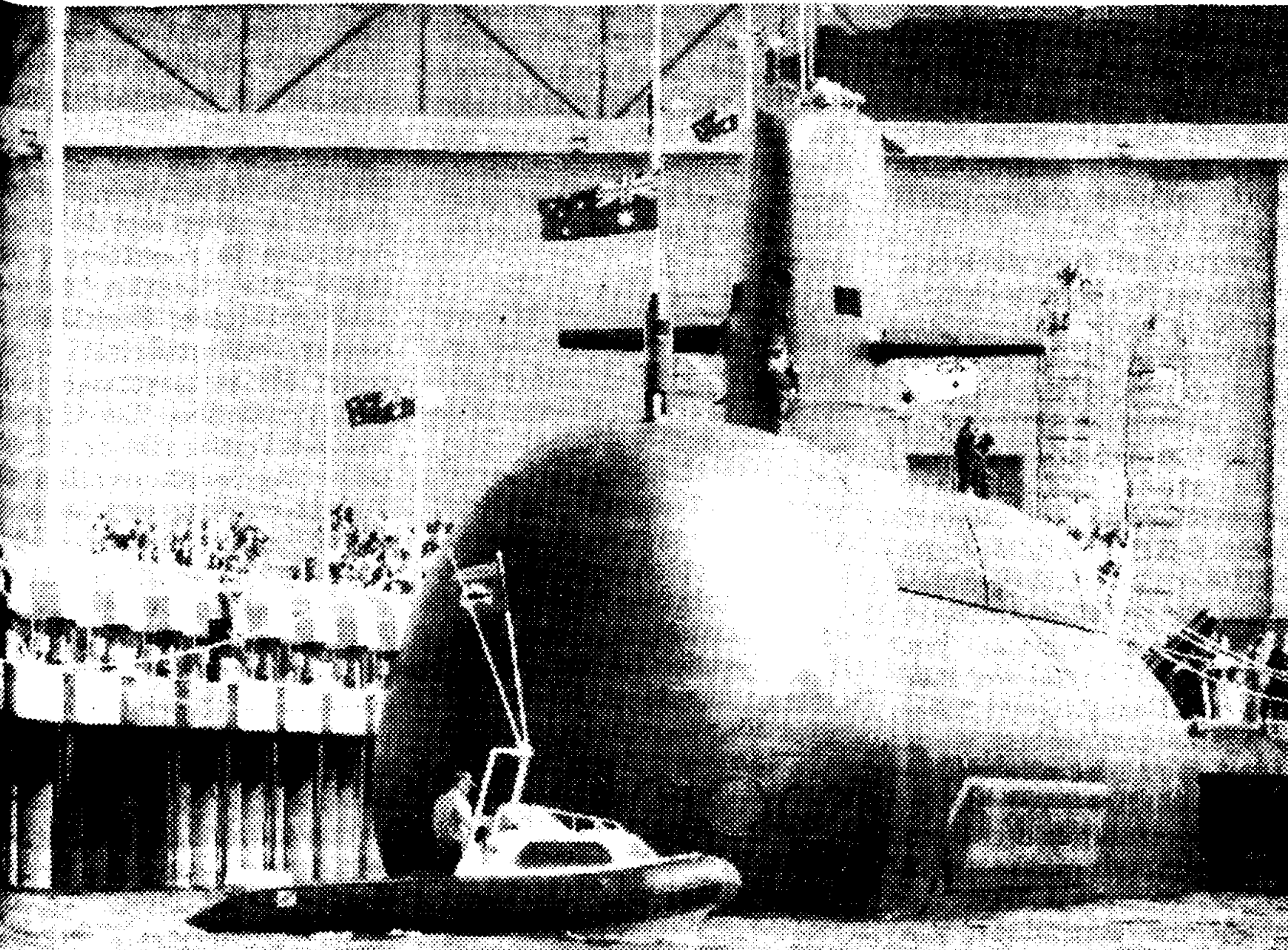
AMIGOE

VANDAAG

Nou! taris Alexander

Australische onderzeeër te water gelaten

■ *ADELAIDE - In Port Adelaide in Australie ging de Australische onderzeeër Collins te water. Het is het grootste en technisch meest moderne type onderzeeër dat niet door kernenergie wordt voortgedreven. De Collins is de vrucht van Zweeds-Australische samenwerking, een project van ruim drie miljard dollar.*

Zelfporetret van Goya ontdekt

CHAMBERY - De Franse douane heeft vrijdag in het departement Savoye drie Spanjaarden aangehouden, die een zelfportret van de beroemde Spaanse schilder Francisco de Goya (1746-1828)bij zich hadden. De Spanjaarden hadden het schilderij bij binnenkomst in Frankrijk niet aangegeven.

De waarde van het zelfportret wordt geschat op drie miljoen gulden. Vermoed wordt dat het werk van de Spaanse meester, die lange tijd bij het Spaanse hof in dienst was, voor verkoop in Italië of Zwitserland was bedoeld. Het schilderij is in afwachting van nader onderzoek in een bankkluis in Chambery ondergebracht. Het is niet bekend om welk zelfportret van Goya het gaat. Het zelfportret ging vergezeld van een echtheidsgarantie.

Justitiële huiszoeking bij notaris Alexander

WILLEMSTAD — Een rechercheteam met aan het hoofd een officier van justitie en een rechtercommissaris heeft vrijdagmiddag huiszoeking gedaan bij het notariskantoor van mr Miguel Alexander.

Er is bij de huiszoeking niets in beslag genomen of gecopieerd. De rechter-commissaris heeft volgens Alexander gezegd, dat het onderzoek zich niet op de notaris richt, maar op een of meer van zijn cliënten.

Een en ander zou te maken hebben met wat is gaan heten de botika-affaire. Woensdag deed het Openbaar Ministerie in verband met die zaak huiszoekingen bij twee banken en een administratiekantoor. Alexander zelf wil een mogelijke verbinding met het botika-onderzoek ontkennen noch bevestigen. Het Openbaar Ministerie wilde gisteren nog geen commentaar geven.

Zie ook pagina 3

Zes doden bij botsing in Frankrijk

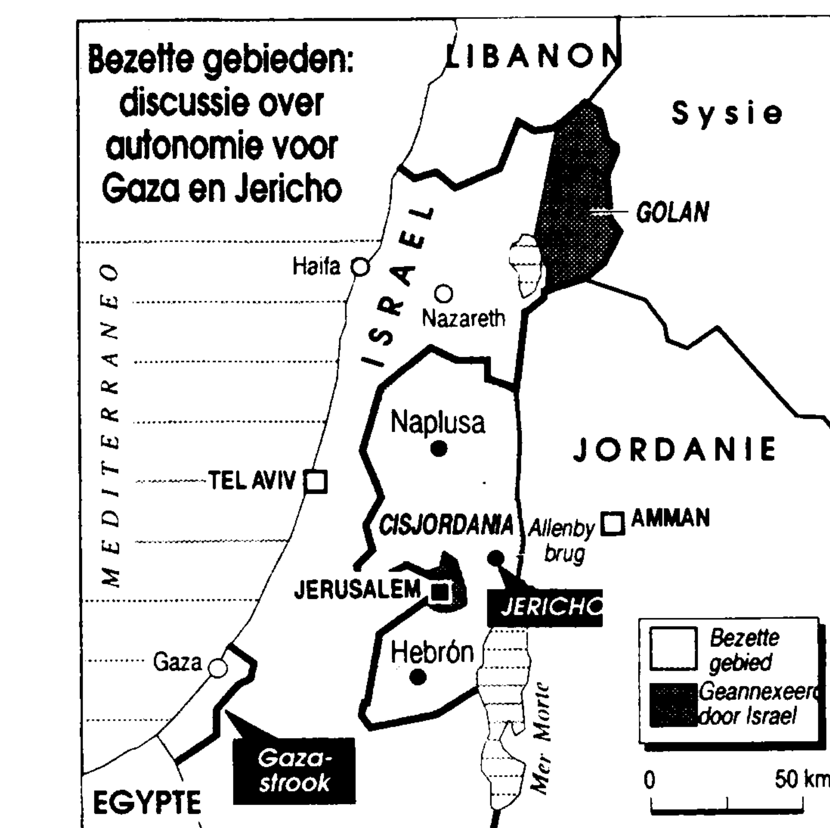
AUXERRE - Zes personen zijn om het leven gekomen en negen gewond geraakt, van wie drie ernstig, bij een verkeersongeluk dat zich zaterdagmorgen heeft voorgedaan op de Franse A-6 ter hoogte van Savigny-sur-Claris (Yonne). De botsing van een vrachtauto met negen personenauto's had even na 4 uur 's nachts plaats bij Courtenay in de richting Lyon-Parijs.

Oppositie geschokt over autonomieplan Gaza en Jericho:

Israël onderhandelt in geheim met de PLO

JERUZALEM/TUNIS - Israël onderhandelt in het geheim met de Palestijnse Bevrijdingsorganisatie (PLO) over een plan om autonomie te verlenen aan Palestijnen in de Gazastrook en de stad Jericho op de westelijke Jordaanoever. Zowel hoge Israëlische als Palestijnse functionarissen hebben dit vrijdag bevestigd.

In Amman schroomde de Palestijnse functionaris Saleh Ra'Fat niet te verklaren dat al een principe-akkoord bereikt is over de terugtrekking van de Israëliers uit de twee gebieden. Maar PLO-raadgever Nabil Shaath erkende vrijdag in een artikel in de Jerusalem Post dat nog een hoop vragen onbeantwoord zijn. De PLO-woordvoerder in Tunis Yasir Abd Rabbo prees vrijdag de verklaring van de Israëlische minister van Buitenlandse zaken Shimon Peres waarmee deze zich van de week bereid toonde Palestijnen in Gaza en Jericho autonomie te verlenen.

AFP infografia - Philippe Landry

IN OSLO

De voorzitter van de PLO, Yasir Arafat, heeft donderdag en vrijdag vergaderd met het PLO-bestuur of Uitvoerend comite over zijn 'eerste Gaza' plan. Arafat hoopt met deze zeer beperkte autonomie de impasse in de vredesonderhandelingen te doorbreken. Binnen de PLO-top is grote onenigheid ontstaan, onder meer over Arafats eigengereide diplomatie die als laffe toegeeflijkheid wordt gekenschetst. De kwestie van de vestiging van een heuse Palestijnse staat met oost-Jeruzalem als hoofdstad kan met de voorgestelde autonomie even rusten, maar veel Palestijnen vrezen dat het daarna bij deze 'thuisland'-optie blijft. De Palestijnse leider zou desondanks op tweederde van het achttien leden tellende uitvoerend comite kunnen blijven rekenen.

Het vredesoverleg over het Midden-Oosten, dat tot nu toe nauwelijks iets heeft opgeleverd, gaat dinsdag in Washington de elfde ronde in.

De plannen om Palestijns zelfbestuur daadwerkelijk te verwezelijken, nota bene na de vermeende directe onderhandelingen met de PLO, hebben in Israël vrijdag de krantenpagina's gevuld. Drie van de zeven grote dagbladen rapporteerden over een geheime ontmoeting die minister Peres zou hebben gehad op 20 augustus in Oslo met een lid van het Uitvoerend comite van de PLO, Mahmud Abbas, en de grootste krant van het land, Jediod Ahronod, schrijft dat Peres met medeweten van de premier, Yitzhak Rabin, een ontmoeting heeft gehad met Abd Rabbo.

GESCHOKT

De rechtse oppositie reageerde geschokt en oppositie-leider Yitzhak Shamir eiste vrijdag nieuwe verkiezingen. De oppositie heeft om een spoeddebat op maandag verzocht, wat plaats zal vinden wanneer een derde van de parlementsleden daarmee instemt.

Het officiële Israëlische standpunt ten aanzien van Palestijns zelfbestuur blijft niettemin ongewijzigd. Een Israëlische onderhandelaar bij het vredesoverleg Eliakim Rubinstein sprak donderdag van het overdragen van bevoegdheden op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs, toerisme, sociaal beleid en belastingen. en Peres zelf gaf al aan dat het gaat om "autonomie en niet om de schepping van een nieuwe staat".

NIET NIEUW

Het enthousiasme waarmee als proeftuin voor Palestijns zelfbestuur de Gazastrook en Jericho worden aangeboden is niet volkomen nieuw. De Gazastrook bestaat uit een overbevolkt stukje kust zonder bestaansbronnen en is een van de moeilijkst beheersbare gebieden voor de Israëlische bezettingstroepen. Vrijdag schoten Israëlische troepen in Gaza de 24-jarige Nehad Rajab neer, die op weg naar het ziekenhuis overleed als 1.118e slachtoffer van de Palestijnse opstand. Jericho, met 250 meter onder de zeespiegel het laagste punt op aarde, werd al in 1974 door Israël aan Jordanie aangeboden.

Arabische hoogwaardigheids-bekleders hebben vrijdag in Beirut besprekingen gevoerd met het oog op het komende vredesoverleg. De opening van de bijeenkomst werd verstoord door ongeveer honderd Palestijnse vluchtelingen die stopzetting van de vredesonderonderhandelingen eisten en een aantal vrouwen scandeerde "schande", doelend op het uitblijven van salarissen en pensioenen.

ONTSTEMD

De ministers van Buitenlandse Zaken van Egypte, Libanon en Syrië, Amr Mussa, Fares Bueiz en Faruk al-Shareh, de Jordaanse staatssecretaris Talal al-Hassan en PLO-functionaris Faruk Kaddumi hopen vandaag (zaterdag) hun diplomatie "gecoördineerd" te krijgen voor de vredesonderhandelingen in Washington op dinsdag. Jordanië, Libanon en Syrië waren ontstemd over het feit dat zij, in tegenstelling tot Egypte, op geen enkele manier op de hoogte zijn gebracht door de PLO over Arafats autonomievoorstellen aan Israël.

ÑAPA

DE weekendbijlage Ñapa van de Amigoe is vandaag grotendeels gewijd aan de Dag van de Pers welke op woensdag 1 september wordt gevierd:

* JAN BROKKEN, een Nederlandse schrijver/journalist werkt sinds vorige maand op Curaçao aan een nieuw boek. In een vraaggesprek met Hennie Harinck geeft hij t.g.v. de 'Dia di Prensa' zijn mening over de pers in het algemeen en hoe die functioneert op Curaçao. pag. 1

* KRANT en bibliotheek zijn de belangrijkste onderwerpen in het jongste boek van dr. Johan Hartog 'Het gedrukte woord in de Nederlandse Antillen en Aruba'. Hartog, o.m. ex-hoofdredacteur van de Amigoe, en oprichter van de Arubaanse bibliotheek, geeft in dit boek een uitgebreid overzicht van de geschiedenis van de drukkers, drukkunst, kranten en boeken op onze eilanden. Een recensie van Peter Dicker op pag. 3

* OOK KLEINE muilkorfjes knellen. Tot die conclusie komt Marjo Nederlof in haar beschouwing over de vrijheid van meningsuiting in de Nederlandse Antillen, waarbij ze uitging van de Press Indepedence and Critical Ability index (PICA). pag. 5

* Over het jubilerende TeleAruba en de eveneens jubilerende Amigoe-redacteur Jos van der Schoot verzorgde Eef Hermers een bijdrage, terwijl Dennis Pikero voetbaltrainer Etienne Siliee aan het woord laat over pers en sport.

* Elisabeth de Montsouris schreef een reisverhaal over Puerto Rico en Joël Labadie interviewde de Curaçaose fotografe Elaine Muskus

Verder in Ñapa deze week: de rubrieken Buitenland, de Kinderpagina, Liever Heimwee dan Holland, Ziek en Gezond en de wekelijkse Kruiswoordpuzzel.

Abonnees van de Amigoe ontvangen deze tien pagina's tellende bijlage gratis; in de losse verkoop kosten krant en Ñapa samen één gulden.

Moeder Teresa uit ziekenhuis

■ *CALCUTTA - Moeder Teresa kon vrijdag weer het ziekenhuis verlaten waar zij was opgenomen na een acute malaria-aanval. Zij groette enthousiast haar medezusters bij aankomst in het klooster van haar congregatie in Calcutta. Moeder Teresa wordt 83 jaar. Zij won indertijd wegens haar menslievend werk de Nobelprijs voor de vrede.*

Functionaris Nederlandse ambassade Suriname:

Onderzoek oplichting TRIS-pensioenaffaire

PARAMARIBO - Tegen de Nederlandse ambassadefunctionaris J.S. is vrijdag in Paramaribo een justitieel onderzoek begonnen. Een benadeelde ex-medewerker van de voormalige Nederlandse troepenmacht in Suriname (TRIS), en het ministerie van Arbeid beschuldigen J.S. van oplichting en bedriegerij.

De ambassadefunctionaris heeft jarenlang forse winsten gemaakt op de in Nederland gestorte pensioengelden van Saridjo Rais. Bij de uitbetaling van de tegenwaarde hanteerde J.S. een koers die veel lager lag dan die op de vrije wisselmarkt. Uit bankstukken van Rais blijkt bovendien dat J.S. als gemachtigde gelden liet overschrijven naar zijn eigen bankrekening in Nederland.

J.S. heeft aan een tweede benadeelde, die vrijdag ook een strafklacht wilde indienen, beloofd de door hem opgestreken gelden terug te betalen. Hij heeft hiervoor tot woensdag de tijd gevraagd.

Het ministerie van Arbeid zal andere benadeelden adviseren om naast het indienen van klachten bij de politie ook civielrechtelijke processen op gang te brengen zodat ze de hen onthouden gelden kunnen opeisen. De coalitie-parlementariër Arnold Kruisland vindt dat de Nederlandse regering de benadeelden moet compenseren voor de "manipulaties" van een medewerker op haar ambassade in Paramaribo.

J.S. is een lokaal aangetrokken functionaris op de ambassade. Hij geniet geen diplomatieke status en kan op basis van de Surinaamse strafwet vervolgd worden. In een eerder stadium ontkende hij zich schuldig te hebben gemaakt aan oplichting en bedriegerij.

Uganda: Massagraf uit Oboto-tijd met honderden doden

KAMPALA - Een massagraf met de beenderen van rond de achthonderd mensen is door arbeiders in een steengroeve dichtbij de Ugandese hoofdstad Kampala blootgelegd. Een militaire woordvoerder heeft dit vrijdag bevestigd.

De stoffelijke resten zijn van tegenstanders van het regime van de voormalige president Milton Obote en werden tussen 1981 en 1985 vermoord. In de nabijheid van een kazerne die als concentratiekamp dienst deed zijn de lichamen vermoedelijk haastig bij elkaar gegooid.

LISNASKEA - De politie in Noord-Ierland stelt het Ierse bevrijdingsleger (IRA) verantwoordelijk voor de bomaanslag op een politiebureau van Lisnaskea, aan de grens met Ierland. Bij de aanslag raakten vrijdag verscheidene agenten en burgers licht gewond. De bom werd gegooid vanuit een bestelwagen die buiten het bureau stond geparkeerd.

Door Clinton overgenomen van Bush:

VS-staatssecretaris op winkeldiefstal betrapt

WASHINGTON - De Amerikaanse staatssecretaris voor het landleger, John Shannon, is donderdag in staat van beschuldiging gesteld wegens etalagediefstal en op eigen verzoek van zijn functie geschorst.

Dit heeft de woordvoerder van de landstrijdkrachten van de Verenigde Staten, kolonel Steve Rausch, vrijdag meegedeeld. Het incident deed zich donderdag voor in een voor militair personeel gereserveerde winkel in Fort Myers (Virginia). Een winkeldetective voelde Shannon (60) aan de tand, terwijl hij hem beschuldigde van het stelen van een blouse en een rok. Shannon, die staatssecretartis van het landleger is in afwachting van de benoeming van een nieuwe onderminister door president Bill Clinton, moest mee naar het kantoor van de directeur van de winkel, waarop een militaire politieman erbij gehaald werd.

De interim-staatssecretaris voor de landstrijdkrachten is beschuldigd van etalagediefstal, voordat hij de winkel mocht verlaten, zo ging de woordvoerder door die in het midden liet of Shannon de feiten had bekend. Hij is beschuldigd van niet-ernstige diefstal van een regeringseigendom, welk vergrijp bestraft kan worden met een jaar gevangenisstraf en 190.000 gulden boete, aldus een federale procureur in Alexandria (Virginia), Robert Chesnut. Shannon heeft daarop gevraagd geschorst te worden van zijn functies, die voortaan worden vervuld door de stafchef van de landstrijdkrachten, generaal Gordon Sullivan, zo zei Rausch.

Shannon was interimstaatssecretaris voor de landstrijdkrachten sinds het in functie treden van Bill Clinton op 20 januari. Hij was in 1989 door Clintons voorganger, de Republikein George Bush, benoemd tot onderminister van het Amerikaanse landleger.

HERMAN BERKHOUT

Cadmu-adviseur Herman Berkhout:

'Bank zal alleen financieren als zij zeker weet dat directie en vakbond het met elkaar eens zijn'

WILLEMSTAD — Dat er nog redding is voor de Curaçaose Dok Maatschappij, denkt Herman Berkhout, adviseur van de Cadmu, wel. Maar dan zullen de directie en de bond samen aan tafel moeten gaan zitten. "Als je daar gezamenlijk je schouders onder zet, dan denk ik dat je de bank kunt overtuigen dat er een levenskans is. Alles wordt hier wel in het politieke vlak getrokken, maar we zullen toch naar de bank toe moeten, want de Curaçaose overheid is niet eens kredietwaardig genoeg meer om een garantie af te geven. Ik kan me voorstellen dat de bank zegt: 'Alleen als er een concreet overlevingsplan ligt, dat ook gedragen wordt door de vakbond zodat ik straks niet met allerlei akties geconfronteerd wordt, ben ik bereid om de kredietverlening voort te zetten.' Maar ja, als je al met ruzie begint, zoals de fase waar we nu in zitten, ben ik ervan overtuigd dat we geen cent krijgen."

- door Marjo Nederlof -

Donderdagmiddag, het SSK-gebouw, een kamertje. Berkhout achter een tafel vol met papieren, waaronder een computeruitdraai van de hele CDM-administratie. Pretoogjes. "Loop ik langs een vuilnisbak, zegt een stemmetje tegen me: Herman, kijk eens in die vuilnisbak... Raaien wat ik daar in vind."

Berkhout (60), van huis uit sleepbootkapitein, was vanaf 1967 tot begin dit jaar vakbondsbestuurder bij de Industriebond FNV en is in de loop der jaren nauw betrokken geweest bij tientallen reorganisaties in de scheepsbouw. Verolme/ Botlek, Bilton, RDM, de I.H.C.-bedrijven, Boele - hij heeft het allemaal meegemaakt.

"Het is mijn werk om de bedrijfscijfers te vinden. Zo zie ik nu aan deze uitdraai, dat de CDM goede vaklui in dienst heeft. Want bijvoorbeeld bijna alle lassers zijn al vanaf het begin van de jaren tachtig in dienst. Bij de grote reorganisatie in 1986 hebben ze dus de beste mensen gehouden."

Berkhout ziet nog iets anders aan de cijfers: de *overhead* van het bedrijf is nog groter dan hij aanvankelijk dacht: 44 procent. De echt aan de klant door te berekenen uren, worden maar geleverd door 292 man. De overige 228 kosten geld dat uit de tarieven moet komen. "Begrijpt Evertsz de cijfers zelf niet? Ik denk dan: waarom kunnen we toch niet samen aan tafel zitten?"

De EMG wilde niet met Berkhout aan tafel zitten, omdat de vakbond hem had uitgenodigd. Ook zette Evertsz vraagtekens bij de expertise van Berkhout. "Ja. Maar drie jaar geleden vond Evertsz me wel deskundig genoeg om naar Nederland te komen voor een gesprek met mij," reageert Berkhout schouderophalend, terwijl hij een shaggie opsteekt. "Kommer Damen zou toen de werf overnemen en Evertsz wilde weten hoe solvabel Damen was en dergelijke. Nu staat Damen er om bekend, dat hij bijna failliete werven opkoopt, iedereen eruit gooit en dan met een hele kleine kern doorgaat. Trekt de markt aan, dan leent hij mensen in. Evertsz heeft toen gezegd dat dat op Curaçao niet kan, omdat de hele industriële infrastructuur van Curaçao geen grote groepen onderaannemers heeft, omdat daar geen emplooi voor is."

Evertsz had deze week ook kritiek op Berkhouts cijfers. "Ach ja, ik had een verkeerde dollarkoers doorgekregen. Maar in de cijfers die de EMG deze week gaf, zitten ook fouten. Op de ene bladzijde staat als direkte personeelskosten 8.460.000 en een paar bladzijden later 8.640.000. Een tikfoutje waarschijnlijk, van 180 duizend gulden. Maar daar gáát het toch niet om? Ik zal wel met een aantal zaken geen rekening gehouden hebben, want ik had toen niet alle cijfers en hij wel. Heeft een directeur al eens eerder tegen me gezegd: u houdt niet met alle factoren rekening. Toen zei ik: 'Maar wat doet die meneer daar dan naast u? Dat is toch de curator, die hier de tent komt sluiten omdat ú het zo goed weet en ik zo dom ben?" Lacht zacht.

Zakelijk: "Er wordt nu een discussie in de media gevoerd op het niveau van 'wel waar/niet waar', maar daar kun je geen werf mee redden. De kern van de zaak is, dat de kostprijs hoger ligt dan de marktprijs. En daar kan niemand een verhaal van maken, laat staan winst maken." In het EMG-plan worden 400 van de 520 werknemers ontslagen. De resterende 120 man bestaat voor 80 procent uit stafleden en administratie, die werk moeten aantrekken voor de later weer via een onderaannemer in te huren arbeiders. Veel te zware top, oordeelt Berkhout. "Dat gaat uit van de gedachte dat de markt van vroeger weer in zijn volle omvang terugkomt. Dat zal niet gebeuren. Maar je zit dan wel met een outillage en een staf die in geen enkele verhouding staat tot de werkelijkheid."

Berkhout zegt dat hij anders omgaat met de cijfers dan de EMG. "Want een accountant kijkt alleen naar de cijfertjes of ze goed zijn opgesteld. Op het eerste gezicht lijkt het EMG-plan logisch, want je bent een grote kostenpot, de arbeiders, kwijt. De gedachte van de EMG is: die arbeiders lenen we later in. De praktijk is, dat dan de prijzen oplopen, want het dok is dan helemaal afhankelijk van onderaannemers. Die zeggen: 'Zestien gulden per uur? Nee meneer, deze week is het twintig gulden'. Nou, daar ga je, dan dan zit je natuurlijk zo weer in de verliezen."

Dat heeft Evertsz gedacht te voorkomen door het oprichten van de dochtermaatschappij DMCE. Er konden dus afspraken gemaakt worden over de prijzen waarvoor die onderaannemer DMCE voor de CDM zou gaan werken. De ervaring op Curaçao leert, dat onderaannemers niet meer, maar juist minder krijgen voor hetzelfde werk.

"Ja, de werknemers krijgen wel minder, maar de onderaannemer zit met zijn eigen *overhead*. Die directeur kan zijn uren niet verkopen. Zijn kosten moet hij uit het tarief halen. Dat maakt de hele constructie duurder. Het is een schijnoplossing. Je vaste personeel breng je naar een onderaannemer om het leeglooprisico bij een ander neer te leggen. Als het écht een ander is, dan is het niet erg, dan zit die met de problemen. Maar als alles via de rekening van de CDM Holding naar de werf loopt, dan krijg je dezelfde leegloopverliezen via een omweg weer in huis, maar vermeerderd met de overheadkosten van de dochter. Dat is met de DMCE ook gebeurd. Ik zie hier (hij wijst naar de papieren om zich heen) zes ton staan die is doorberekend."

In het EMG-plan worden straks de werknemers weer via een onderaannemer aangetrokken. Maar eigenlijk denkt Berkhout, dat er straks geen vaklui meer zijn, die 'verdampen'. *Verdampen?* "Ja, die lossen op, je weet bij god niet waar ze blijven, maar na een maand of drie zijn ze er niet meer. Dan hebben alle vaklieden werk elders. Dat hebben we in de Dordtse en Rotterdamse regio ook ervaren. In Nederland zitten ze te springen om vaklui. Als ik nu een werfdirectie bel en ik zeg: ik heb zestig goeie lassers voor je, dan zegt die directie: koop direct een ticket voor ze en neem ze mee. Want dat is goedkoper dan die Engelsen die we nu elke week uit Londen moeten laten invliegen'."

Oprecht verbaasd: "Een goeie vakman gaat hier toch niet zitten wachten totdat meneer Evertsz hem opbelt om te vragen of hij een paar dagen kan komen werken? En dan voor de rest rondkomen met een onderstand van 450 gulden? Terwijl hij in Nederland 3000 kan verdienen?"

De EMG zegt dat de werknemers niet hard genoeg werken. Werk dat drie jaar geleden 200 uren kostte, duurt nu 600 manuren.

"Bij de CDM staan spullen die 30, 40 jaar oud zijn. Er zitten mooie museumstukken bij, echt waar. Ik dacht: jeetje, moeten ze dáár op werken? Maar ze zeggen zelf dat ze dat ook wel kunnen. Een bankwerker kent zo'n bank van haver tot gort, dus weet dan een handigheidje zodat de klus toch lukt. Maar ja, dat duurt wel langer dan wanneer je met goed materiaal werkt. En hoe moet dat dan straks als daar een ingeleende kracht op moet werken? Dat wordt dan leuk. Want zo'n man is met zijn bank getrouwd." Dat de werf nu eigenlijk al helemaal 'op' is, denkt Berkhout niet. Maar vast staat, dat er reserveringen moeten worden gedaan om investeringen te kunnen doen.

Het was tot nu toe een EMG-beleid om winstuitkeringen te geven aan de arbeiders, om te voorkomen dat de vaste kosten teveel zouden stijgen. Berkhout is tegen winstuitkeringen, zeker als ze gekoppeld zijn aan prestaties. De Cadmu zou ook bereid zijn de winstuitkering te laten vallen als dat de redding van de werf is. Berkhout wijst er op, dat voor de cao-werknemers de winstuitkering veel minder geld oplevert dan voor het overige personeel, die boven cao-salarissen krijgen. Winstuitkering gaat namelijk naar het percentage van het inkomen.

"En bovendien: winstuitkeringen helpen niet. Gebruik dat geld om de mensen een goede organisatie te geven, zodat ze ook acht uur per dag echt kunnen werken. Als iemand constant staat te wachten, bijvoorbeeld op een kraan, of een transportkarretje, of omdat het werk niet goed gepland is door de bazen, dan haal je de 'gang' uit zo'n vent." En heleboel uren in de scheepsreparatie gaan zitten in verticaal en horizontaal transport, omdat alles loodzwaar en compleet onhandelbaar is zonder hulpwerktuigen. Als dat niet goed gepland is, gaat er erg veel tijd verloren met wachten of ophalen.

Berkhout is de werf gaan bekijken. "Er zijn geen opstapwagens, dus dat ophalen gaat lopend: 800 meter heen, slof-slof-slof, in de rij bij een loketje gaan staan voor een stukkie gereedschap en dan weer 800 meter terug, slof-slof-slof. Met zo'n planning krijg je onvermijdelijk dat je overuren moet gaan maken om een schip tijdig af te krijgen. En overuren worden door de reder niet betaald." In het EMG-stappenplan, wordt daarin ook wel voorzien, maar dat stappenplan had 'al twintig jaar geleden ingevoerd moeten worden'. Berkhout denkt, dat Evertsz wel een handelaar is, maar geen scheepshandelaar. "Bij deze handel komt meer kijken dan alleen koop en verkoop. Je hebt ook kennis nodig van de interne gang van zaken bij scheepswerven om te kunnen begrijpen waar de verliezen vandaan komen."

Daarmee geeft u in feite een brevet van onvermogen aan de EMG. Kunt u zich voorstellen dat Evertsz zich persoonlijk aangevallen voelt?

"Ja. Ja, dat kan ik me wel voorstellen. (zucht). Dat had hij kunnen voorkomen als hij ingegaan was op mijn voorstel eens aan tafel te gaan zitten. Want ik ben hier niét naar toegekomen om ruzie te maken. Ik heb kennelijk een gevoelige snaar geraakt. En dat zal voor een man van zijn niveau niet zo leuk zijn, dat begrijp ik. Maar het is ook *all in the game*. Hoge bomen vangen veel wind. En als je daar niet tegen kunt...ach, hoe hoog ben je dan? Want als nou niemand nooit eens zegt wat er aan mankeert, als je daar om heen blijft draaien, gaat de tent écht dicht. Maar als we gezamenlijk met een plan komen, dat ook door de overheid onderschreven wordt, dan heb je de kans dat de bank de kredietverlening wil doorzetten. Als je ruzie gaat maken over de noodzakelijke maatregelen, dan mislukken ze. Van beide kanten. Je moet concensus zien te bereiken over wat je gaat doen. Dan moet je met elkaar willen práten. Maar niet via de pers."

Monumentenfonds heeft lokale financiën rond

WILLEMSTAD — Het bestuur van het Monumentenfonds heeft de lokale financiering van het fonds nu ook helemaal rond. Enkele banken en verzekeringsmaatschappijen lenen het fonds dit jaar 1.8 miljoen gulden tegen zachte voorwaarden.

Voor volgend jaar zijn ook al verschillende toezeggingen uit de particulire sector binnen.

De besprekingen met de particuliere sector waren al eerder begonnen, maar men wachtte met de afronding totdat het KabNA-geld uit Nederland binnen was. De goedkeuring daarvoor kwam op de eerste verjaardag van het fonds, 13 augustus, binnen.

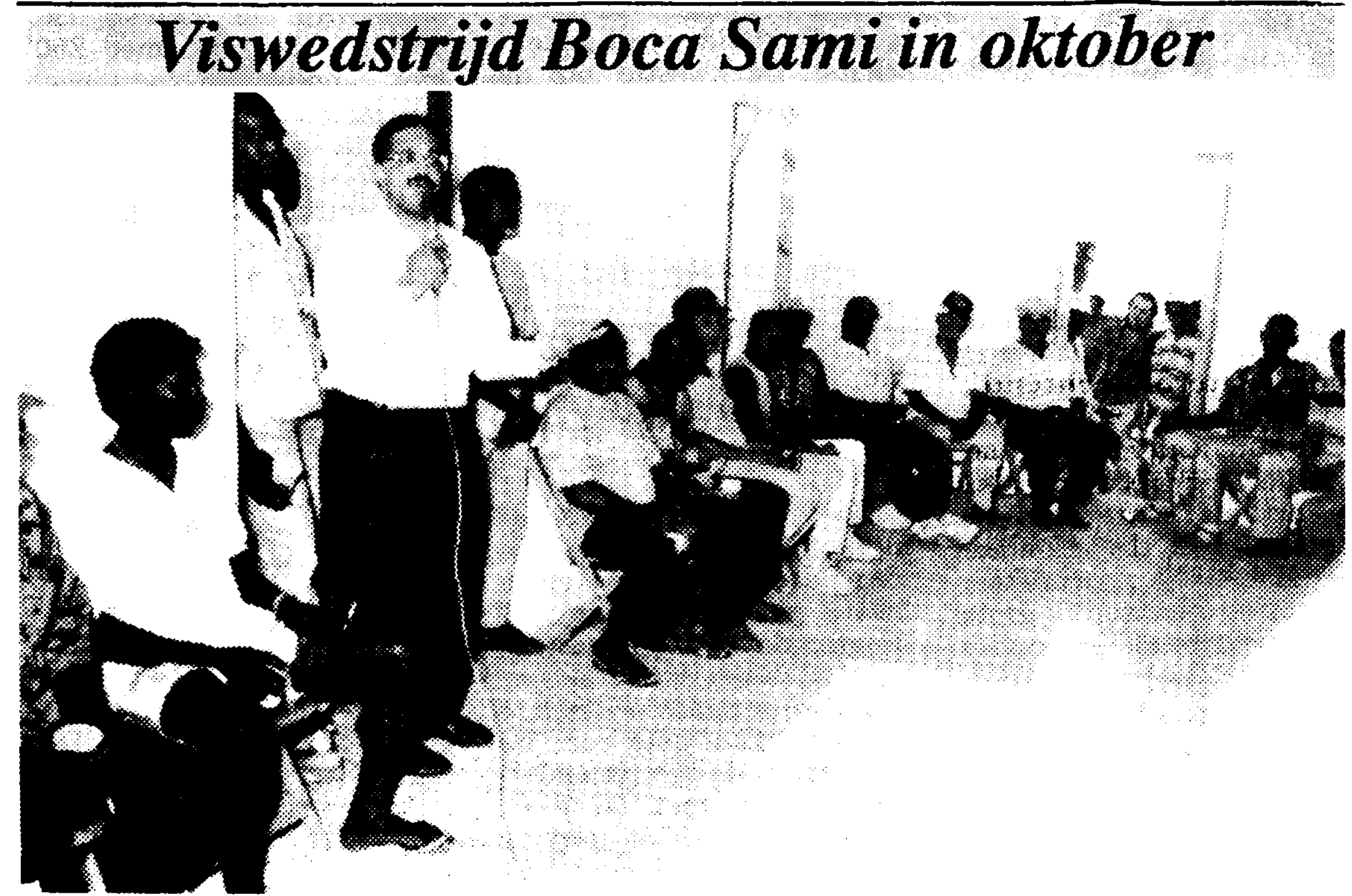
Het KabNA stelt wel enkele voorwaarden aan de 5.4 miljoen gulden, die het voor 1993 aan het fonds ter beschikking heeft gesteld. Zo dient de bijdrage van de particuliere financiële instellingen te worden opgevoerd en gedurende de eerste vijf jaar op gemiddeld drie miljoen per jaar uit te komen.

Pas als er uit de particuliere sector harde toezeggingen voor 2.8 miljoen gulden zijn voor het volgende jaar, wil het KabNA de financiering voor 1994 goedkeuren. Daartoe dient het fonds tevens een meerjaren-financieringsprognose aan het KabNA te sturen.

Verder moet er een anti-speculatiebeding worden opgenomen en moeten de begripsverklaring van het subsidiestelsel worden aangescherpt conform de aanbevelingen van de gemeente Rotterdam.

De KAbNA-bijdrage voor de eerste vijf jaar bestaat voor 75 procent uit een schenking en voor 25 procent uit een zachte lening.

Viswedstrijd Boca Sami in oktober

WILLEMSTAD — *Visserij is van niet te onderschatten belang voor de Curaçaose gemeenschap. Nogal wat dorpelingen van Boca Sami leven van de visvangst. Gedeputeerde Raymond Bentoera juicht het dan ook toe dat er 2 en 3 oktober aanstaande een viswedstrijd zal worden gehouden in het dorp, die georganiseerd is door Nelson Tremus.*

'Pauze' in Dokdrama

Stappenplan EMG legt zwakke plekken CDM-organisatie bloot

WILLEMSTAD — "Vergissing Cadmu: Binnen de interne organisatie zou geen nacalculatie en schriftelijke opdrachtgeving bestaan en daardoor zou CDM inefficiënt werken. De werkelijkheid is dat er een stappenplan van de directie ligt dat voorziet in verandering van het huidige systeem van opdrachtgeving."

Dat schrijft de Effective Management Group in haar laatste hoofdstuk in het drama van de Dokcrisis. Een drama in vele bedrijven dat menig dramaturg zal doen smullen. Zo snel als 'advocaat' van de Cadmu-vakbond Berkhout een voorstel in elkaar heeft getimmerd, zo snel heeft ook de EMG haar antwoord in een 14 pagina's tellend rapport klaar liggen. Om te voorkomen dat de ene na de andere persconferentie wordt 'opgevoerd' - de voorstelling van het drama wordt dan weer gegeven in het SSK-gebouw en dan weer in de burelen van de Curaçaose Dok Maatschappij - terwijl de overheid met de handen in het haar zit omdat de finale al lang had moeten klinken, is een pauze afgekondigd. Er worden voorlopig geen voorstellingen meer gegeven.

Wat is leugen en wat is werkelijkheid? Beide partijen claimen de waarheid en beiden beschuldigen elkaar van demagogie. En dat mag een mooi theatraal effect sorteren; het baat niet de Curaçaose economie.

Expert Herman Berkhout was overigens niet geheel vernietigend in zijn oordeel over het reddingsplan van de EMG. Het stappenplan ziet er goed uit maar had al ingevoerd moeten zijn, zei hij tijdens een persconferentie.

De commerciële afdeling van de CDM zegt in een memo hoe zij een aantal zaken wil gaan aanpakken middels de oprichting van een bedrijfsbureau. In maart werd gesproken over 'de opzet om voor juli' het bureau te hebben opgericht. Het is niet bekend of het bureau reeds een feit is.

Wel is bekend welke zwakke plekken in de organisatie nodig verbetering behoeven middels een coördinerend bedrijfsbureau. Daar is de beheersing van het produktieproces er een van. Die blijkt mede door de 'groeiende invloed' van de *subcontractors*. In een memo van de stuurgroep bedrijfsbureau van april dit jaar wordt gesproken over de speciale plaats van *subcontractors* als DMC&E, CIS, RH, Mercon, KLK en andere. "Voor bepaalde opleveringsdata is sprake van een 'negatieve' invloed zonder dat de CDM daar invloed op kan uitoefenen." Het probleem van de 'onbetrouwbare' *subcontractor*, zoals Berkhout het noemt, wordt erkend door de EMG.

Het stappenplan voorziet verder in een beheersing van het produktieproces op het niveau van de orderbegeleiding. Daarin speelt het bedrijfsbureau een controlerende rol. Zogauw er een order binnenkomt wordt deze vanaf het moment van de offerte tot het moment van oplevering begeleid door het bureau.

In een memo van 25 maart jongstleden worden de zwakke plekken van de CDM-organisatie aldus opgesomd: verbetering en structurering produktieproces, reductie van inefficiëntie en onnodige *waste*, voeren van een verbeterde projectadministratie, invoering budgettering, onderbouwing offertes, introductie Informatie Technologie en ISO 9002 (de benodigde kwaliteitsnorm).

Een 'vergissing' van de Cadmu dat er nogal wat schort aan de interne organisatie? Eerder een juiste constatering en bovendien een bevestiging van wat de EMG zelf ook al had ontdekt. Misschien dat de partijen veel minder ver van elkaar afliggen dan ze denken. Wellicht verzorgen zij na de 'pauze' eindelijk eens een gezamenlijk optreden.

H.H.

Eis acht jaar voor verdachte van moord

WILLEMSTAD — Advocaat mr. E. Sulvaran haalde vrijdag maar liefst tien vonnissen aan van strafzaken, behandeld door de Hoge Raad in Nederland, om zijn pleidooi van 'noodweer subsidiair noodweer-exces' kracht bij te zetten. Dit in de strafzaak tegen zijn cliënt, de 18-jarige verdachte R.M., die beschuldigd wordt van het doodschieten van Leonard Pantoflet op 4 juni van dit jaar. Officier van justitie mr H. Donker eist acht jaar cel voor de beklaagde.

De strafzaak werd vorige week aangehouden, op verzoek van officier van justitie Donker, opdat twee getuigen gehoord konden worden. Toen hekelde raadsman Sulvaran het 'slordig werk', dat de politie naar zijn mening afleverde. Op de zitting vrijdag bleek de officier van justitie geen behoefte meer te hebben om de twee getuigen te horen.

In zijn requisitoir verklaarde mr Donker dat er geen sprake kan zijn van noodweer, omdat de verdachte zich expliciet bewapende voor het geval dat hij het slachtoffer tegen zou komen. Dat heeft de verdachte in de eerste verhoren verklaard. Bij de confrontatie met het slachtoffer maakte de verdachte ook geen aanstalten om weg te lopen. Om die reden sluit Donker 'noodweer' uit.

Voor rechter mr F. Stüger zei R.M. vrijdag, dat hij op 4 juni op weg was naar zijn kapper. Hij had het vuurwapen bij zich, omdat hij advies wilde van die kapper, die hij als een grote broer beschouwde. De verdachte wilde weten of hij het wapen wel of niet moest inleveren bij de politie.

Hij werd echter, naar eigen zeggen, van achteren benaderd door het slachtoffer. Die wilde hem met een houten balk op het hoofd slaan. Met zijn onderarm ving hij de klap op. Daarbij liep hij een dubbele botbreuk op. Op het moment dat het slachtoffer hem voor een tweede keer wilde slaan, haalde de verdachte een pistool tevoorschijn en loste een schot. Hij rende daarna weg. Het slachtoffer werd in de borst getroffen en overleed door bloedverlies.

Raadsman Sulvaran meent dat er sprake is van noodweer. Zijn cliënt kon niet meer weglopen en moest zich tegen de agressie van Pantoflet verdedigen. Er kan zelfs gesproken worden van het toebrengen van zwaar letsel of een poging tot doodslag op R.M. door Pantoflet. De raadsman presneteerde een doktersverklaring over de gebroken onderarm van de verdachte. De op twee plaatsen gebroken botten zijn nog niet aan elkaar gegroeid. Voorts bracht Sulvaran naar voren dat de kogel zowel hart als een long van het slachtoffer raakte, wat erop wijst dat het slachtoffer de verdachte voor een tweede keer wilde slaan.

Rechter Stüger doet 10 september uitspraak.

Huiszoeking wellicht van doen met botika-affaire

Notaris Alexander heel boos over justitie-inval op kantoor

WILLEMSTAD —Notaris Alexander is woedend over de huiszoeking vrijdag in zijn kantoor door een rechercheteam en een rechter-commissaris. Hij overweegt volgende week de publiciteit te zoeken over de wijze waarop de huiszoeking plaatsvond. Twee uur lang was de telefoon van het 25 man tellend kantoor afgesloten. Personeel werd gelast telefoongesprekken subiet af te kappen en functionarissen liepen het kantoor binnen waar de notaris bezig was een cliënt gerust te stellen.

Alexander kan wegens bescherming van zijn cliënten niet zeggen waar de autoriteiten naar op zoek waren. Hij wil de vraag of het hier gaat om het botika-onderzoek niet bevestigend beantwoorden. Ontkennen wil hij evenmin: "U moet begrijpen dat ik geen commentaar geef". Op de zinspeling dat er gezocht is naar namen van aandeelhouders van n.v's betrokken bij de botika-zaak, wil hij niet ingaan.

Volgens Alexander is het notarieel geheimhoudingsrecht geschonden naar zowel Nederlandse als Antilliaanse maatstaven omdat het onderzoeksteam zich toegang heeft verschaft tot *files* waarin andere stukken zaten dan waar men naar op zoek was. "De onderzoeksrechter heeft meer gezien dan hij mocht zien. Dit zou in Nederland niet mogen. De Hoge Raad heeft op 22 november geoordeeld dat men bij een huiszoeking gericht naar documenten moet vragen, waarbij de notaris beoordeelt of hij een stuk kan afgeven. De rechter-commissaris mag alleen de gezochte stukken inzien en geen enkele andere".

Volgens Alexander zei de onderzoeksrechter de notaris dat er op de Antillen onlangs een vonnis is geweest waarin het gerecht besliste dat een rechter-commissaris wel inzage mag hebben in *files*.

De notaris ging tijdens de 'krankzinnige' actie van een 'arrogant bataljon' behoorlijk over de rooie. Hij zegt: "Ik was zo boos toen, dat ik heb gezegd dat ze de Antillen beschouwen als een bananenrepubliek waarin men zich allerlei vrijheden denkt te kunnen permitteren tegen het notariaat. Ik maak mij er zorgen om. Dergelijk justitieel optreden is schadelijk voor ons ambt en voor onze cliënten. Wat het effect zal zijn? Het Openbaar Ministerie krijgt steeds meer mensen tegen zich. En justitie gaat steeds verder. Ja, ik kan me levendig voorstellen hoe Rosario zich gevoeld moet hebben".

"De ironie wil dat mij door justitie gevraagd is om bij de huiszoeking in het kantoor van Rosario op St Maarten toezicht te houden ter voorkoming van schending van de notariële geheimhouding. Rosario kon zelf niet op kantoor zijn, omdat hij in Nederland gearresteerd was. Ik moet toegeven dat het er correct aan toe ging, hoewel ik me Rosario's verontwaardiging goed kan voorstellen.

Zeker sinds gisteren. Als notaris denk je, het is verdorie mijn kantoor. Ik was er wel zelf bij om de geheimhouding in de gaten te kunnen houden. Er was dus geen andere notaris door justitie meegenomen".

"Energiecrisis niet langer tolerabel"

Bedrijfsleven St. Maarten stelt Land ultimatum

PHILIPSBURG/WILLEMSTAD — De energiecrisis op het eiland St. Maarten wordt niet langer geduld door het bedrijfsleven. Vertegenwoordigers van hotel-, bank- en handelsorganisaties stellen een ultimatum aan de Raad van Ministers. Indien niet binnen dertig dagen de energietoevoer wordt verbeterd dan 'neemt men de nodige gerechtelijke stappen', waarbij gewezen wordt naar 'het belang van juist overheidshandelen'.

Uit de laatste verwijzing mag worden afgeleid dat de ondertekenaars van de brief niet zullen schromen hun gelijk te halen bij een hogere gouvermentele instantie. "Ook andere staatsorganen zullen op de hoogte worden gesteld van de verwoestende effecten van de energiecrisis op de economie van St. Maarten in het bijzonder en de Antillen in het algemeen."

De organisaties stuurden eveneens een noodkreet naar de gouverneur en het Bestuurscollege van het Bovenwindse eiland. Zij eisen bovendien dat voor alle technische en operationele tekortkomingen van de NV GEBE een structurele oplossing wordt gezocht.

Het kan en mag niet gebeuren dat een eiland dat sociaal en economisch afhangt van energietoevoer regelmatig te maken krijgt met stroomuitval, menen zij. "Meer schade aan onze fragiele economie kan niet geleden worden."

Het utiliteitsbedrijf GEBE kampt al jaren met een ontoereikend generatorenpark. Met de *boom* van de hotelindustrie bleken de voorzieningen volstrekt niet voldoende voor een regelmatige en betrouwbare stroomtoevoer.

Hoewel er enige jaren geleden nieuwe machines werden aangeschaft, bleek het naderhand om proefmodellen te gaan, die in het gebruik niet geschikt bleken. De GEBE kampt aldus met een verouderd en niet volwaardig energieopwekkingspark. Bovendien schort er ook het een en ander aan de organisatie en de administratie, zo bleek al eerder.

De electriciteitspoot van de GEBE is een landsaangelegenheid, terwijl de waterlevering door het eiland wordt geregeld. Hoewel het eiland van zins is ook de energie voor haar rekening te nemen kleven hieraan weer grote bezwaren, zoals een mogelijke tariefsverhoging.

De aandelen van de NV GEBE zijn nu in handen van de Centrale Overheid. Zij verleende het bedrijf de concessie om energie te produceren voor het eiland. "De GEBE handelt echter niet in overeenstemming met de geest en de letter van de gegeven concessie", aldus de private sector van St. Maarten.

Bouwmaterialen Jongbloed bouwt zelf ook

■ *WILLEMSTAD — Jongbloed ligt niet langer alleen in Jongbloed. Het zit zo: Bouwmaterialenbedrijf Jongbloed opende vrijdagmiddag officieel het nieuwe filiaal aan de Rooseveltweg. Een investering van 1,5 miljoen gulden ging daaraan vooraf. Maar voor dat geld staat er nu ook een luxe pand waarin dezelfde service gegeven wordt als in Jongbloed-Jongbloed. Dat verzekerde E.G. Liesdek gisteren (zie foto). Volgens hem is deze uitbreiding een bewijs van het vertrouwen in de eilandseconomie. Dit alles reden voor een feestelijke opening; vond ook de aanwezige Virginie van Banco di Caribe. En vonden wellicht ook de vijftig personeelsleden van het bedrijf die hun aantal binnenkort zullen zien groeien met nog eens vijftien.*

Cijntje en Gumbs eind september voor de rechter

WILLEMSTAD — Hoofdofficier Piar heeft aangegeven dat in overleg met de advocaten de verdachten mr. E. Cijntje en ex-minister Louis Gumbs in september of begin oktober voor het gerecht zullen moeten verschijnen. Een exacte datum wordt nog afgesproken met hun raadslieden. Uit een onderzoek is komen vast te staan dat de eerst genoemde verdachte gelden kreeg van telecommunicatiebedrijven voor kennelijk niet vast omlijnde opdrachten (justitie vermoedt het verwerven van orders voor de ondernemingen) en die gelden vervolgens doorsluisde naar de bankrekening van de tweede die daar zijn politieke campagne mee financierde.

Bekritiseerde prognose stelt Volvo boven Blue Bird

Voordelig reizen met de juiste bus

WILLEMSTAD — Volgens door autodealer Moreno Brandao fel bekritiseerde prognoses van het ABC-busbedrijf zullen de Braziliaanse Volvobussen miljoenen guldens meer aan operationele winst opleveren dan de Amerikaanse Blue Bird. Uit een vergelijkend rekenvoorbeeld over de resultaten op een van de meest rendabele buslijnen - die van Punda naar Hato - blijkt volgens het ABC-management dat in het meest ideale geval de Volvo 3,4 miljoen meer operationele winst oplevert dan de Blue Bird.

Het belangrijke voordeel van de Volvo-bussen zou liggen in de aanzienlijke besparing op onderhoudskosten en in de duurzaamheid. De Blue Birds zijn na tien jaar afgeschreven, de Volvo-bussen na vijftien, aldus het ABC. Het voordeel van de Blue Birds dat zij goedkoper in aanschaf zijn, valt daarbij in het niet. Blue Birds kosten 200.000 gulden en Volvo's kosten 233.000 gulden.

Het blijkt allemaal uit uitvoerige prognoses die het ABC-busbedrijf heeft opgesteld ten behoeve van de eilandsraad. De raad ging vragen stellen nadat was gebleken dat bij de lokale dealer gekochte Blue Birds aanmerkelijk goedkoper zouden zijn dan de in Brazilië te kopen zestien Volvo's.

De Braziliaan en de Amerikaan verslijten even veel banden per jaar en verbruiken evenveel benzine, maar voor de rest springt de Volvo er op alle punten voordeliger uit in de ABC-prognose.

Een vergelijking van de verschillen: Volvo's kosten 540 gulden per jaar voor olieverversen, 500 gulden voor nieuwe filters, 1200 gulden voor 'brake line'-verbruik. Slechts eens in de vijf jaar is transmissie-onderhoud van 5000 gulden nodig. Blue Birds daarentegen kosten 1680 gulden voor olieverversen, 1400 gulden voor filters. 9600 gulden voor 'brake line' verbruik. Jaarlijks is 3500 gulden nodig voor transmission-onderhoud.

Ook is van belang dat de Volvo's 49 zitplaatsen hebben en pas na 750.000 kilometer ofte wel eens in de vijf jaar een grote onderhoudsbeurt nodig hebben à 35.000 gulden terwijl de Blue Birds 40 passagiers kunnen hebben en na 500.000 kilometer of eens in de drie jaar een grote beurt behoeven à 20.000 gulden.

Overigens blijkt dat de helft van het grote voordeel van de Volvo bussen blijkt op het moment dat de Blue Birds afgeschreven worden. In de vijf jaren extra weet de Volvobus in het Punda-Hato-voorbeeld 3,38 miljoen gulden voordeel te bewerkstelligen in het meest optimale geval.

ABC-management kan nog geen commentaar geven

WILLEMSTAD — Commercieel-directeur Omar Con kan pas later commentaar geven op de kritiek van Moreno Brandao over de vergelijking tussen Volvo's en Blue Birds, zei hij zaterdagochtend.

De autodealer zegt dat het ABC geen contact heeft gehad met de fabrikant. Dat klopt volgens het ABC. Moreno stelt dat in een prijsvergelijking niet voor beide bussen hetzelfde brandstofverbruik berekend mag worden; de Blue Bird heeft een kleinere motor. Dat moet intern nagetrokken worden bij technici aldus de commerciële expert. Hetzelfde geldt voor verschillen in olieverbruik en prijzen voor transmissieecontrole.

Con: "Het gaat om een denkkader. Niet om de punten en de komma's. Het is een model, geen exacte becijfereing. Voor ons als busbedrijf staat voorop de standarisering. Eén merk. We hebben al 21 Volvo's. Als we willen overstappen op een ander merk moet dat wel een heel erg goed merk zijn. Feit is dat de Volvo zonder meer langer meegaat. Hij is van aluminimum, heeft een minstens drie keer zo zware motor en heeft een bijzondere *transmission* met elektronisch brein. Blue Birds gaan *hopelijk* tien jaar mee. Volvo's gaan langer mee. We drááien op Volvo's. Sommigen zijn nog van 1979."

Gumbs pleit bij Smits voor huren generatoren GEBE

WILLEMSTAD PHILIPSBURG — DP-Statenlid Marcel Gumbs heeft in een brief aan minister Smits (Financiën) zijn verontrusting geuit over de gebrekkige stroomvoorziening op Sint Maarten en gevraagd of Smits aan de GEBE-directie opdracht wil geven extra generators in te huren.

Het eiland Sint maarten heeft nog steeds te maken met regelmatige stroomuitval wegens het niet goed functioneren van de kwalitatief en kwantitatief onvoldoende apparatuur voor stroomopwekking op het eiland. Radio en televisie vallen daardoor regelmatig uit, hetgeen met het komende orkaanseizoen nadelig kan zijn. De bevolking kan zo niet worden gewaarschuwd.

Bovendien: over twee maanden is het al weer hoogseizoen voor toeristen en hoe het tegen die tijd staat met de elektravoorziening, wordt niet duidelijk. Volgens Gumbs zijn er op korte termijn wel generators te leasen en hij verzoekt de landsoverheid (aandeelhouder van de GEBE) opdracht te geven die in te huren.

Nieuw bestuur corps consulair

WILLEMSTAD — Helga Mensing is deze week voor de derde achtereenvolgende maal gekozen tot decaan van het Corps Consulair Curaçao.

De overige bestuursleden zijn vice-decaan Paul Ackerman (hon. consul van Israël), secretaris Katina Pruneti (hon. consul van Italië), penningmeester Gloria de Pardo (consul van Colombia), tweede penningmeester Johnny Frankel (hon. consul van Costa Rica) en exdecaan Eduardo Ribeiro (hon. consul van Portugal).

In 1994 viert het corps zijn vijftigste verjaardag. De viering daarvan is een van de activiteiten, die het bestuur het komende jaar wil uitvoeren.

Felida en Willems houden open dag op nieuwe dansschool

WILLEMSTAD — Musical Dance Center opent zondag de deuren voor een kennismakingsdag. Aldrico Felida en Roxanne Willems zijn de docenten. Het dansinstituut is te vinden op het Wilhelminaplein boven Kentucky.

De open dag is van 10.00 tot 15.00 uur en omvat verschillende demonstraties.

Het programma: 10:00 uur inleiding, 11:15 klassiek, 11:45 tapdance, 12:00 modern, 12:15 drama, 12:45 salsa/merengue, 13:00 etnische dansen, 13:30 mogelijkheid voor publiek om mee te doen aan etnische dansen, 14:00 jazz voor volwassen beginners, 14:30 jazz voor gevorderden.

Men kan klassiek, modern, tapdance, salsa en merengue leren dansen. Ballet is er voor kinderen vanaf vier jaar, lessen in drama, acrobatiek en jongleren is geschikt voor zes jaar en ouder. Etnische dansen en jazz-ballet zijn bedoeld voor dansers van tien jaar en ouder.

PSC houdt ban topa

WILLEMSTAD — Het Peter Stuyvesant College houdt zondag 29 augustus haar jaarlijkse *ban topa* voor ouders. Tussen 10 en 12:30 uur krijgen ouders van leerlingen informatie over de school en het programma dat de leerlingen tijdens dit nieuwe schooljaar te wachten staat.

ABVO verbeten over uitsluiting Haags overleg

WILLEMSTAD — De ABVO zit er behoorlijk mee in de maag dat zij wederom geen deel uitmaakt van de delegatie die gaat praten over de staatkundige structuur van het Koninkrijk. Ook bij de Ronde Tafel Conferentie in 1983 werd de grootste vakbond gepasseerd. "We zullen ons plan trekken", zegt de ambtenarenvakbond in een verbeten reactie.

Vooral het reduceren van de twee bestuurslagen tot een kan vele gevolgen hebben voor de 7000 lands- en eilandsambtenaren, zegt de bond."Wie gaat onze belangen verdedigen?". Dat zal Errol Cova zeker niet doen, vervolgt men.

De Sitekvoorzitter maakt wel deel uit van de delegatie en dat zit ABVO-voorzitter Hubert Royer behoorlijk dwars. "Hij heeft niets van doen met de juridische positie van onze overheidsdienaren."

Royer zegt dat hij 'nota bene bereid was de reis- en verblijfskosten uit eigen middelen te financieren'.

De geschiedenis herhaalt zich, meent de vakbondsleider. Ook in 1983 liep de ABVO haar deel[illegible]me aan een staatkun[illegible]onferentie mis.

Gedeputeerde Mendes de Gouveia zei het te betreuren dat Royer niet mee kon naar Den Haag. Hij kondigde aan de structuur van het overlegorgaan, dat dergelijke delegaties samenstelt te zullen gaan wijzigen.

Het zijn de vakcentrales CGTC, SSK en Kamara Sindikal die hebben besloten dat Royer niet mee kan. Naast Errol Cova zal ook Oscar Semerel (CGTC) naar Nederland afreizen.

BANGUI - Ex-premier Ange-Felix Patasse lag aan de leiding nadat meer dan de helft van de stemmen was geteld die zondag zijn uitgebracht bij de presidentsverkiezingen in de Centraalafrikaanse Republiek. Dit hebben de organisatoren van de verkiezingen vrijdag meegedeeld.

Blijkens de voorlopige uitslag heeft Patasse 41,6 procent van de stemmen behaald, voor Abel Gouma met 20,3, ex-president David Dacko met 20,2 en demissionair president Andre Kolingba met 10,8 procent. Vier andere kandidaten, onder wie de eerste vrouw die president van een Afrikaans land had willen worden, liggen ver achterop. Patasse is in 1976 twee maanden premier geweest onder ex-keizer Jean-Bedel Bokassa, die niet lang daarna zichzelf uitriep tot keizer. Als geen van de kandidaten de absolute meerderheid behaalt, wordt een tweede ronde gehouden tusen de hoogste geëindigde kandidaten in de eerste ronde.

ARUBA AGENDA

KANTOORUREN AMIGOE
open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333
Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. **Pageboy 127-0379.**

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10 815 445 Banco di Caribe.

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie).

ALARMCENTRALE
115

****

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

****

WACHTREGELING DOKTOREN
(zaterdag+zondag 09.00-10.00/17.00-18.00 uur)
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter Ridderstap via Dr. Horacio Oduber Hospitaal (tel.: 24300) of via Alarmcentrum (115).
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter Luchmun via Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

****

BOTICA'S
(nachtdienst)
Beneden de brug:
Sta. Maria, Sta. Cruz 52D. Tel.: 35585.
Bover de brug:
San Nicolas, B. v/d Veen Zeppenveldtstraat. Tel.:45712.

****

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale (tel.: 115) op te bellen.

****

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra Lili G. Beke-Martinez, tel.: 24696.

****

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

****

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. Bel 37687.

****

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.00-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (vlak achter de pastorie van Oranjestad).

****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

****

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

****

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van maandag tot en met vrijdag van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

****

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

****

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

****

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA
(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur speelavond. Voor opgave/informatie tel.: 24953.

****

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Cartoons; 18.30 Heatcliff and Marmaduke; 19.00 Square One; 19.30 Elsa Klensch; 19.50 Big Story; 20.10 Nos cu Nos; 21.10 CNN News; 21.30 Movie: North by Northwest; 23.36 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.15 Paradise; 18.00 Movie Heatwave; 19.30 Show-Time; 20.30 CNN News; 20.50 Health Week; 21.05 Movie: 'Orphues Déscending'; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

****

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 0f 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

****

Overval op woning Surinaamse lerares

ORANJESTAD — Vijf gewapenden mannen hebben gisteren een overval gepleegd op de woning van de uit Suriname afkomstige onderwijzeres Carmen van Varsenveld te Pos Chiquito. In de woning werden vernielingen aangericht. De onderwijzeres had reeds enige malen middels brieven het advies gekregen Aruba te verlaten.

Een vijftienjarige jongen die alleen thuis was, werd gistermiddag drie uur plotseling door vijf gemaskerde mannen overvallen. Zij hadden wapens en droegen handschoenen. Zij dwongen de jongeman in de woning te gaan, volgden hem en richtten vernielingen aan. Op een spiegel werd *leave* geschreven.

Een van de mannen scheurde met een mes het hemd van de jongen, waarna zij de woning verlieten. Getuigen zagen de mannen naar een zandweg rennen, waar een rode Toyota Tercel op hen wachtte, waarmee zij verdwenen. De jongeman zocht hulp in de buurt, aangezien de mannen de telefoonverbinding hadden doorgesneden. De politie was spoedig met enige patrouilles ter plaatse.

De onderwijzeres werkt reeds drie jaar als zodanig op Aruba. Eerder ontving zij een dreigbrief, met het advies de politie niet op de hoogte te stellen. Vorige week werd een raam van de woning vernield en haar paspoort gestolen. Daarna ontving zij een tweede dreigbrief, met daarin een kleine slang. In de brief werd in slecht Engels gesteld, dat zij alles heeft en vele Arubanen niets hebben.

De vrouw is zo geschrokken van deze aanslag op de Arubaanse gastvrijheid en haar leven, dat zij besloten heeft zonder uitstel Aruba te verlaten en naar Nederland te vertrekken. Zij heeft er genoeg van.

Gisteren werd later op de avond op de Caya Betico Croes een fietser door een rode Toyota aangereden, waarvan de bestuurder de benen nam en het slachtoffer achterliet. Deze werd naar het hospitaal overgebracht en opgenomen. Het wordt niet uitgesloten geacht dat dit de auto was, waar de vijf mannen na hun brute optreden mee verdwenen.

Ruim achthonderd aanmeldingen voor reünie

ORANJESTAD — Voor de Reünie van Ex-Militairen (REM), die 1 september aanstaande met een mars wordt herdacht, bestaat opmerkelijk grote belangstelling. In totaal hebben 808 personen ingeschreven.

Hiervan zijn 200 ex-militairen uit de tijd van de Tweede Wereldoorlog, 533 na die periode en 75 actieve militairen. Organisatoren verwachten nog 50 aanmeldingen.

De stoet vertrekt om vijf uur in de middag van het Daniel Leo Plein naar Plaza Betico Croes aan de Vondellaan. De deelnemers lopen in hun jaarklassen van 1939 tot en met 1992, gevolgd door een grote delegatie van Bonaire. Ook een delegatie van politie, brandweer, KIA en douane nemen deel.

Organisatoren hebben een lijst uitgegeven, waarop alle deelnemers staan. Zij moeten goed letten op het nummer voor hun naam. Met dat nummer moeten zij zich op het Daniel Leo Plein bij een van de twaalf tafels melden. Bij aanmelding wordt de speciaal vervaardigde herinneringsmedaille uitgereikt.

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA. zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds G.J. Dekker.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur Zondagschool; 17.30 uur ds G.J. Dekker.

Ruëll Justina winnaar van opstelwedstrijd

ORANJESTAD — Het tijdschrift 'Condé Nast Traveler' uit New York heeft Ruëll Justina, van de Maria School te Santa Cruz, als Aruba-winnaar uitgeroepen van de opstelwedstrijd over het belang voor behoud van de ecologie.

Het is voor het tweede jaar dat *Conde Nast Traveler* deze wedstrijd organiseert voor schoolkinderen uit het Caribisch gebied. Winnaars uit 27 andere Caribische landen komen in de eerste week van september naar Aruba om mee te doen aan de opstelwedstrijd voor het Caribisch gebied.

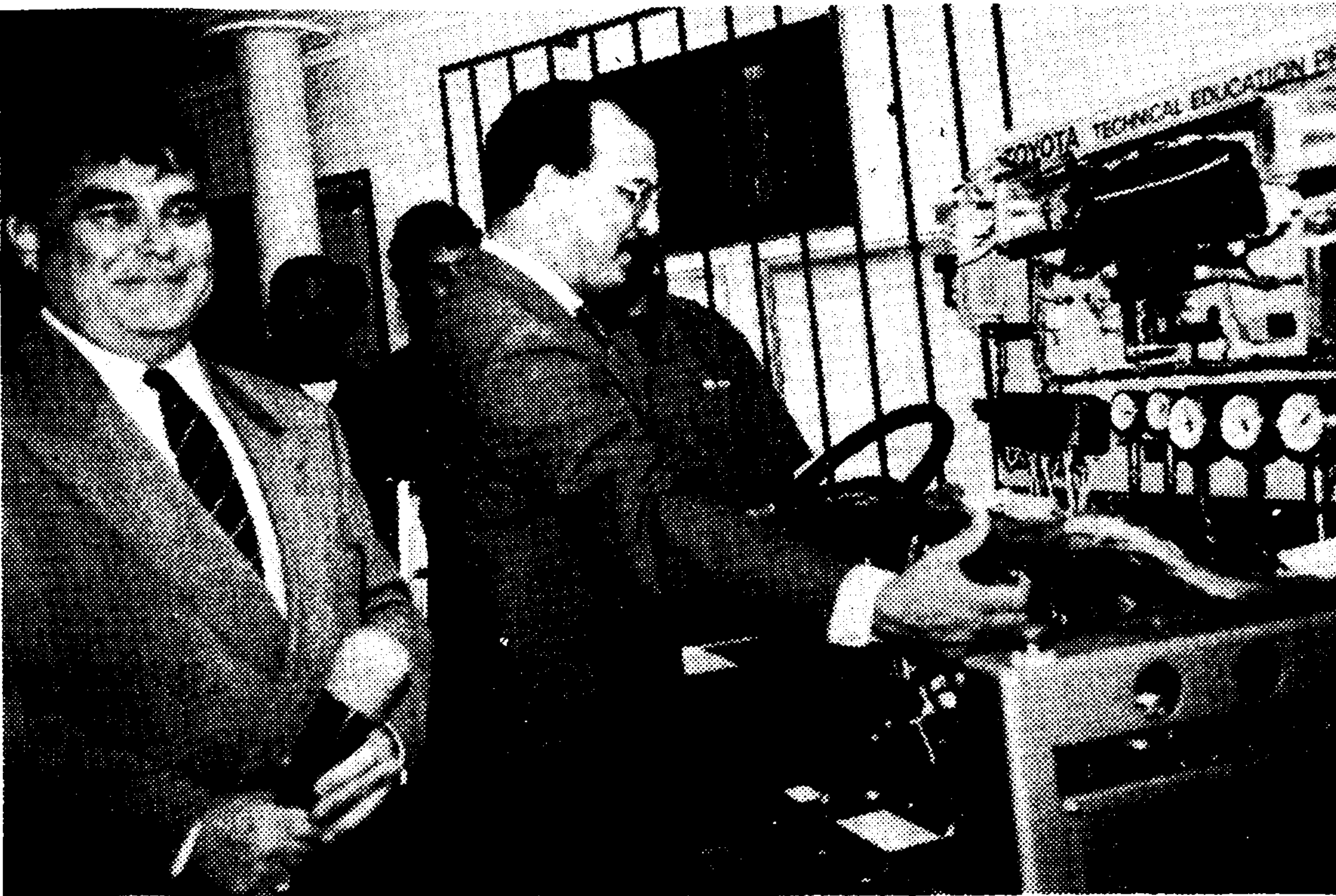
De eerste prijs is een studiebeurs van 1000 dollar en de tweede en een derde prijs bestaat uit een beurs van 500 dollar. De winnaars worden bekendgemaakt op 10 september om 11.30 uur in het Americana Aruba Hotel tijdens de zeventiende Caribische Toeristen Conferentie.

Zeven jaar geëist in Atlantismoord

ORANJESTAD — Officier van Justitie mr. Lugo heeft zeven jaar gevangenisstraf geëist tegen verdachte O.T. (36), die ten laste werd gelegd dat hij op 16 april de Bonairiaan Mario Felix Keller (36) zodanig verwondde, dat hij aan de gevolgen bezweek. Over twee weken doet rechter mr. Giltray uitspraak.

Keller overleed tijdens de operatie, nadat hij met aan aantal messteken in het Atlantis hotel, waar hij woonde, werd gevonden. Het motief voor de steekpartij zou te maken hebben met een liefdesrelatie met een vrouw.

De dader O.T. werd korte tijd later aangehouden en bekende schuldig te zijn. Ook voor de rechter hield hij vol, dat hij uit zelfverdediging handelde, hetgeen door zijn verdediger advocaat O. Flanders nog eens bevestigd werd.

■ *ORANJESTAD — Garage Cordia Aruba heeft, met de zegen van de onderwijsautoriteiten, een Toyota Technical Education Program (Toyota TEP) geïntroduceerd met het doel de leerlingen van de J.F.Kennedy technische school een nog betere opleiding tot automonteur te laten genieten. Dit programma stelt zowel de machinerieën als de know-know ten dienste van de studenten. Ter gelegenheid van de overdracht van het programma aan de school, kwam de general manager van Toyota in Panama, Naoki Suwa, naar Aruba. Op de foto stelt minister Fredis Refunjol van Onderwijs één van de Toyotamachines in bedrijf, in het bijzijn van de directeur van Garage Cordia, Hans Schnog.*

Statenvergadering over Ontwerp Landsverordeningen

ORANJESTAD — Aanstaande dinsdagmorgen wordt om negen uur een openbare vergadering van de Staten van Aruba gehouden. Tijdens deze vergadering worden drie Ontwerp Landsverordeningen behandeld.

Het eerste agendapunt is een wijziging van de Landsverordening accijns minerale oliën alsmede de accijns op gedistilleerd, bier en sigaretten. Het tweede agendapunt is de Ontwerp Landsverordening ter voorkoming van verontreiniging door schepen. Het derde agendapunt betreft de wijziging van de Landsverordening op stoomketels, onder meer ten aanzien van aanpassing van tarieven.

■ *ORANJESTAD — De scheidende directeur van Caribbean Mercantile Bank (CMB), William Carson (tweede van links), en de nieuwe directeur Don Mac Vicar (links) brachten deze week, vergezeld van de directeur van Maduro & Curiel's Bank, Ron Gomez Casseres, beleefdheidsbezoeken aan gouverneur mr. Olindo Koolman en premier Nelson Oduber. Zowel de gouverneur als de premier brachten dank uit aan de heer Carson voor zijn inzet voor de gemeenschap en overhandigden hem een geschenk. De heer Mac Vicar werd een prettig verblijf op Aruba toegewenst. Op de foto, overhandigt gouverneur Koolman een geschenk aan Bill Carson.*

Dit jaar grootse aanpak kinderboekenfestival

ORANJESTAD — Het kinderboekenfestival van 12 tot 19 november wordt op Aruba dit jaar groots aangepakt. Onder het thema 'Vriendjes, maatjes, kameraadjes' is het de bedoeling dat de vier- tot zestienjarigen in contact worden gebracht met de Nederlandse taal en cultuur.

De twee bibliotheken in Oranjestad en San Nicolas en de vier schoolbibliotheken van de St. Annaschool te Noord, de Maria School te Santa Cruz, het Heilig Hart College te Savaneta en Cristo Rey te Brasil, zullen gedurende de hele week een simultaan programma hebben.

Naast het vertonen van films (zoals 'Karlsson Duimpje' en 'Het Zakmes') en videofilms (zoals 'Ciske de Rat' en 'Pinkeltje') zullen alle bibliotheken kwissen organiseren, poppenkastvoorstellingen geven, tentoonstellingen verzorgen en boekenmarkten houden. Centraal daarbij staat de interactie tussen ouders, kinderen, onderwijs, schrijvers en boeken. De bedoeling is dat de ouders van de schoolgaande jeugd ook betrokken raken bij het lezen en zich daarbij realiseren hoe belangrijk lezen is voor de ontwikkeling van ieder kind.

De Arubaanse vertelster Olga Orman en de drie Nederlandse topauteurs van kinderboeken, Max Velthuijs, Evert Hartman en Joke van Leeuwen, zullen in de ochtend verschillende scholen bezoeken, voordrachten houden en voorlezen uit eigen werk. Deze bezoeken worden gecombineerd met lezingen van auteurs van 'eigen bodem', te weten Francis Trinidad-Kelly, Josette Daal, Daisy Correa en Richard Piternella.

Het film- en boekenfestival van mei 1992 zit op Aruba, net als in Curaçao, nog vers in het geheugen. "Het bezoek van Yvonne Keuls, Jan Brokken, Tim Krabbé en Leon de Winter heeft toen een enorm effect op de schoolgaande jeugd gehad. Hun boeken vliegen echt als broodjes over de toonbank. Zelfs nú nog. Op bijna alle lijsten komen hun werken voor. De kinderen worden op de een of andere manier enorm geprikkeld om de boeken waarover de auteurs in de klas verteld hebben, te lezen," aldus Alice van Romondt, directrice van de nationale bibliotheek.

Op Aruba wordt verwacht dat het tweede Kinderboekenfestival weer een groot succes wordt. De aanwezigheid van de auteurs zal hopelijk ook anderen inspireren om te gaan schrijven.

De bekende en geliefde Yvonne Keuls is dit jaar niet van de partij met de Kinderboekenweek. Zij komt al op 10 september naar Aruba in verband met de Culturele Maand, waarin aandacht wordt besteed aan 'De kunst van het vertellen'. Yvonne Keuls zal die maand samenwerken met Arubaanse auteurs, studenten van de IPA en Colegioleerlingen van de hoogste klassen.

Verhoging pensioen aangenomen

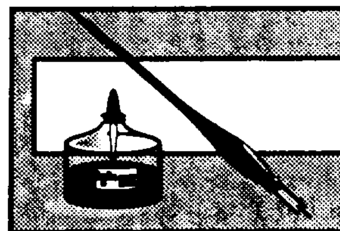
ORANJESTAD — Een motie van de coalitie waarin een verhoging van het ouderdomspensioen met vijftig procent wordt goedgekeurd, is gistermiddag unaniem met twintig stemmen voor en geen enkele stem tegen door de Staten aangenomen.

Daarvoor werd een motie van de oppositie voor verdubbeling van het ouderdomspensioen verworpen met 9 stemmen voor (oppositie AVP en OLA)' en elf stemmen tegen (oppositie MEP, PPA, ADN). De ontbrekende 21e stem was van Watty Vos (AVP) die gisteren niet op de vergadering was.

Fractieleider van de AVP, mr. Henny Eman, verklaarde dat zijn fractie blij is dat de gepensioneerden toch een verhoging krijgen, maar niet tevreden is omdat een verdubbeling van het pensioen meer op zijn plaats was. Dat de AVP accoord ging met de coalitie-motie was omdat de gepensioneerden nu een verhoging krijgen en zeker niet met het besluit in de motie het door de regering gevoerd beleid in deze goed te keuren.

De oppositie kon ook accoord gaan met de andere besluiten in de motie voor vrij openbaar vervoer voor gepensioneerden en het verzoek aan de regering om zo snel mogelijk te komen met een verplichte algemene pensioen voor de werkende klasse.

De vergadering had gisteren, vergeleken met de 'stinkbomvergadering' van vorige week, een vrij zakelijk verloop.

INGEZONDEN

Sociale analyse

IK ben zeer verheugd met het initiatief van onze minister Ella Tromp-Yarzagaray. Haar plan om een analyse van haar departement te verwezenlijken voor statistieke economie is zeker te waarderen en getuigt van een goed begin om te komen tot een oplossing voor de problemen op ons eiland. Ik wil echter opmerken dat naar mijn mening een plan voor een economische analyse gepaard dient te gaan met een plan voor een sociale analyse om zodoende tot een effectiever resultaat te komen. Een analyse van economische efficiëntie zonder rekening te houden met sociale ontwikkelingen kan leiden tot een negatief gevolg voor genomen beslissingen voor de gemeenschap.

Een economische analyse die zich richt op planning en budgetering kan ons een meer gecoördineerd resultaat schenken. We bereiken hiermee ook nog een meer realistisch en gestructureerd plan ten opzichte van de getroffen maatregelen door de regering. Het is alleen zo jammer dat de regering van Aruba zo lang heeft gewacht met het nemen van een zo belangrijke beslissing; een beslissing die veel eerder had moeten plaats hebben en zeker ver voor de instelling en presentatie van de maatregelen, die zonder meer nodig zullen zijn voor verdere economische ontwikkelingen in de toekomst van ons eiland. De wens in het plan om te rapporteren en informeren moet zich niet alleen beperken tot de raad van ministers en parlement, maar moet een absolute prioriteit geven aan het stap voor stap informeren en opvoeden van de gemeenschap over de economische ontwikkelingen en plannen in de toekomst van Aruba.

Ik wil geen kritiek uiten op geen enkele actie. Wel wil ik een beroep doen op alle betrokken instanties en regering om een tijdelijke ontheffing van alle maatregelen te bestuderen, gedurende de research- en planningsfase. Tegelijkertijd wil ik ook een verzoek doen om alle emotionele acties op een kant te zetten en ons gezond verstand te gebruiken om samen tot een positief, constructief resultaat te komen. Na het verzamelen van de nodige data kan men tot een definitieve conclusie komen voor een ontwikkelingsplan.

Ik ben ervan overtuigd dat de regering van Aruba dan een rekening kan presenteren die gebaseerd zal zijn op meer realistische gegevens, en veiliger voor verdere economische ontwikkelingen. Ik stel verder voor dat de regering een alternatief moet zoeken voor het aantrekken van een investering om in haar dagelijkse verplichtingen en management te kunnen voorzien. Dit is heel belangrijk om de research- en planningsfase zonder verdere acties en hindernissen te doen verlopen. Het door mij geadviseerde 'Action Research Plan' kan als handleiding gelden voor het realiseren van een sociaal plan. De regering van Aruba kan middels een technische bijstand door KabNa de Nederlandse regering bewegen tot het instellen van een Beleids Research en Advies Fonds. Dit fonds kan dan tot taak hebben het tot stand komen van een lange termijn sociaal-economisch plan voor Aruba en het financieren hiervan.

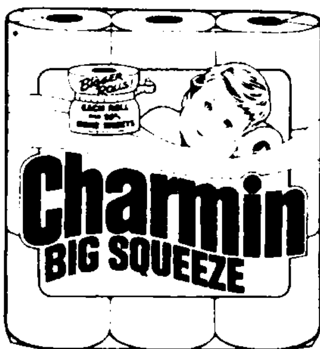
De verzamelde gegevens van een dergelijke research zullen van bijzondere waarde zijn om als volgende stap te komen tot een regerings beleidsplan. Het moet een plan zijn dat afgestemd zal worden op de wensen van de bevolking, maar op haar beurt ook rekening zal houden met de wensen en doelstellingen van de ministers en hun departementen.

Deze werkwijze zal zonder meer een hoger regeerniveau scheppen en zal leiden tot meer respect voor de democratie. Het plan zal ook een grotere flexibiliteit geven aan welke regering ook in de toekomst van Aruba. De gemeenschap zal hierdoor opgevoed worden en zal leren om zo onderdeel te worden van het sociaal-economisch proces en het samen met een regering tot stand brengen van een oplossing.

Radjwatie Helene Mangroelal
Aruba

CMB-wisseling van de wacht

Over omkopingsaffaire Marseille
Tuchtcommissie komt pas volgende week bijeen

PARIJS — De tuchtcommissie van de Franse Voetbalbond (FNL) buigt zich pas volgende week zaterdag over het vermeende omkoopschandaal in de hoogste divisie. Op 4 september zullen acht spelers en bestuursleden van Olympique Marseille en Valenciennes worden verhoord. De zitting was aanvankelijk vrijdag vastgesteld, maar werd op verzoek van vijf betrokkenen acht dagen verschoven. Reglementair mag elke gedaagde een keer uitstel vragen.

Volgens Philippe Missika, voorzitter van de Franse tuchtcommissie, wordt in de geruchtmakende affaire niet onmiddellijk uitspraak gedaan. "We nemen in eerste instantie geen enkel besluit. We zullen slechts een schema opstellen, waarbij de personen tegen wie een mogelijke strafprocedure wordt ingesteld, zich kunnen melden om zichzelf te verdedigen."

Het uitstel van het onderzoek betekent, dat Olympique Marseille voorlopig mag deelnemen aan het Europese toernooi voor landskampioenen. De UEFA had de Franse voetbalbond tot maandag 30 augustus de tijd gegeven de in opspraak geraakte titelverdediger uit te sluiten. Olympique speelt nu volgens plan op 15 september tegen AEK Athene.

Noel le Graet, de voorzitter van de FNL, verwacht niet dat de UEFA enige actie tegen Olympique onderneemt voordat het onderzoek van de Franse tuchtcommissie is afgerond. "De UEFA kan geen beslissingen nemen op grond van geruchten en verhalen in de media. Indien onze tuchtcommissie van oordeel is dat Olympique Marseille een ernstig misdrijf heeft gepleegd, wordt de zaak meteen aan de UEFA overgedaan. De Europese bond kan dan alsnog besluiten Olympique voor de rest van het toernooi te schorsen."

Olympique Marseille wordt verdacht van het kopen van de laatste competitiewedstrijd tegen Valenciennes, die vorig seizoen in 1-0 eindigde. De veelbesproken overwinning leverde de club van voorzitter Bernard Tapie de vijfde opeenvolgende landstitel op. Het bestuur van Valenciennes wordt door de tegenpartij beschuldigd van chantage. De clubleiding zou de poging tot omkoping hebben gebruikt om zelf een gelijkspel te regelen. Een remise had Valenciennes behoed voor degradatie.

De Franse justitie is bezig met een eigen onderzoek in het omkoopschandaal. Vrijdag werd voor de vijfde keer in korte tijd het hoofdkantoor van zakenman en politicus Tapie bezocht. Diens secretaresse weigerde de agenten, die toestemming hadden van de rechter voor nadere inspectie van de burelen, binnen te laten. Na een uur bij een dichte deur te hebben gediscussieerd, dropen de wetsdienaren af.

BERLIJN — Marlene Ottey (links) won bij de vrouwen de honderd meter sprint tijdens de Grand-Prixwedstrijd in Berlijn. De wereldkampioene op de 200 meter en zilveren medaille winnares op de honderd meter in Stuttgart, klokte een tijd van 11,01 seconden in Berlijn. Zij werd op de tweede plaats opgevolgd door de Russin Irina Privalova (rechts).

IAAF-sponsor moet schadevergoeding Reynolds overmaken

ALEXANDRIA/VIRGINIA — Sponsor Mobil van de Internationale Amateur Atletiek Federatie moet op last van een Amerikaanse rechter een bedrag van 691.667 dollar overmaken als bijdrage in de schadevergoeding voor de 400-meterloper Harry 'Butch' Reynolds. Dit oordeel velde rechter W. Curtis Sewell vrijdag in Alexandria in de staat Virginia.

Reynolds, vorige week tweede in de wereldtitelstrijd in Stuttgart achter zijn landgenoot Johnson, kreeg op 3 december van het vorig jaar een recordbedrag van 27,3 miljoen dollar van de rechtbank toegewezen, op te brengen door de IAAF. De rechter was toen van oordeel, dat de internationale federatie Reynolds ten onrechte een schorsing wegens gebruik van stimulerende middelen had opgelegd.

De IAAF heeft tot nu toe geweigerd de boete te betalen. "Dat zullen we ook nooit doen", aldus voorzitter Primo Nebiolo onlangs tijdens de Universiade in Buffalo. "Al wordt Reynolds 200 jaar." Rechter Sewell bepaalde dat Mobil het gehele sponsorbedrag van bijna 700.000 dollar moet overmaken in afwachting van het aanhoren van vertegenwoordigers van de internationale federatie.

* * * * *

SOFTBAL / SANTPOORT — Kees Bol stopt na dit seizoen als manager van het softbalteam van Jong Oranje. Hij is om persoonlijke redenen tot dit besluit gekomen.

Horton gaat naar Manchester City

LONDEN — Het bestuur van Manchester City heeft vrijdagavond Brian Horton aangesteld als hoofdcoach. De trainer is afkomstig van Oxford United. Ook zijn assistent David Moss stapt over naar Manchester, de club van de Nederlanders Vonk en Groenendijk. Het trainersduo zal op korte termijn een contract voor waarschijnlijk drie jaar tekenen.

Horton is de opvolger van Peter Reid, die donderdag als gevolg van de slechte competitiestart werd ontslagen. Onder het toeziend oog van de nieuwe baas behaalde Manchester City vrijdagavond in de vierde wedstrijd het tweede puntje van het seizoen. Coventry werd op 1-1 gehouden.

* * * * *

VOETBAL / ARNHEM — Het duel Vitesse-Ajax, dat zondagmiddag wordt gespeeld, is uitverkocht. De loketten van het stadion in Arnhem zijn op de wedstrijddag derhalve gesloten. Vanaf 13.00 uur heeft het publiek met een kaartje toegang tot Nieuw-Monnikenhuize.

Paloma Beukenhorst wint Eerste Aerobics Marathon

WILLEMSTAD — Paloma Beukenhorst heeft onlangs de First Aerobics Marathon gewonnen. Zij hield het twee uur en veertig minuten (2.40.00) vol tijdens de marathon, die een initiatief was van aerobics-instructrice Gloria Haddocks. Deze sportieve activiteit op Koredor te Otrobanda trok 115 deelnemers.

Initiatiefneemster Gloria Haddocks ontving voor het organiseren van dit unieke evenement op Curaçao, de medewerking van haar werkgever Rudolf de Wit van Sundacne Health & Fitness Center. Verder zegden een groot aantal sponsors medewerking toe.

Resultaat was, dat er aantrekkelijke prijzen beschikbaar waren voor de winnaars. De wedstrijleiding had zelfs troostprijzen uitgereikt als een stimulans aan de deelnemers om door te gaan met het beoefenen van aerobics.

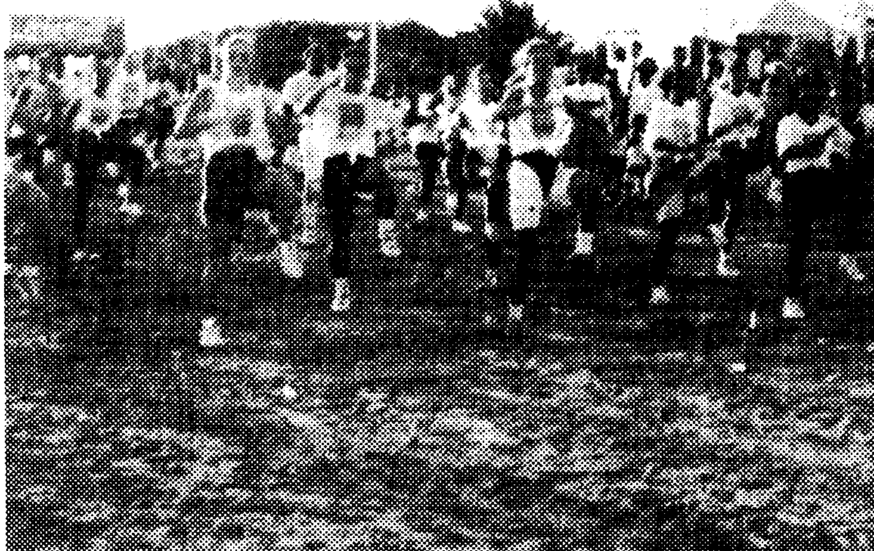
Vier deelneemster waren conditioneel goed in vorm en gingen dan ook vandoor met de beschikbare vier ereprijzen. Aan het eind bleven slechts Paloma Beukenhorst en Augusta Delanoy over. Tien minuten na het vastgestelde minimum van 2½ uur te hebben bereikt ging fisiotherapeute Delanoy recht op staan, waardoor Beukenhorst tot winnares van de eerste Curaçaose aerobics marathon werd uitgeroepen.

De huisvrouw klokte officieel twee uur en 40 minuten en won de beschikbare retourtickets (twee) van Aeropostal Willemstad-Orlando. De tweede prijs bestond uit een zeven-dagenverblijf in het Hotel Las Palmas Vacation Village.

Chantal Scherpenhuizen legde beslag op de derde prijs. Ze registreerde twee uur en dertig minuten (2.30) en won een etentje voor twee personen in het restaurant El Marinero of in The Pirate. De vierde plaats en bijbehorende waardebon van Get Fit voor het besteden aan sportkleding, werden opgeëist door Nataly Janga. Zij hield het twee uur en bijna dertig minuten vol. Verder waren er troostprijzen voor de jongste, oudste en meest waardevolle deelnemer.

Voor deze marathon heeft organisatrice Gloria Haddocks instructeurs uit Aruba, de VS, Venezuela en Curaçao benaderd voor het geven van instructies. Rudv Carty (Aruba), Denise Samson (VS), Miguel Martinez (Venezuela), Orlando Juliana (Curaçao) en Gloria Haddocks zelf. Dit vijftal hield zich bezig met het zogeheten *low & high impact aerobics*.

De juryleden waren Laura Albini van Sportinstituut Ooms, malina Gravenhorst van Athletic health & Beauty Center, Carlos Mayora van Venezuela OsKarate, Roxanne Eddine van Youth Aerobics en Cesario Jean Louis (Dance Instructor).

■ *WILLEMSTAD — De eerste Internationale Aerobics Marathon was een groot succes. Maar liefst 115 deelnemers namen deel aan die marathon, die gehouden werd op Koredor te Otrobanda. Initiatiefneemster was aerobics-instructrice Gloria Haddocks. Voor het organiseren van het evenement kreeg ze waardevolle medewerking van Sundance Health & Fitness Center en de sponsors. Op de fotocombinatie een beeld van de instructors en deelnemers.*

Van Aerle geschorst

ZEIST — PSV kan zondag in de competitiewedstrijd tegen Willem II niet beschikken over Berry van Aerle. De verdediger is door de tuchtcommissie van de KNVB voorlopig geschorst.

Een definitieve straf voor Van Aerle moet nog worden uitgesproken. De international kreeg afgelopen woensdag in de uitwedstrijd tegen Heerenveen de rode kaart. Hij schopte de doorgebroken Regtop neer.

Johan de Kock van FC Utrecht kreeg dezelfde straf in de wedstrijd tegen Go Ahead Eagles. De tuchtcommissie besloot deze verdediger voor een wedstrijd naar de kant te verwijzen.

Uitslagen en standen Major League Baseball

NEW YORK/WASHINGTON — Toronto Blue Jays en New York Yankees zijn in een hevige strijd gewikkeld voor de eerste plaats in de American league Oostdivisie. Beide teams gaan dan ook aan kop in die afdeling met 74 overwinningen en 54 nederlagen. De derde plaats wordt ingenomen door Detroit Tigers, dat vijf wedstrijden verwijderd staat van die begeerde eerste plaats.

Toronto Blue Jays had het voor lange tijd voor het zeggen in de Oost Division van de American league. Echter altijd met New York Yankees en zelfs Boston Red Sox in de kielzog. Donderdag was het Yankees wederom gelukt Toronto in te halen, terwijl Boston op het moment op de vierde plaats staat. Maar liefst 5½ wedstrijden verwijderd van Toronto en New York.

In de National league West Division heeft San Fransisco Giants de laatste tijd zijn grote voorsprong op de naaste concurrent kwijt geraakt. Atlanta Braves staat nu slechts 4½ partijen verwijderd van de Giants. Terwijl de derde beste selectie, Houston Astros, 15 wedstrijden achter staat.

De technische leiding van San Fransisco Giants heeft onlangs de Antilliaanse honkballer Rikkert Faneyte naar de Big league gehaald. Op Curaçao speelde Faneyte in het verleden voor Wild Cats. Samen met Hensely Meulens is hij de tweede Antilliaan en de vierde Nederlander die opgeroepen werden voor de Major league.

De op vrijdag geregistreerde uitslagen in de American league: Chicago White Sox-Minnesota Twins 7-3; Chicago White Sox-Minnesota Twins 2-7 (10 innings); Milwaukee Brewers-California Angels 7-6; Milwaukee Brewers-California Angels 4-3; Cleveland Indians-New York Yankees 9-2; Texas Rangers-Baltimore Orioles 5-4; Kansas City Royals-Boston Red Sox 0-5; Seattle Mariners-Toronto Blue Jays 7-6 en Oakland Athletics-Detroit Tigers 4-13.

In de National league ziet het resultatenoverzicht er als volgt uit: Florida Marlins-San Francisco Giants 7-4; Montreal Expos-Houston Astros 3-1; Philadelphia Phillies-Cincinnati Reds 5-8: Pittsburgh Pirates-San Diego Padres 6-10; Atlanta Braves-Chicago Cubs 7-9; New York Yankees-Colorado Rockies 3-2 en Los Angeles Dodgers-St. Louis Cardinals 2-3 (in 10 innings).

De stand in de American league Oost Division ziet er als volgt uit:

1. New York	130	74-56	.569	-----
2. Toronto	130	74-56	.569	-----
3. Detroit	130	69-61	.531	05,0
4. Boston	127	67-60	.528	05,5
5. Baltimore	129	68-61	.527	05,5
6. Cleveland	129	61-68	.473	12,5
7. Milwaukee	130	56-74	.431	18,0

In de West-divisie nemen de teams de volgende posities in:

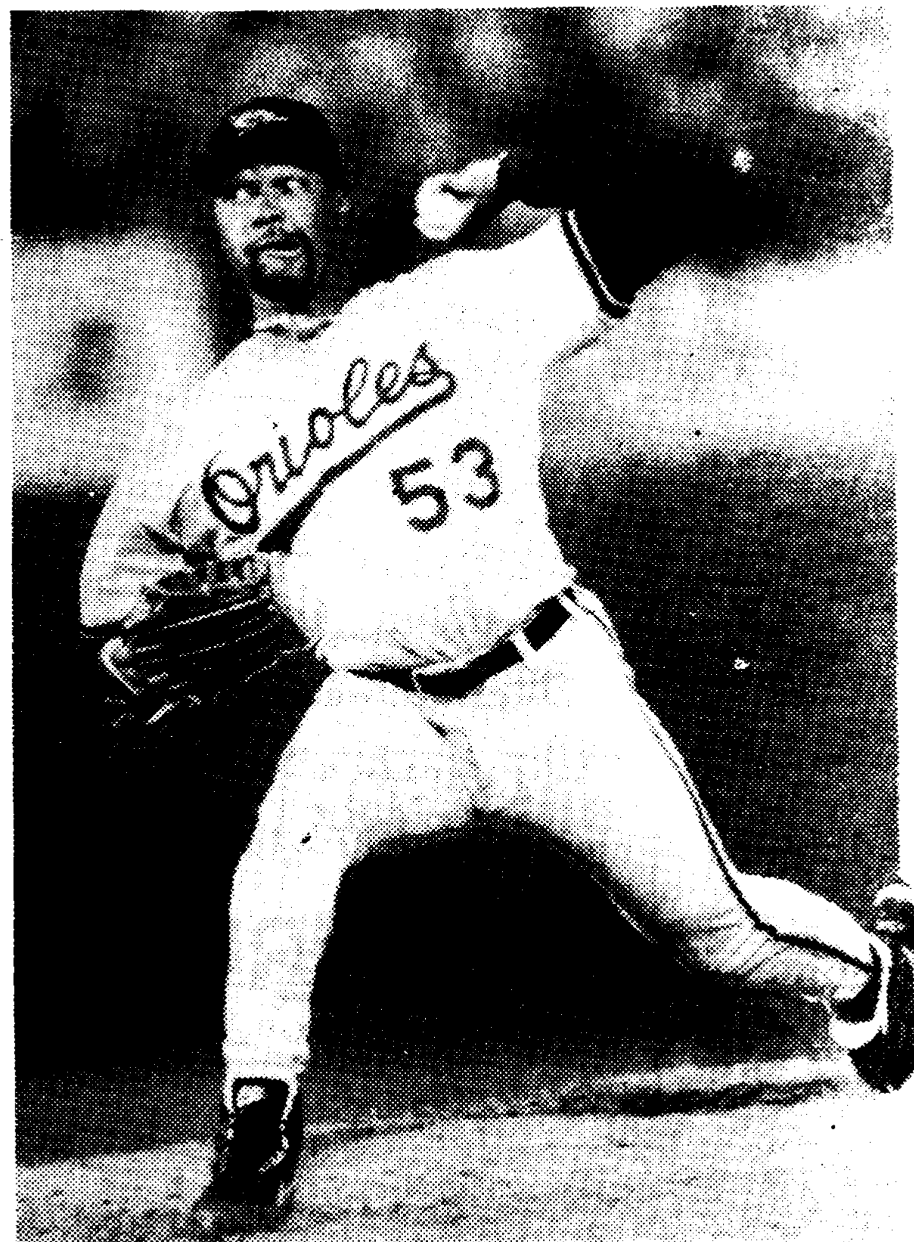
1. Chicago	127	70-57	.551	-----
2. Texas	128	67-61	.523	03,5
3. Kansas City	128	67-62	.519	04,0
4. Seattle	127	63-64	.496	07,0
5. California	128	57-71	.445	13,5
6. Minnesota	127	55-72	.433	15,0
7. Oakland	127	51-76	.402	19,0

De ranglijst in de National league Oost-divisie:

1. Philadelphia	128	80-48	.625	-----
2. St. Louis	128	70-58	.547	10,0
3. Montreal	129	69-60	.535	11,5
4. Chicago	128	63-65	.492	17,0
5. Pittsburgh	128	60-68	.469	20,0
6. Florida	128	54-74	.422	26,0
7. New York	128	45-83	.352	35,0

In de West-divisie nemen de negentallen de volgende posities in op de ranglijst:

1. San Francisco	128	83-45	.648	-----
2. Atlanta	129	79-50	.612	04,5
3. Houston	128	68-60	.531	15,0
4. Los Angeles	127	65-62	.512	17,5
5. Cincinnati	130	64-66	.492	20,0
6. San Diego	128	50-78	.391	33,0
7. Colorado	129	48-81	.372	35,5

■*ARLINGTON — Texas Rangers heeft vrijdag met de score van 5-4 van Baltimore Orioles gewonnen. Werper Arthur Rhodes (zie foto) verloor wederom een wedstrijd. Tegen Texas was hij op zoek naar slechts zijn vierde winst van het seizoen.*

Karatecoach Echteld legt functie neer

UTRECHT — Appie Echteld heeft zijn werkzaamheden als bondscoach karate neergelegd. Hij stapt op omdat het bestuur van de Karate Do Bond Nederland (KBN) hem geen volmacht over het technisch beleid geeft.

Echteld is ruim drie jaar coach van de mannen geweest. "In die tijd heb ik drie besturen overleefd", zegt Echteld, die zijn beslissing al begin deze maand nam. Zijn werkzaamheden zijn voorlopig overgenomen door vrouwencoach Guusje van Mourik.

Echteld is van mening dat het huidige bondsbestuur te weinig van karate weet. "Als ik hersteld ben van een blessure, kan ik zelf weer meedoen aan de Nederlandse kampioenschappen." Echteld brak onlangs een middenhandsbeentje.

Het bestuur van de KBN beraadt zich dinsdag over de opvolging. Het is nog niet zeker of Nederland een afvaardiging stuurt naar het toernooi om de wereldbeker, dat in oktober in Algerije wordt gehouden.

SPORT AGENDA

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
Zwembad:
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vrijdag van 20.00-22.30 uur; zaterdag van 14.00-17.00 uur en zondag van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARRIO JANWE
Dammen:
elke donderdag van 15.00-18.00 uur damles en -training voor de jeugd vanaf acht tot achttien jaar en van 19.30-23.00 uur voor geïnteresseerden vanaf zestien jaar.
Schaakvereniging Janwé:
elke zaterdag van 09.00-12.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf zeven tot 23 jaar.

DAMACOR BOWLING CLUB
(Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

RUST & BURGH
(Schaakvereniging Curaçao)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

ZATERDAG

BASKETBALL
(Wijken Basketbal toernool)
19.30-23.00 uur - Sentro Deportivo Korsou (Sporthal).

VOETBAL
(playoff FFR-IBM)
18.00 en 20.00 uur winners A en B - Stadion Antoine Maduro.

SUNFISH
(CSSA)
15.00 uur kampioenschap Sunfish

ZONDAG

SUNFISH
(CSSA)
15.00 uur kampioenschap Sunfish

BASEBALL AA
(playoff final)
14.30 uur Sta. Rosa Indians vs Royal Scorpions - Tio Daou.

VOETBAL
(Best of the best)
10.00 uur (D) Abrahamsz I vs Bati Kibra 11.30 uur (C) V.K.C. vs Coca Cola. 13.00 uur (B) Setel N.V. vs Selikor; 14.30 uur (A) Gevangenis vs Forstafi; 16.00 uur (D) Porta Blanku vs Mundu Nobo; 17.30 uur (D) The Champs vs Inter - Voetbalveld Mundu Nobo.

* * * * * * * * * * * * * * * * *

Atlete registreert nogmaals een knappe tijd

Maria Mutola blijft ongenaakbaar op de 800 meter tijdens het Istaf Gala

BERLIJN — Maria Mutola won vrijdag de 800 meter in Berlijn tijdens het Istaf Gala. Ze klokte een knappe één minuut en 57,99 seconden (1.57,99). Olympisch kampioene Ellen van Langen heeft, naar eigen zeggen, een bevredigende rentree gemaakt op die afstand. De Nederlandse atlete, die op 12 juni in Rotterdam haar tweede en laatste wedstrijd van dit seizoen liep voordat ze werd geveld door een stressfractuur in het kuitbeen, eindigde als zesde net boven de twee minuten (2.00,56).

Belangrijker dan haar klassering vond Van Langen het, dat ze weer temidden van de wereldconcurrentie kon meestrijden. "Het was een prettig gevoel er weer bij te zijn", zei ze. "Al was het best afzien. Het tempo was hoog en het kostte enige moeite erbij te blijven. Maar het was een prettige gewaarwording dat het been zich goed hield."

Esther Goossens fungeerde in de race als haas, hoewel ze eigenlijk op de 1000 meter van start zou gaan. Ze kwam na 400 meter door in 56,8. Van Langen loopt zondag in Sheffield een 1000 meter en start vrijdag in Brussel tijdens de Ivo van Damme Memorial op de 800 meter. Elly van Hulst werd op de vijf kilometer veertiende in 15.28,47. Dat was ruim elf seconden boven haar persoonlijk record.

NET NIET

Nouredinne Morceli slaagde er voor ruim 50.000 toeschouwers in het Olympiastadion net niet in het wereldrecord op de mijl in zijn bezit te krijgen. De Algerijn, die de laatste weken meer over geld dan over prestaties praatte, kwam op de toptijd van de Brit Steve Cram slechts 0,46 seconde te kort. Cram realiseerde op 27 juli 1985 in het Bisletstadion van Oslo 3.46,31, Morceli bleef in Berlijn aan het begin van de avond op 3.46,78 steken.

"Ik jaag al een tijd op het wereldrecord van Cram", had Morceli voor de wedstrijd gezegd. "Een paar keer kwam ik er heel dicht bij. Het moet eens lukken. Ik weet dat ik het kan." Nadat hij de slotronde solo moest volbrengen bleef het voor de wereldkampioen op de 1500 meter opnieuw bij 'ruiken' aan het record, waardoor hij een bonus van 15.000 dollar misliep. Hij incasseerde nu voor de zege 6.000 dollar.

Morceli (23) is een van de atleten, die in aanmerking komt voor een ongehoorde prijs van twintig goudstaven van elk een kilo. Die premie staat voor het winnen tijdens alle evenementen voor de 'Golden Four': Oslo, Zürich, Berlijn en op 3 september Brussel.

Overigens is het Marokkaanse ministerie van Jeugd- en Sportzaken een onderzoek begonnen naar de beweringen van de atleet Mohamed Taki, die verklaarde tijdens de finale om de wereldtitel van de 1500 meter in Stuttgart een bedrag van 20.000 dollar te hebben ontvangen om als haas van Morceli te fungeren. Taki zei dat zijn landgenoot en oud-wereldkampioen Said Aqouita als tussenpersoon had gefungeerd. Inmiddels heeft de Spaanse bond over deze zaak een klacht bij de Internationale Amateur Atletiek Federatie ingediend. De Spanjaard Fermin Cacho eindigde achter Morceli als tweede.

VERSLAGENEN

Tot de verslagenen in Berlijn behoorden de Britse wereldkampioenen Linford Christie en Colin Jackson. Christie kwam op de 100 meter met zijn tijd van 10,13 seconden (bij een rugwind van 1 meter per seconde) eenhonderdste seconde tekort op de Amerikanen Burrell (eerste) en Drummond.

Jackson werd eveneens derde op de 110 meter horden. Het betekende zijn eerste nederlaag dit seizoen voor de Welshman. De Amerikaan Pierce zegevierde in 13,29 voor de Canadees McKoy (13,30), die Jackson vijfhonderdste seconde voorbleef. Marlene Ottey, wereldkampioen 200 meter, won de 100 meter in 11,01 seconde, voor de Russin Privalova (11,08). Ook de 33-jarige Jamaicaanse is nog in de markt voor twintig goudstaven.

Heike Drechsler viel af in de zoektocht naar de pot met goud. De Duitse wereldkampioene, winnares in Oslo en Zürich, kwam een centimeter te kort op de Amerikaanse Jackie Joyner-Kersee, die tot 7,08 meter kwam.

Na slechte optredens in Italië en Frankrijk

Steven Rooks wil zich revancheren tijdens het WK-Wielrennen in Oslo

OSLO — Steven Rooks is uit op revanche na het debâcle in de Tour de France. De Spaanse miljonair en eigenaar van de Festina-ploeg, Miguel Rodriguez, heeft toen de naam van Steven Rooks alweer door het slijk gesleurd. Hij bestempelde de Amsterdammer voor "oplichter, leugenaar en simulant". In Oslo behoort de inmiddels ploegloze renner zondag bij de wereldtitelrace tot een van de zes beschermde leden van de ploeg van bondscoach Gerrie Knetemann.

Gerrie Knetemann wees Erik Breukink, Gert Jan Theunisse en Frans Maassen als de drie kopmannen aan. Het WK is al twee jaar de wedstrijd van Rooks. Stuttgart leverde hem in 1991 zilver op, vorig jaar in Benidorm was hij met de vijfde plaats opnieuw de sterkste rijder van het Oranje-collectief.

De Oranje poppetjes maakten vrijdag in de straten van Oslo een gretige indruk. De ploeg van Knetemann trainde urenlang op het selectieve parcours, waar een sprinter zondag weinig te zoeken heeft. De fanatieke Rooks, die weet dat de tijd dringt, heeft een prestatie nodig om zich opnieuw van een werkgever te verzekeren. "Natuurlijk verkeer ik in een benarde situatie. Ik moet me opnieuw bewijzen."

Voor de Nederlander was 1993 een dramatisch jaar. Jan Gisbers kreeg de leiding over de miljoenenploeg van de Spaanse horlogegigant Rodriguez. Hij verzamelde een bont gezelschap renners om zich heen. Zes Spanjaarden, vijf Nederlanders, twee Ieren, twee Zwitsers, twee Belgen, twee Russen, een Oostenrijker, een Duitser en een Italiaan. Een Europese mix, waarmee het wel fout moest gaan. Gisbers werd na de Giro (Italië) op een zijspoor gezet, Rooks volgde tijdens de Tour de France.

De Noordhollander riep de woede van Rodriguez over zich af door in de Giro d'Italia af te stappen en herhaalde de klucht in de Tour. Na de tweede etappe, op maandag 5 juli, waarin hij buiten de toegestane tijdslimiet aan de streep arriveerde, ging de 33-jarige bergkoning van 1988 naar huis. Ziek, zwak en misselijk, luidde het excuus.

Rodriguez reageerde laaiend, wenste de renner niet meer in het Festina-shirt te zien, maakte van Rooks een vogelvrije renner. Via Knetemann kreeg Rooks de kans zich in de Profronde van Nederland in de WK-selectie te rijden. "Hij is op het WK altijd sterk, maar moest wedstrijdritme hebben. Ik heb veel tijd in hem en Theunisse moeten steken. Maar dat was het voor mij waard", verantwoordt de oud-wereldkampioen de selectie van de Noordhollander.

Rooks trainde veel, werkte een zwaar programma af. Toen Knetemann hem donderdagavond vertelde, dat het kopmanschap bij het trio Breukink, Maassen en Theunisse zou komen te liggen, reageerde Rooks opgelucht. "Ik ben blij dat de druk niet echt bij mij ligt. Het is een wedstrijd die me meestal past, ook dit jaar weer. Alleen is de voorbereiding deze keer verre van optimaal geweest."

"Hij is de afgelopen weken als een beest tekeer gegaan", verwoordde Knetemann de motivatie van de nummer vijf van vorig jaar. "Rooks wil zich in Oslo melden, laten zien dat ie als renner nog leeft. Hij is uiterst gemotiveerd. In zijn situatie ook niet echt vreemd", aldus de strateeg langs de kant. Zijn toekomst is nog onduidelijk, maar Rooks ziet in het wereldkampioenschap een uitgekiende mogelijkheid zichzelf te revancheren.

Karlsruher SC sterk thuis

KARLSRUHE — In de Bundesliga is Karlsruher SC aan een opmerkelijke serie bezig. De Europese tegenstander van PSV versloeg in het Wildparkstadion vrijdagavond Borussia Monchengladbach met 1-0. De middenmoter is nu in eigen omgeving twintig opeenvolgende wedstrijden ongeslagen.

Het doelpunt kwam op naam van uitblinker Kirjakov. Hij scoorde voor 24.000 toeschouwers in de twintigste minuut na een blunder van doelman Heyne. Naast aanvaller Kirjakov speelde verdediger Bilic een uitstekende wedstrijd bij de dominerende thuisploeg, die op vier punten uit vier duels kwam. Hamburger SV boekte de derde zege van het seizoen. Bij Freiburg met 1-0 gewonnen. Von Heesen maakte het doelpunt.

MSV Duisburg is na vier speelronden nog zonder nederlaag. VFB Leipzig stelde zich voor eigen publiek tevreden met 1-1.

Heerenveen contracteert Australiër

HEERENVEEN — De selectie van Heerenveen is uitgebreid en versterkt met een Australische international. Milan Blagojevic bereikte donderdag met de Friese eredivisieclub overeenstemming over een contract voor het lopende seizoen.

De 23-jarige middenvelder is afkomstig van Germinal Ekeren uit België, waar hij een jaar op de loonlijst stond. Blagojevic, die zes A-interlands op zijn naam heeft staan, kreeg zijn voetbalscholing in Sydney bij de profclub Marconi. Voor de Australiër is bij Stichting Arbeidszaken een werkvergunning gevraagd. Het bestuur van Heerenv[illegible] wacht daarbij geen [illegible]blemen.

Officiële opening

Saliña Shopping Galleries is weer een zaak rijker. Ditmer Design N.V. is verhuisd van Suffisant naar het elegante winkelcentrum. Op een originele manier vond gistermiddag de officiële opening plaats. Rob Ditmer (midden) eigenaar/directeur samen met Rieneke Sloetjes (rechts) verwelkomden de gasten. Saliña-Galleries-eigenaar Daryanani (links) wist het veelbelovend ontwerpbureau binnen te halen.

Nieuw kantoor Ditmer Design

Het smaakvol ingerichte interieur van Ditmer Design N.V. in de Saliña Shopping Galleries.

INGEZONDEN

Honderd procent verhoging

MET GROTE ontsteltenis vernam ik, dat de lesgelden van de muzieklessen op 't C.C.C. verhoogd zijn, in de meeste gevallen zelfs 100%!!!. Als rede werd opgegeven, intrekking van de subsidie. Voor vele mensen zal het lesgeld niet meer op te brengen zijn. (de invoerrechten op muziekinstrumenten is maar liefst al 40%) Wat een onrechtvaardigheid voor de minder draagkrachtigen van onze samenleving!!!

Hoeveel kinderen zullen hiervan de dupe zijn? Er zijn bij 't C.C.C. al vele afmeldingen binnengekomen. Bijkomstig niet onbelangrijk gevolg: vermindering van de inkomsten voor het C.C.C. dat zal een tekort geven op de begroting met de kans dat het voortbestaan van het C.C.C. in gevaar komt. Hoe bekend is het, dat bezig zijn met creatieve dingen zoals o.a. muziek maken, het algemeen welzijn en zeker de ontwikkeling van kinderen ten goede komt!!!

Dan te bedenken dat de overheid van alles doet om de criminaliteit te beSTRIJDen. STRIJDvoeren ja, PREVENTIE blijkbaar nee. Kost STRIJDvoeren in alle opzichten niet meer dan preventief werken? Het paard lijkt weer opnieuw op Curaçao ACHTER de wagen gespannen te worden. Want wat moeten de kinderen met de uren dat ze muziek maken nu gaan doen? De straat op?

Ik haal bij deze ook 't ingezonden stuk van Dhr. Jules Marchena = Beleid van de natte vinger = van 20-8 jl. aan en onderschrijf het stuk.

Op het prikbord van het C.C.C. hangt een lijst van Dhr. Raeven, welke iedereen die de intrekking van de subsidie onrechtvaardig vindt kan tekenen.

M. EGTBERTS-VAN WEGEN
Curaçao

Referendumlogica

CURAÇAOENAARS in Holland mogen niet meedoen aan het referendum van 19 november aanstaande, zo heeft de referendum-commissie beslist. Er zouden logistieke problemen zijn en de voorlichting op afstand is niet goed mogelijk, zo beweert men.

Wat die logistiek betreft: Wij leven in de era van de electronische communicatie en plaatsverschil speelt geen rol meer zoals vroeger. Waarom niet het Amerikaanse systeem gevolgd van vooraf inschrijving door geïnteresseerden zelf? Dat werkt daar goed, dus waarom in Holland niet? Ook voor wat de noodzaak van verdere voorlichting betreft zijn de aangevoerde argumenten weinig overtuigend:

1. Waarom is er voorlichting nodig over de status quo als die zou worden uitgekozen? Wie dat wil, weet zeker waarover hij praat.

2. Wie wil nóg meer horen over de status aparte (of autonomie zo U wilt?) De regering spendeerde reeds een half miljoen over radio en TV en ook de uitvoerige verslagen van de toekomstconferenties over dit alternatief waren ruim voldoende. Ik haal hier bewust voorlichting en propaganda dooreen.

3. Zouden Curaçaoënaars in Holland informatie nodig hebben over de status van provincie? Ze leven toch al in een provincie van Holland!

4. Independensha wordt alleen maar "pour acquit de conscience" in het referendum meegenomen. Wie daarover informatie wenst, kan verwezen worden naar radio- en tv-journaals over Suriname, Haïti en de meeste "nieuwe" Afrikaanse landen.

Als men de beslissing Curaçaoënaars in Nederland niet te laten meestemmen wil onderbouwen, dan moet men wel steekhoudender argumenten aandragen.

PIET W. SYBRANDY
Curaçao.

Munneke: 'Uitslag referendum slechts basis voor onderhandelen

LEIDEN/WILLEMSTAD — Hoe overtuigd de uitspraak voor een van de opties tijdens het komende referendum op Curaçao ook zijn mag, de lokale politici kunnen alleen maar hun uiterste best doen via onderhandelingen de situatie te bereiken die een meerderheid van de Curaçaoënaren voorstaat. Dat benadrukt dr. Harold Munneke die als docent bestuursrecht van het Caribisch gebied verbonden is aan de universiteit van Leiden.

Hij is er bovendien nog niet honderd procent van overtuigd dat het referendum inderdaad zal doorgaan. "Er was al eerder een plan om de bevolking van het eiland zich te laten uitspreken over haar staatkundige toekomst. Dat referendum is toen afgeblazen om niet geheel duidelijke redenen. Als die redenen weer zouden spelen, dan krijgen we een herhaling van die situatie", aldus Munneke. Hij wijst er op dat een referendum overigens min of meer standaard is als een Caribische ministaat iets onderneemt in de staatkundige verhoudingen jegens de voormalige kolonisator.

De Britse "dependencies" en de "territoires d'outremer" van Frankrijk hebben in het verleden ook referenda gehouden om de mening van de lokale bevolking te peilen. Hij benadrukt nog eens het niet bindende karakter van de volksraadpleging op Curaçao. "De uitslag kan geen wet worden en dus moeten de lokale politici de uitslag in hun onderhandelingen met o.a. Nederland inbrengen. En dan zijn er dus meerdere partijen".

Het feit dat er een tweede ronde komt van het referendum maakt op hem een goede indruk. Na zo'n tweede ronde bestaat dan toch de zekerheid dat de opvattingen van een meerderheid van de bevolking voldoende tot uiting zijn gekomen. Hij is er bijna van overtuigd dat twee opties nauwelijks steun zullen krijgen. Curaçao zal niet als een zelfstandige eenheid deel willen blijven uitmaken van de Nederlandse Antillen en het eiland zal evenmin voor de onafhankelijkheid kiezen. "Het is voor Curaçao geen aangename gedachte de banden met Nederland helemaal door te snijden, denk ik".

Het is duidelijk dat de politici op Curaçao het liefst een zekere autonomie willen zonder dat Nederland hen te dicht op de huid zit. En verder willen ze af van de verantwoordelijkheid voor de kleinere eilanden. Een status zoals Aruba die heeft ligt dus voor de hand als eerste keuze van de politici. Maar hij vraagt zich af of ook de bevolking voor zo'n vorm van autonomie gevoelig zal zijn. De mogelijkheid van een integratie in Nederland zou volgens hem objectief gezien wel eens heel aantrekkelijk kunnen zijn voor de lokale bevolking met het oog op de sociale wetgeving in Nederland. Hij denkt dat de bevolking zich nauwelijks van dat voordeel bewust is.

Munneke wijst nog op het belang van een goede voorlichting. "Die moet eerlijk en veelzijdig zijn en mag beslist geen wassen neus wezen. Anders staat men internationaal te kijk". Ook de vraagstelling en sfeer rond zo'n referendum zijn van essentieel belang. "Als het geheel verloopt in een stemming van: ben je pro of anti Nederland of heb je ook zo'n hekel aan de Hollanders hier, dan gaan er allebei elementen de boventoon voeren die niet zo gewenst zijn. De onderlaag van de maatschappij zal gauwer geneigd zijn te denken; heeft het consequenties voor mijn portemonnee?", denkt Munneke.

Betèsda viert lustrum met open zondag

WILLEMSTAD — Informatie, rondleidingen, een dansgroep, bloeddrukmeting, plantenverkoop en lekkere hapjes, het zijn enkele ingrediënten van de open dag die verpleeghuis Betèsda op zondag 29 november van 10 -16 uur organiseert. Daarmee viert Betèsda zijn eerste lustrum. Vandaag werden er auto's gewassen om geld voor deze lustrumviering bijeen te brengen.

MCB meet bloedruk

WILLEMSTAD — De Maduro & Curiel's Insurance Services bieden in de eerste week van september in filialen van de MCB gelegenheid tot het gratis laten meten van de bloeddruk en het cholesterol-gehalte. Dit gebeurt in samenwerking met de Hartstichting

ANV prijsvraag jeugdtoneelstuk

WILLEMSTAD — Het Algemeen-Nederlands Verbond (ANV) stelt een ANV-Visserneerlandia-Dramaprijs beschikbaar voor een jeugdtheaterstuk. De prijs bedraagt 12.000 Nederlandse gulden.

Het jeugdtheaterstuk dient een tijdsduur te hebben van minimaal veertig minuten en moet op kleinere podia kunnen worden gespeeld. Het spreekt vanzelf dat de tekst in het Nederlands moet zijn geschreven en geen vertaling of bewerking van een ander werk mag zijn.

De uiterste inzenddatum is 15 juni 1994. De Nederlanders Wim Spekking en Victor Frederik en de Belg Hugo Meert zullen de ingezonden werkstukken beoordelen.

Voor informatie kan men zich wenden tot de afdeling Curaçao van het ANV (tel. 376045).

Canada betaalt familie van in detentie overleden Somalier

TAWA - De familie een Somalische die is gestorven vijl hij door Cana- VN-troepen was tineerd, krijgt niet honderd kamelen ij als compensatie geëist. Ze gaat ord met de vijftien- nd dollar die is eboden, zo deelde Canadese minis- van Defensie ag mee.

ns plaatselijk moslim- ik had de familie hon- kamelen geeist, de ele vorm van rijkdom de semi-nomadische ren. Nadat legeroffi- n met de familie en leiders hadden onder- deld "waren ze den met het equiva- in geld", verklaarde woordvoerder van het sterie.

er Canadese mili- n staat de krijgsraad achten op beschuldi- dat de man is doodge- eld nadat hij rond- end was aangetroffen n het Canadese hoofd- rtier.

Midden-Amerika solidair met Nicaragua

SAN SALVADOR - De presidenten van Midden Amerika zijn in de Salvadoraanse hoofdstad bijeengekomen, waarbij onder meer over de situatie in Nicaragua werd gesproken. Zij betuigden hun solidarieit met de regering van Nicaragua bij zijn pogingen een evenwichtig vreedzaam klimaat te ontwikkelen in dit Middenamerikaanse land. Men is bereid daaraan een bijdrage te leveren, als het nodig mocht zijn, in de vorm van bemiddeling tussen de partijen. Aan het einde van de bijeenkomst werd een persconferentie gehouden. Bij de foto vlnr: Guillermo Endara van Panama, Ramiro de Leon van Guatemala, Alfredo Cristiani van El Salvador, Leonardo Callejas van Honduras en Rafael Calderon van Costa Rica. Op dat ogenblik was niet meer aanwezig Violeta Chamorro die voor de officiele afsluiting al naar haar land terugkeerde.

(AFP-satellietfoto)

Maandag beëdiging Malval door Aristide

V-raad unaniem: Sancties tegen Haïti opgeschort

NEW YORK - De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VN) heeft vrijdag met algemene stemmen besloten het olie- en wapenembargo tegen Haïti, dat het land veel schade berokkent, op te schorten omdat een democratische regering binnenkort de militaire junta zal opvolgen.

De resolutie was ingediend op verzoek van secretaris-generaal Boutros Boutros-Ghali van de VN. Krachtens een onder VN-auspicien gesloten overeenkomst van begin juli tussen de verdreven president Jean-Bertrand Aristide en generaal Raoul Cedras, de legerbevelhebber die zijn burgerbewind omver wierp, zouden de sancties worden geschorst wanneer in Haïti een nieuwe burger-premier zou zijn geïnstalleerd. De sancties waren sinds 23 juni van kracht.

Het parlement van Haïti gaf woensdag zijn goedkeuring aan het voorstel van Aristide om uitgever Robert Malval tot nieuwe premier te benoemen. Malval wordt maandag beëdigd door Aristide in de Haïtiaanse ambassade in Washington, waar Aristide in ballingschap leeft. De benoeming van Malval is een nieuwe stap in het proces om in het Caribische land de democratie te herstellen. Onder grote druk van de Verenigde Naties (VN) en de internationale gemeenschap moest Cedras dit jaar overgaan tot onderhandelingen met de in Haïti populaire Aristide.

In de VN-resolutie wordt wel gewaarschuwd dat het embargo opnieuw wordt opgelegd als een van de partijen zich niet aan de afspraken houdt. Officieel worden de strafmaatregelen nog niet afgeschaft. Dat kan de veiligheidsraad pas besluiten na de terugkeer van Aristide als president, op 30 oktober.

Wiesenthal: vader voorzitter chefs van staven:

John Shalikashvilli onder oorlog majoor bij Waffen SS

WASHINGTON - De vader van generaal John Shalikashvili heeft als majoor dienst gedaan bij de elitetroepen van de Waffen-SS van het Duitse rijk. Het Simon Wiesenthal centrum heeft dit vrijdag bekend gemaakt. Generaal Shalikashvili is door president Bill Clinton voorgedragen als voorzitter van de chefs van staven van het Amerikaanse leger.

Het Wiesenthal centrum is een joodse mensenrechten-organisatie die zich heeft gespecialiseerd in de slachtoffers van vervolgingen onder nationaalsocialistische of collaborerende regimes voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog. Vader Dimitri Shalikashvili was Pools officier en vocht tegen de Duitsers bij het uitbreken van de oorlog in 1939, maar nam als anti-communist dienst bij de SS in 1941, waar hij het tot majoor bracht. De gegevens werden gevonden in een ongepubliceerde autobiografie in een van de instituten van de Standford universiteit in Californie.

Rabbi Marvin Hier, oprichter en bestuurslid van het Wiesenthal centrum verklaarde echter dat de voordracht van John Shalikashvili niet mag worden beoordeeld op grond van wat zijn vader deed. Hij zei enkel geinteresseerd te zijn hoe het mogelijk is geweest dat een SS-majoor naar de Verenigde Staten kon emigreren.

Het Duitse chemieconcern BASF zal zijn personeel dit jaar geen aandelen tegen een gunstige prijs aanbieden. Vorig jaar werden de personeelsaandelen aangeboden voor vijftig mark onder de beurskoers. Het besluit houdt verband met de matige resultaten van het concern.

Doden bij treinramp in Georgie

MOSKOU - Bij een ernstig treinongeluk in de Kaukasische republiek Georgie zijn vrijdag ten minste tien mensen om het leven gekomen en raakten zeker honderd passagiers gewond. Dit heeft het Russische persbureau Interfax zaterdag gemeld.

Het Georgische staatshoofd Edoeard Sjevardnadze heeft zich inmiddels samen met zijn premier Otar Patsatsia naar de provinciestad Goerdzjaani gespoed, waar de trein rond middernacht ontspoorde. Goerdzjaani ligt circa honderd kilometer verwijderd van de hoofdstad Tbilisi. Vermoed wordt dat falende remmen de oorzaak zijn van het ongeluk, dat zich op het traject Tbilisi-Tsnori in het oosten van Georgie voltrek. Twee overvolle treinwagons buitelden na de ontsporing enkele keren voordat ze vier meter onder het niveau van de spoorrails tot stilstand kwamen. Inmiddels zijn twintig treinpassagiers met ernstige verwondingen opgenomen in nabijgelegen ziekenhuizen.

Druk Jakarta:

Oppositie zet voorzitter opzij

JAKARTA - De Indonesische Democratische partij, een van de drie groepen die zich in het land officieel tot de oppositie mogen rekenen, heeft toegegeven aan de druk van de regering door haar omstreden leider Soerjadi te vervangen. Dit meldde het persbureau Antara vrijdag.

De kleinste oppositiepartij, die evenwel het luidst kritiek uitoefent op president Suharto's beleid, benoemde Latif Pudjosakti als voorlopige voorzitter, maar wilde niet uitsluiten dat zij Soerjadi in een later stadium alsnog zou herkiezen. De herverkiezing werd gezien als een teken van ontluikende democratie in Indonesië. De regering verwierp de stemming meteen en riep op tot een nieuwe verkiezing. Latif roept een speciaal congres bijeen om een nieuwe voorzitter aan te wijzen. Soerjadi kan zich dan weer verkiesbaar stellen.

Trekkingslijst van de Landsloterij N.A.

17de Trekking — **Donderdag 26 augustus 1993**

[illegible]

Waarvan proces-verbaal was opgemaakt en ondertekend door
Namens de Procureur-Generaal M. M. VITOR.

De Direkteur L. E. DIDIEZ.

17de trekking op Donderdag 26 augustus 1993.

VOLGENDE TREKKING: DONDERDAG 9 SEPTEMBER 1993.

1ste PRIJS		2de PRIJS		3de PRIJS	
22852	2.000	33248	1.500	14448	1.000
22853	**100.000**	**33249**	**30.000**	**14449**	**10.000**
22854	2.000	33250	1.500	14450	1.000

Getuigen:
J. Th. WILSON
N. A. SCHOOP.

UREN VAN UITBETALING:

CURAÇAO : 8.00—15.00 continu (maandag t/m vrijdag)
ARUBA
Oranjestad : 8.00—12.00 en 13.30—16.30
San Nicolas : 8.00—12.00 en 13.00—16.00
BONAIRE : 8.00—11.30 en 13.00—15.00 (maandag gesloten)
ST. MAARTEN : 7.15—12.30 (op trekkingsdagen gesloten)
SABA : s.v.p. bellen tel. 63217, Mr. E. Lynch
ST. EUSTATIUS : s.v.p. bellen tel. 82264, Mr. W. Schmidt

Plannen voor vorming tegenregering

Stakingen houden aan in Nigeria

NAIROBI/ABUJA - De Nigeriaanse presidentskandidaat Moshood Abiola heeft vrijdag in Londen aangekondigd dat hij volgende week naar Nigeria terugkeert om er "een echte democratische regering" te formeren. In een verklaring zei Abiola dat dit voornemen legitiem is, omdat de Nigeriaanse bevolking hem hiertoe het mandaat heeft gegeven.

Bij de recente presidentsverkiezingen van 12 juni had Abiola als kandidaat van de oppositionele Sociaaldemocratische partij (SP) een ruime voorsprong op president Ibrahim Babangida. De uitslag van de stembusgang werd echter door de inmiddels teruggetreden Babangida ongeldig verklaard. "Als de militaire junta het verkiezingsproces niet had onderbroken had ik inmiddels mijn regering geïnstalleerd", aldus de puissantrijke mediamagnaat. Abiola noemde het aftreden van Babangida donderdag als president en de installatie van een nieuwe, niet-democratisch gekozen burgerregering, "niet echt". In de donderdag beëdigde regering zitten bijvoorbeeld zes ministers uit het vorige militaire kabinet. De belangrijke ministeries van Buitenlandse zaken, Defensie en Justitie worden bezet door Babangida-getrouwen.

De nieuwe Nigeriaanse minister van Justitie, Clement Akpamgbo, deed Abiola's poging om een alternatieve regering op te zetten af als een regelrechte rebellie die om ingrijpende maatregelen vraagt. De bewindsman verklaarde tevens dat zijn kabinet in maart 1994 zal plaatsmaken voor een democratisch gekozen regering. Het nieuwe "staatshoofd", premier Ernest Shonekan, zegde donderdag tijdens zijn inaugurele rede toe op korte termijn presidentsverkiezingen te zullen houden.

Hoewel Babangida het veld heeft geruimd en zich daarmee in zekere zin aan zijn belofte heeft gehouden om op 27 augustus afstand te doen van de macht, werden de twee grootste Nigeriaanse steden Lagos en Ibadan ook vrijdag getroffen door uitgebreide stakingsacties en protesten. In Lagos, waar de meeste mensen thuis bleven, was het dagelijks leven volkomen verlamd. Volgens diplomaten lag de olie-industrie - de economische slagader van Nigeria - voor het eerst in de inmiddels tien weken oude politieke crisis grotendeels plat.

Volgens wetenschappers op congres:

Zuid-Afrika meest gewelddadige land

JOHANNESBURG - Zuid-Afrika is het gewelddadigste land ter wereld. Per hoofd van de bevolking worden er meer misdaden gepleegd dan in enig ander land. Er wordt drie keer zo veel gemoord als in de Verenigde Staten. Dat zijn de belangrijkste conclusies die Zuid-Afrikaanse wetenschappers vrijdag op een studiebijeenkomst in Pretoria trokken.

Op een aantal van honderdduizend mensen worden er jaarlijks 53,5 vermoord. Dat is ruimschoots hoger dan op het Caribische eiland St. Lucia en het Zuidamerikaanse Ecuador, die met respectievelijk 22,6 en 22 moorden per 100.000 ook hoog scoren. De voormalige republieken van de Sovjetunie en de Verenigde Staten nemen met 16 en 14 moorden een vierde en vijfde plaats op de 'moordenlijst' in.

Hoewel vorig jaar één op de 1.870 Zuid-Afrikanen op een gewelddadige manier om het leven kwam, had slechts elf procent van de 20.135 moorden een politiek karakter. Aldus het wetenschappelijk onderzoek. 272234 AUG 93

ANKARA - De strijd tussen Turken en Kurden in het zuidoosten van Turkije heeft opnieuw aan ten minste vijftien mensen het leven gekost: veertien aanhangers van de Kurdische Arbeiderspartij (Pkk) en een Turkse politieagent.

Dit hebben de autoriteiten in Diyarbakir, in zuid-Turkije, vrijdag bekendgemaakt. De Kurden strijden al sinds 1984 voor een eigen, onafhankelijke staat in het zuiden van Turkije. Turkije zegt dat de PKK wordt gesteund door Armenie bij haar toenemende acties in het Noordoosten van het land. Het buurland heeft dit al meermalen stellig ontkend.

AGENDA

IE: 8000/
w.: 11
DWEER: 8222/
w.: 11
ENTRALE: 8845
TAAL: 8900/
7446/
r. 14
RDENTEHUIS: 8350

* * * * * * * * *

ARE BIBLIOTHEEK
tijden voor het publiek:
en donderdag van 14.00-18.00
dag en vrijdag van 08.00-12.00/
00 uur; zaterdag van 10.00-12.00

tijden voor lezers:
van 14.00-19.00 uur.

* * * * * * * * *

UITING
t/m vrijdag aangetekende
n 15.30 uur; gewone stukken om

* * * * * * * * *

CLUBS
ormatie H. van Bommel, tel.:

ensdag 12.00 uur - Restaurant

* * * * * * * * *

HUIS LVV
)
n maandag t/m vrijdag van 06.00-
r. In verband met planning van te
ntal slachtdieren bij keurmeester.

* * * * * * * * *

ARTS
goen 24-A, Antriol)
uren maandag, woensdag en

vrijdag van 13.30-14.30 uur; spreekuur te Rincon elke donderdag van 17.00-17.30 uur bij Hulpbestuurskantoor.
Voor spoedgevallen gelieve tel.: 4255 te bellen of fax 7655.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE
Bonaire Animal Shelter Foundation
(Lagunweg 26. Tel.: 4989)
openingstijden maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.

* * * * * * * * *

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

Toeristenbureau op zaterdag geopend

KRALENDIJK — Met ingang van september zal de Bonaire Tourism Corporation ook op zaterdagochtend informatie verstreken aan toeristen. In september zal na gegaan worden of het aantal uren in het weekeind uitgebreid zal worden. Het is ook mogelijk, dat het experiment weer gestaakt zal worden, als blijkt dat toeristen op zaterdag geen behoefte hebben aan toeristische informatie.

Nu denkt TCB-directeur Ronnie Pieters daar anders over. Vele weekeind bezoekers komen op vrijdagavond of zaterdagmorgen naar Bonaire. In de praktijk blijkt, dat er vaak geen reserveringen zijn gemaakt voor autohuur en hotelkamer. Het toeristenbureau kan deze bezoekers op weg helpen.

Ook de vrijdagvluchten van de ALM, KLM en Air Aruba brengen toeristen die de volgende dag informatie willen hebben over het eiland. In de aankomsthal van de Flamingo luchthaven, zal op een geïllumineerd bord medegedeeld worden hoe en waar de aankomende toeristen hun informatie kunnen krijgen. Mocht de belangstelling van de toeristen erg groot zijn, dan is het niet uitgesloten, dat de TCB zelfs een informatiestand op de luchthaven zal bezetten.

Een extra informatiestand wordt ook overwogen over Rincon, waar langskomende bezoekers alle inlichtingen kunnen krijgen in het TCB 'visitors information center'. Momenteel laat de TCB materiaal vervaardigen dat voldoende informatie geeft over de aantrekkelijkheden en mogelijkheden van Rincon. De TCB houdt daarbij vooral het oog gericht op het achter Rincon gelegen nationale Washington/Slagbaai natuurpark.

"Misschien kan het bedrijfsleven in Rincon dan ook een graantje meepikken van het aantal toeristen dat Bonaire bezoekt". Dat zegt TCB-directeur Ronnie Pieters over het nieuwe initiatief van de Tourism Corporation Bonaire.

den bij oproer Egyptische gevangenis:

undamentalisten met dere gevangenen slaags

IRO - Bij een oproer gevangenis in Cairo in de nacht van g op zaterdag drie tineerden om het gekomen. Zeker 85 genen liepen verwonn op. Volgens het tische persbureau begon het oproer moslim-fundamenta- medegevangenen n overtuigen van echt om met extreche acties de Egypmaatschappij te ontn.

ee kampen gingen te lijf met planken, ren bestemd voor de wing van een vleugel Abou Za'Abal-gevan-. De politie van Cairo zaterdag bekend dat eens in deze gevandetineerde Abdel Abdel Ilah, een eenvan Egyptes belangfundamentalistische rganisatie Jama'a alya, is overleden nadat er stroom was komen n tijdens de voorbereivan zijn maaltijd op trische kookplaat.

Egyptisch minister van landse Zaken Hassan is vrijdag voor het de de mislukte moordop zijn leven op de verschenen. Bij de g op 18 augustus vielen vijf doden en raakten vijftien mensen gewond, inclusief de bewindsman zelf. In een uitgebreid vraaggesprek met een Arabisch televisiestation stelde de 57-jarige minister dat de aanslag hem vastbeslotener dan ooit heeft gemaakt om de binnenlandse veiligheid de hoogste prioriteit te geven. Hij doelde daarmee op een nog hardere aanpak van de fundamentalistische oppositie in Egypte.

eltennis nooi 5e lustrum TB

LENDIJK — In net nde van 3 tot en met 5 ber zal door de Bonai- Tafel Tennis Bond B.) een tafeltennistoerorden georganiseerd, an teams van o, Aruba, St. Maarten aire deelnemen. Op ize wil de bond het bestaan vieren.

zijn 4 categorieën gespeeld worden. Tot , 12 jaar, 14 en 16 de categorie 10 en 12 rdt in teamverband , maar ook enkel. orieën 14 en 16 jaar lleen enkel. Aan de den nemen topspe- de Antillen en Aruba Op vrijdagavond de eerste wedstrijden van 18.30 tot 21.30

erdag van 10.00 tot r en van 16.30 tot r. Op de laatste dag n 09.00 tot 11.00 peeld. Alle wedorden gehouden in portcomplex van Texport. Sponsors t toernooi zijn n Pavo Real.

anisatiecommissie uit Francisco Cla- onel Domacasse. Lil- casse, die ook coör- ia, Ben Scholten, urier, Francis Roland Lau- totaal nemen uit spelers deel, uit eens 8 en uit St. 4. Zij zullen ver- het Sunset Beach

OPENBARE AANBESTEDING

De direkteur van het Departement van Financien maakt de aanbesteding bekend van het volgende projekt, gefinancierd door het KABNA, in het kader van het Nederlands Ontwikkelingsfonds voor Overheidsprojekten van de Nederlandse Antillen.

RENOVATIE POLITIECELLEN STADHUIS CURAÇAO
Het werk omvat in hoofdzaak: Het renoveren en verbouwen van de bestaande politiecellen tot opslag- en archiefruimte van het Hof van Justitie, gelegen aan het Wilhelminaplein te Curaçao, inklusief technische installaties.

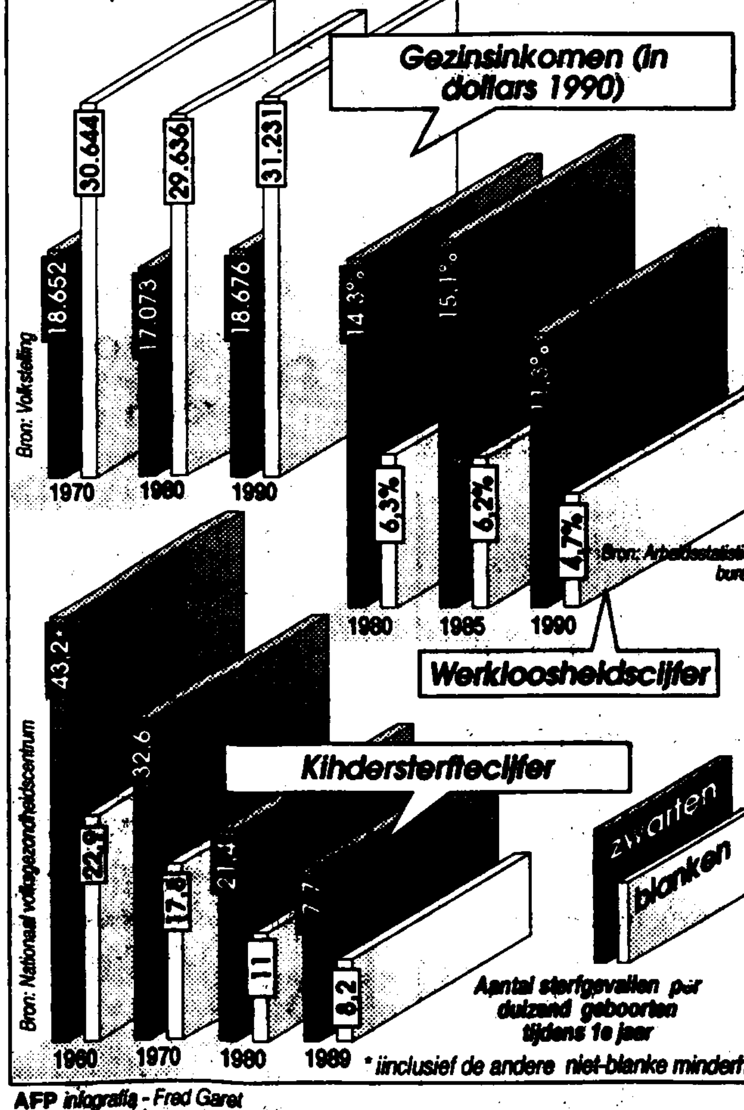
Inschrijving en aanbesteding
De inschrijving dient per aangetekende brief in dubbele enveloppen, waarbij de binnenste enveloppe die de inschrijving bevat verzegeld moet zijn, binnengekomen te zijn bij het Departement van Financiën, Pietermaai 4-4a, Curaçao, voor de opening van de inschrijvingen welke zal plaatsvinden op 13 oktober 1993 om 10.00 uur v.m. op bovengenoemd Departement van Financien te Curaçao.
Ook kan de inschrijving in een gesloten enveloppe voor genoemd tijdstip in een daartoe bestemde bus op het Departement van Financien te Curaçao worden gedeponeerd. Op de enveloppe dient te worden vermeld:
"Inschrijving bestek no. AOB 91-760, Renovatie politiecellen Stadhuis Curaçao".

Bestek
Het bestek kan op schriftelijk aanvraag worden verkregen bij het Departement van Financien te Curaçao tegen de prijs van Naf. 500,= betaalbaar op een van de plaatselijke banken op naam van de Landsontvanger onder vermelding van : "Bestek Renovatie politiecellen stadhuis Curaçao t.b.v. openbare aanbesteding Departement van Financien"
Na ontvangst van bedoelde som zal het bestek franco (eventueel per luchtpost) worden toegezonden.
Het bestek kan eveneens bij het Departement van Financien te Curaçao worden afgehaald tegen overlegging van het stortingsbewijs op rekening van de Landsontvanger van een bedrag van Naf. 450,=

Tevens ligt het bestek tot aan de datum van aanbesteding ter inzage bij het Bureau Interne Deskundige, Departement van Financien te Curaçao.

Inlichtingen
Op 23 september 1993 10.00 uur v.m. zal ten kantore van het Departement van Financien te Curaçao een informatievergadering worden gehouden.
De "Nota van Inlichtingen" zal door het Departement tenminste zeven dagen voor de aanbesteding aan de kopers van het bestek worden toegezonden.

De Direkteur a.i.
drs. P. Martis

■ In 1963 hield dominee Martin Luther King zijn beroemde toespraak over zijn droom. Nu dertig jaar later wordt weer een mars op Washington gehouden. In tegenstelling tot wat Luther droomde wordt de zwarte gemeenschap nog steeds met ongelijkheden geconfronteerd.

Gobièrnu di teritorio insular di Bonaire ta partisipá na doño di snèknan ' mester a wòrdu kontrolá den e siman di 23 pa 27 di ougùstùs, ku pa motibunan imprevisto e kòntròl aki no por a siguí manera a keda anunsiá.

E inspekshon aki di parti di Servisio Higieniko i Brant awor lo sigui den e siman benidero, kumi ando dja luna 30 di ougùstùs i lo sigui te ku djaweps 2 di sèptèmber, na e mesun ora ku a keda palabrá anteriormente.

Ta hasi un súplika pa ta presente na e lokalidat na e ora stipulá.

Gobièrnu di teritorio insular di Bonaire
Gezaghebber interino Sekretario
H.P. Toré mr. A.O. Muller

De Regering van de Nederlandse Antillen

zoekt voor spoedige indiensttreding een:

HOOFD (M/V)

VOOR DE AFDELING CULTUUR/OKSNA VAN HET DEPARTEMENT VAN ONDERWIJS EN CULTUUR VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

Het hoofd van de afdeling cultuur/OKSNA van het Departement van Onderwijs heeft o.a. tot taak:

1. Het belast zijn met de leiding van de Afdeling Cultuur en de uitvoering van de taken van het OKSNA.
2. Het adviseren van de Minister van Onderwijs en Cultuur en de Directeur van het Departement van Onderwijs inzake culturele en sportaangelegenheden en internationale en interinsulaire culturele zaken.
3. Het vervangen van de Minister van Onderwijs en Cultuur als voorzitter van het OKSNA.
4. Het zorgdragen voor de uitvoering van de door het OKSNA genomen beslissingen.
5. De uitvoering van de door de Regering van de Nederlandse Antillen gesloten Culturele Samenwerkingsovereenkomst tussen de landen van het Koninkrijk en van de internationale culturele verdragen.
6. Het onderhouden van intereilandelijke contacten binnen de Nederlandse Antillen.
   Het onderhouden van contacten met het KABNA (VNONA) inzake OKSNA- en Culturele Samenwerkingsprojecten en met de Nederlandse Zendgemachtigden en producers in het Kader van de programma-uitwisseling tussen Nederland en de Nederlandse Antillen.

Funktie-eisen:

1. Bij voorkeur academische of hogere beroepsopleiding sociaal-culturele wetenschappen of een daaraan gelijkwaardige opleiding.
2. Ervaring in leidinggevende functie.
3. Ruime ervaring op het gebied van culturele beleidsadvisering en beleidsontwikkeling.
4. Goede contactuele eigenschappen.
5. Kennis van het Papiamentu, Nederlands, Spaans en Engels.

ARBEIDSVOORWAARDEN:

De maximumbezoldiging is conform schaal 12 van het bezoldigingslandsbesluit 1971.
De vigerende rechtspositionele regelingen voor het overheidspersoneel zijn van toepassing.

Bij indienstname wordt de voorkeur gegeven aan Lands- c.q. Eilandsambtenaren.

Sollicitaties met curriculum vitae dienen binnen 14 dagen na het verschijnen van deze advertentie gericht te worden aan de Minister van Onderwijs en Cultuur, Fort Amsterdam 17, Curacao, Nederlandse Antillen.

Voor inlichtingen kunt U zich wenden tot de heer Oswald Specht van de afdeling Cultuur / OKSNA van het Departement van Onderwijs en Cultuur, tel.: 615577.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenavond 12:00 uur:
Licht tot half bewolkt en voornamelijk in de komende nacht en morgenochtend mogelijk tijdelijk zwaar bewolkt met kans op een plaatselijke bui.
Zwakke tot matige, overdag af en toe vrij krachtige overwegend oostelijke wind (tussen zes en 22 knopen)

WEEROVERZICHT:
Onder invloed van een zwakke storing in de hogere luchtlagen kan in de komende 24 uur de aktiviteit van de Intertropische Konvergentie Zone tot boven onze eilanden reiken. Hierdoor kunnen voornamelijk in de komende nacht en morgenochtend enkele verspreide buien op de Benedenwindse Eilanden tot ontwikkeling komen.

Hedenochtend om 5 uur lokale tijd bevond het centrum van orkaan "Emily" zich nabij 26.9 graden noorderbreedte en 66.6 graden westerlengte. Dit is ongeveer 635 kilometer zuid-zuidwest van Bermuda. De orkaan verplaatst zich in west-noordwestelijke met een voorwaartse snelheid van ongeveer 15km per uur terwijl de sterkste winden ongeveer 130 kilometer per uur bedragen.
Tropische depressie 'Dennis' bevond zich vannacht om vijf uur nabij 22.3 graden noorderbreedte en 45.1 graden westerlengte. Dit is ongeveer 2430 kilometer ten zuidwesten van de Azoren. Dennis verplaatst zich in west-zuidwestelijke richting terwijl de sterkste winden ongeveer 55 kilometer per uur bedragen. Geen van beide systemen zijn van belang voor het Caribisch Gebied.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Bonaire	licht bewolkt	33	26	0.4
Curaçao	half bewolkt	33	27	0.0
St Eustatius	licht bewolkt	32	26	0.0
St Maarten	licht bewolkt	33	26	0.0
Atlanta	onbewolkt	34	23	0.0
Kingston	licht bewolkt	34	26	0.0
New York	half bewolkt	34	26	0.0
Miami	zwaar bewolkt	33	25	0.0

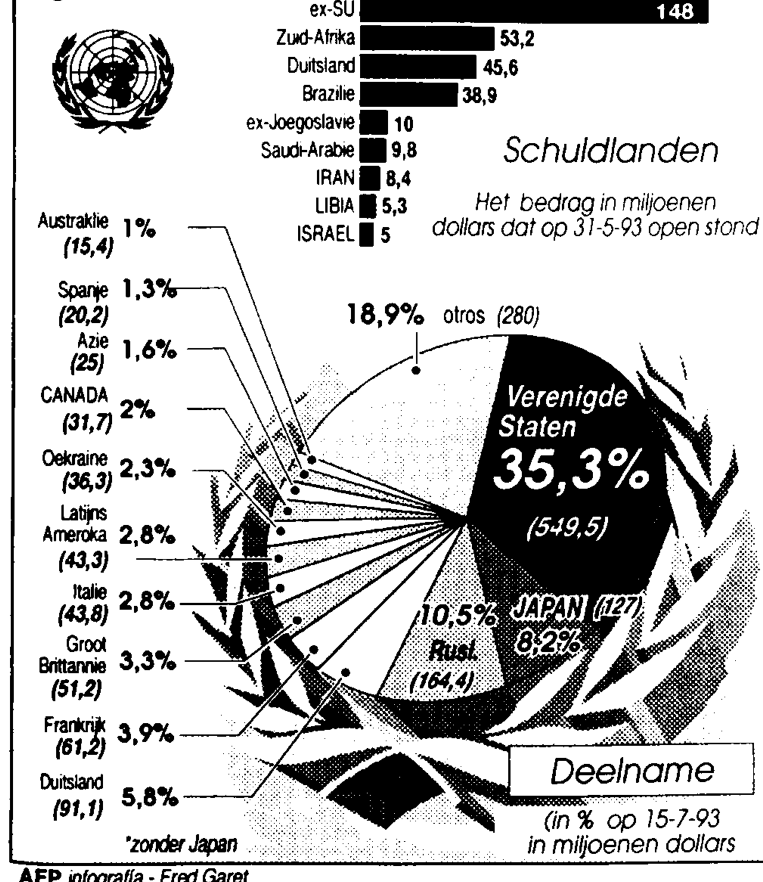
EILANDGEBIED CURAÇAO
De Ontvanger van het Eilandgebied Curaçao

De Ontvanger van het Eilandgebied Curaçao maakt bekend dat het uitbetalen van onderstand bij wijze van pensioen aan het voormalige bijkantoor te Montagne, slechts op maandag 30 augustus 1993 zal plaatsvinden. Nadien wordt dit aan het hoofdkantoor te Regentesselaan z/n uitbetaald.

De Ontvanger voornoemd,
Afd. P.R. G.H.U. Leonora.

De winst voor belasting van News Corporation, het concern van de mediamagnaat RUPERT MURDOCH, is in het eind juni afgelopen boekjaar gestegen van 622,4 miljoen Australische dollar tot 1,16 miljard dollar (Nf 1,45 miljard). Dat was voor een belangrijk deel te danken aan een winstsprong van zestig procent bij de Britse tv-zender Bskyb. De omzet van News Corporation groeide van 10,2 miljard Australische dollar tot 10,68 miljard dollar (Nf 13,5 miljard).

Financiele problemen van VN

De Verenigde Naties zitten in de problemen. Ook al omdat veel landen achter zijn met hun contributie-betaling.

Australië: 'Beleid Clinton neigt naar protectionisme'

SYDNEY - De woorden van de Amerikaanse president Bill Clinton over het vrijmaken van de wereldhandel en het openen van markten komen niet overeen met de daden van zijn regering. Die neigen naar protectionisme. Dat heeft de minister van Buitenlandse Zaken van Australië, Gareth Evans, woensdag gezegd tijdens een lunch van zakenlieden.

Evans wees erop dat de Verenigde Staten al jaren bij Japan aandringen op het openen van zijn markten voor Amerikaanse produkten vanwege het enorme handelsoverschot dat Tokyo met Washington heeft. Toch is het overschot van de Verenigde Staten in hun handel met Australië naar verhouding twee keer zo groot, terwijl de Amerikaanse regering de beperkingen voor de import uit Australië blijft uitbreiden, zo betoogde de minister.

Als voorbeeld gaf hij cijfers over de Amerikaanse suikerimport. In 1982, voordat de VS de import van suiker aan banden legden, voerden de VS 320.000 ton uit Australië in. Een jaar nadat Washington importquota had ingesteld, was die hoeveelheid geslonken tot 123.000 ton. Sindsdien zijn de quota gestaag verminderd. Voor 1993 bedraagt de hoeveelheid 97.000 ton en dat wordt verder verlaagd tot 86.000, aldus Evans.

Ondertussen kosten quota en prijsondersteuning aan de Amerikaanse suikerindustrie Washington 1,4 miljard Amerikaanse dollar per jaar. Het gevolg is dat de consument in de VS voor suiker twee keer zoveel betaalt als de wereldmarktprijs. "Dit slaat nergens op. Niet in de zin van een vrije internationale handel en ook niet in termen van rechtvaardigheid voor de binnenlandse markt," aldus Evans.

Ondanks de verklaringen van Clinton over een vrijere wereldhandel en het handelsoverschot van de VS ten opzichte van Australië, heeft Washington zijn markten voor Australische exportprodukten verkleind. De VS gaan door met het subsidiëren van inefficiënte Amerikaanse producenten van tarwe en andere landbouwprodukten, hebben het gebruik van het programma voor de stimulering van de uitvoer van melkvee uitgebreid en hebben de subsidies voor katoen opgeschroefd, zo hield Evans de zakenlieden voor.

Gatt-topman op bezoek bij Kohl en Mitterrand

GENÈVE - Peter Sutherland, de algemeen directeur van de Gatt (Algemene overeenkomst inzake tarieven en handel), heeft volgende week woensdag een gesprek met bondskanselier Helmut Kohl. In de week daarna praat hij met Edouard Balladur, premier van Frankrijk, zo heeft een woordvoerder van de Gatt vrijdag laten weten.

Sutherland, die op 1 juli Arthur Dunkel als topman van de Gatt opvolgde, wil in het overleg met de twee regeringsleiders proberen de obstakels die de afronding van de lopende wereldhandelsbesprekingen van zijn organisatie in de weg staan, uit de wereld te helpen. Frankrijk is tegenstander van het landbouwakkoord dat de Europese Gemeenschap en de Verenigde Staten vorig jaar sloten. De Franse houding kan verdere vooruitgang in het Gatt-handelsoverleg belemmeren.

De bekendmaking van Sutherlands trip komt een dag na de ontmoeting die Balladur en Kohl in Bonn hadden. Balladur probeerde tijdens die ontmoeting Kohl achter zich te krijgen inzake het Franse standpunt over de landbouwkwestie. Het ziet er naar uit dat hij daar voor een deel in is geslaagd.

Kohl zei na zijn ontmoeting met Balladur zich te kunnen voorstellen dat er enkele punten in het akkoord tussen de EG en de VS opnieuw wordt onderhandeld. Als ook Duitsland problemen gaat maken op landbouwgebied, komt een afronding van de Gatt-onderhandelingen verder weg te staan. Het streven is die onderhandelingen, de zogenoemde Uruguay-ronde, eind dit jaar af te sluiten. De besprekingen begonnen in 1986.

Op 20 september praten de Europese ministers van Buitenlandse Zaken en Landbouw over Franse landbouwvoorstellen. Jacques Delors, voorzitter van de Europese Commissie, verklaarde vrijdag te hopen dat geen enkele land zijn vetorecht zal gebruiken. Frankrijk heeft met een veto gedreigd als er niet wordt ingegaan op zijn eis dat opnieuw over het landbouwakkoord wordt onderhandeld.

FINANCIEEL NIEUWS

Parlement nagenoeg eensgezind

Begrotingsvoorstel Jeltsin afgewezen

MOSKOU - Het Russische parlement heeft vrijdag het voorstel van president Boris Jeltsin om het begrotingstekort terug te dringen, van de hand gewezen.

Hierdoor dreigt een nieuwe confrontatie met het conservatieve parlement en lopen de afspraken met het Internationale monetaire fonds (IMF) gevaar, dat Rusland nieuwe kredieten zou verschaffen. Het parlement verwierp alle zes door Jeltsin ingebrachte amendementen en keurde zijn eigen begrotingsplan goed met 151 tegen 3 stemmen, meer dan het stemmenaantal dat nodig is om een presidentieel veto te verwerpen.

De afgevaardigden van beide kamers schaarden zich tevens met grote meerderheid achter het voorstel van premier Victor Tsjernomyrdin aan president Jeltsin om de 35-jarige liberale minister van Financien, Boris Fjodorov, van zijn functie te ontheffen. Hij was een groot voorstander van Jeltsins vrije-markteconomie. Fjodorov had de afgevaardigden eerder opgeroepen de monetaire groei te beteugelen om zo het risico van een hyperinflatie in Rusland tegen te gaan.

Olympus uit telecommunicatieroulatie

PARIJS - De proefsatelliet Olympus voor telecommunicatie, die begin deze maand door onbekende oorzaak begon te "spinnen" en buiten controle raakte, wordt uit het verkeer genomen.

Olympus wordt in de laagst mogelijke 'parkeer'baan om de aarde gedirigeerd om andere satellieten niet in gevaar te brengen, zo heeft het Europese ruimtevaartbureau EAS vrijdag meegedeeld. Oorspronkelijk zou Olympus vijf jaar dienst hebben moeten doen eindigend in 1994. In mei 1991 was de satelliet ook al eens buiten controle geraakt, maar toen kon hij door een spectaculaire reddingsactie weer in een juiste baan worden gebracht. Nu was alle brandstof om dit te doen op. Doel van de missie, die in juli 1989 begon, was om nieuwe technologieën voor het overbrengen van berichten vooral in tot dusverre onbenutte frequenties te beproeven.

Onderzoek-project van miljard hangt in lucht:

Observer luistert niet naar Mars-opdrachten van de NASA

PASADENA - De Amerikaanse ruimtevaartorganisatie is er dinsdag niet in geslaagd het contact te herstellen met de Observer. De Marssonde reageerde niet op radiosignalen om in een baan om de 'Rode planeet' te komen. De een miljard dollar kostende operatie naar mogelijk leven op Mars dreigt daardoor volledig te mislukken.

De leider van het onderzoeksprogramma, Bill Piotrowski, noemde de situatie "frustrerend". "We hebben al het mogelijke gedaan", zo zei hij. NASA-medewerkers hebben de afgelopen dagen tot vermoeiens toe gepoogd weer radiocontact met de Observer te krijgen.

NASA probeert nu te realiseren dat de Observer zonder "bevelen" van het ruimtevaartcentrum in een baan om mars terechtkomt. De sonde heeft een instrument aan boord dat zodanig is geprogrammeerd dat ze zelfstandig commando's kan geven. De kans lijkt echter klein dat de Observer zichzelf in de juiste baan brengt.

Inflatie EG stijgt in juli

BRUSSEL - De consumentenprijzen in de Europese Gemeenschap zijn in juli licht gestegen maar de stijging lag nog wel onder het peil van een jaar geleden. De gemiddelde inflatie op jaarbasis bedroeg volgens Eurostat, het EG-bureau voor de statistiek, 3,5 procent tegen 3,3 procent in juni en 3,9 procent in juli 1992.

De prijzen stegen in de verslagmaand gemiddeld met 0,7 procent, vooral vanwege een relatief sterke stijging in België, Nederland en Portugal. De inflatie op jaarbasis bedroeg in Nederland daardoor 2,3 procent. In juli 1992 was dat nog 3,1 procent. De laagste inflatie boekte Denemarken met 1,2 procent, terwijl Griekenland met 15,7 procent de grootste prijsstijgingen kende.

In de kandidaat-lidstaten Oostenrijk en Zweden lag de inflatie in juli gelijk of iets hoger dan in de gemeenschap met respectievelijk 3,5 en 4,6 procent. Noorwegen en Finland, waar de prijzen iets meer dan twee procent stegen, deden het beter. Datzelfde geldt voor de Verenigde Staten en Japan, met een inflatie van 2,8 en twee procent.

***

VS-fabrikanten hebben in juli 3,8 procent minder aan orders voor DUURZAME verbruiksgoederen ontvangen dan in juni. De achteruitgang was hoofdzakelijk het gevolg van een vermindering van orders voor vliegtuigen en auto's. De vermindering was de vierde in de afgelopen vijf maanden en de grootste sinds december 1991. In die maand bedroeg de afneming 5,4 procent.

ABN Amro meldt hogere winst en interimdividend

AMSTERDAM - De nettowinst van ABN Amro is in de eerste helft van dit jaar ten opzichte van dezelfde periode van 1992 gestegen met 16,1 procent van f 872 miljoen tot f 1012 miljoen. Per gewoon aandeel nam de winst toe van f 2,89 tot f 3,24, waarmee de verwachtingen op de Amsterdamse effectenbeurs iets werden overtroffen.

ABN Amro keert een interimdividend uit van f 1,45 per gewoon aandeel. Vorig jaar werd tussentijds f 1,40 betaald. Het interimdividend kan geheel worden opgenomen in contanten of voor een kwartje in contanten plus een agio-uitkering van 2 procent in gewone aandelen.

De bank verwacht voor heel 1993 een stijging van zowel het bruto- als het nettoresultaat. Voor de winst per aandeel verwacht het bestuur, rekening houdend met een toeneming van het aantal uitstaande aandelen, eveneens een groei.

De bank is van plan in september 20 miljoen preferente, in gewone aandelen converteerbare aandelen uit te geven. De uitgiftekoers zal dicht bij de beurskoers van de gewone aandelen liggen. Oude aandeelhoyders zullen een recht van voorkeur hebben. De converteerbare preferente stukken zullen niet worden gecertificeerd.

Het balanstotaal is sinds eind vorig jaar gestegen van f 460 miljard naar f 492 miljard. Gezien de groei in de kredietverlening is de toevoeging aan de stroppenpot verhoogd van f 700 miljoen naar f 750 miljoen. Zowel in Nederland als in het buitenland zijn de toevoegingen aan specifieke voorzieningen voor debiteuren gestegen. Voor risico's op landen met betalingsproblemen hoefde in tegenstelling tot de eerste helft van 1992, geen extra voorziening te worden getroffen.

Het aantal personeelsleden steeg ten opzichte van eind 1992 van 59.639 naar 60.337. Zowel in het binnenals in het buitenland trad een stijging op. In Nederland werkten eind juni 37.953 mensen voor de bank. Hoewel het integratieproces volgens de plannen verloopt is een lichte vertraging opgetreden in het bewerkstelligen van de daaraan gekoppelde personele besparingen. De bank blijft echter van mening dat de aan de fusie verbonden besparingen in Nederland vanaf 1995 f 500 miljoen op jaarbasis zullen bedragen.

ECO-NOTEN

De NEDERLANDSE Investeringsbank voor ontwikkelingslanden (NIO) heeft in de eerste helft van dit jaar voor Nf 94,1 miljoen contracten gesloten, waarbij het uitsluitend om schenkingen ging. In de eerste helft van 1992 was het Nf 183,7 miljoen. Verder hebben de ontwikkelingslanden voor Nf 106,1 miljoen onder bestaande contracten opgenomen. De NIO werkt op verzoek en voor rekening en risico van de Nederlandse overheid.

***

CHINA moet volgens de Wereldbank onmiddellijk maatregelen treffen om oververhitting van de economie tegen te gaan. In een onlangs gepubliceerd rapport adviseert de bank het land belastingmaatregelen en stappen die de spaarzin moeten bevorderen. De Chinese economie groeide vorig jaar met liefst 12,8 procent.

***

PHILIPPINE Airlines (PAL) heeft bij de Europese vliegtuigbouwer Airbus Industrie een order van zes toestellen van het type A340-200 uitgesteld tot 1995, zo heeft de president-directeur van PAL, Carlos Dominquez, gezegd. De vliegtuigen zouden aanvankelijk volgend jaar worden geleverd. Tegelijkertijd bevestigde Philippine Airlines een order van vier vliegtuigen van het type Boeing 747-400.

***

Acht grote JAPANSE banken verlagen met ingang van 31 augustus hun "prime rate" voor leningen met een korte looptijd met 0,25 procent. Dit rentetarief voor de meest kredietwaardige klanten komt daarmee op 3,75 procent. Tot de acht banken behoren de grootste bank van de wereld, Dai-Ichi Kangyo, en Sumitomo Bank.

***

De winst van de DUITSE bandenfabrikant Continental is in de eerste helft van dit jaar fors gedaald van 118,7 miljoen mark tot 31,3 miljoen mark. De omzet verminderde met acht procent tot 4,52 miljard mark. Continental verwacht over geheel 1993 een positief resultaat.

***

De werknemers van de VS-luchtvaartmaatschappij UNITED Airlines hebben looncessies aangeboden van in totaal 3,35 miljard dollar over vijf jaar in ruil voor een meerderheidsbelang in de maatschappij.

***

De regering van PORTUGAL heeft het enige bod afgewezen dat was uitgebracht op een belang van negentig procent in het staatsstaalbedrijf Siderurgia Nacional. Het bod was afkomstig van een consortium waarin het Franse concern Usinor-Sacilor en de Spaanse onderneming Celsa participeren. Siderurgia Nacional leed vorig jaar een verlies van 16,4 miljard escudo (Nf 180 miljoen).

Heineken eist schadevergoeding bij Vereenigde Glasfabrieken

AMSTERDAM - Heineken heeft de Schiedamse glasproducent Vereenigde Glasfabrieken aansprakelijk gesteld voor het opduiken van glassplinters in de groene Heineken-flesjes. Hoe hoog de eis zal worden is nog onderwerp van studie, zo heeft een woordvoerster van Heineken vrijdag bevestigd. Volgens beurshandelaren lijdt Heineken door het terugtrekken van de gevaarlijke flesjes een schade van "enkele tientallen miljoenen guldens". De koers van Heineken op de Amsterdamse effectenbeurs ging vrijdagochtend onderuit en daalde maar liefst f 5 tot f 180,20.

Over de omvang van de schade is bij Heineken nog niets bekend. "We zijn nu druk doende de flesjes uit de markt te halen", zei de woordvoerster. Heineken haalt uit acht landen flessen exportbier terug. De Nederlandse Antillen zijn daar niet bij; volgens importeur Mensing worden hier ook niet de bewuste flesjes van 33 cl geimporteerd, maar die van 25 cl.

De glassplinters kunnen vrijkomen bij het openen van de fles. In totaal moet Heineken ongeveer 3,4 miljoen flessen terughalen. Verder blijft Heineken met nog eens 13,6 miljoen flessen in de magazijnen zitten. Dat bier kan niet meer worden verkocht. De kosten voor het terughalen en de beschadiging van het belangrijke imago moeten immens zijn. Bovendien moet er een kostbare advertentiecampagne worden opgezet om de klanten te informeren.

Volgens Heineken is het gevaar voor de gezondheid niet groot. Hevige interne bloedingen zijn niet te verwachten. Het gaat immers om splinters en niet om glasscherven. Alleen zouden er buikklachten kunnen ontstaan.

De Vereenigde Glasfabrieken, voor het overgrote deel in handen van het Franse glas- en zuivelconcern BSN, is de voornaamste leverancier van de flesjes. Een woordvoerder was vrijdagmorgen nog niet bereikbaar voor commentaar.

Volkerenorganisatie bijna failliet

Boutros-Ghali zet mes in uitgaven van de VN

NEW YORK - De secretaris-generaal van de Verenigde Naties (VN), Boutros Boutros-Ghali, heeft donderdag drastische bezuinigingen gelast waarbij de duur en het aantal zittingen van de Veiligheidsraad (V-raad) en de Algemene vergadering moeten worden beperkt.

"De VN balanceren op de rand van het faillissement en ook nieuwe verzoeken om VN-operaties zal ik afwijzen, tenzij de lidstaten van de organisatie binnen dertig dagen een aanzienlijk deel van hun achterstallige schulden en contributie voldoen", zei hij. De kosten van de organisatie bedragen nu ruim 310 miljoen dollar per maand. Contant geld is er echter nog maar voor tot de eerste week van september. De lidstaten zijn de VN ruim twee miljard dollar schuldig, waarvan bijna 1,2 miljard voor vredesoperaties en 848 miljoen dollar aan gewone bijdragen voor 1993. Slechts zeven van de 184 landen hebben al aan hun financiële verplichtingen voldaan.

Boutros-Ghali heeft bevolen dat de Algemene vergadering en de Veiligheidsraad (V-raad), uitgezonderd in speciale gevallen, niet langer meer mogen vergaderen na 18.00 uur en in de weekeinden. De beperking geldt echter in het geval van de Algemene vergadering niet voor de jaarlijkse voltallige zitting vanaf 21 september, waarin staats- en regeringsleiders wekenlang toespraken houden.

De VN-chef snoeit ook op dienstreizen en diensten van adviseurs, beperkt het maken van woordelijke verslagen voor de Algemene vergadering tot die voor het jaarlijkse algemene debat en vermindert het aantal kopieen van officiele documenten tot twee per lidstaat. Daarnaast wordt het aantal bijeenkomsten in de VN-hoofdkantoren in Wenen en Geneve beperkt tot dat dat mogelijk is met het beschikbare personeel, wordt de omvang van tijdelijk personeel ten behoeve van de Algemene vergadering ingekrompen en mag geen overwerk meer worden verricht om documenten in andere talen uit te geven dan Engels en Frans, de twee werktalen van de VN. Vertalen in Russisch, Chinees, Arabisch en Spaans, ook officiele talen van de organisatie, geschiedt dus niet meer als daar overwerk voor nodig is.

Winst Borsumij Wehry stijgt met 25 procent

DEN HAAG - De winst van de handelsonderneming Borsumij Wehry is in de eerste helft van het jaar met ruim een kwart toegenomen. Bedrijven die kort geleden zijn overgenomen, zullen de winst in positieve zin beïnvloeden, zodat het bestuur ook voor het tweede halfjaar een verbetering van het resultaat voorziet.

De nettowinst steeg 25,5 procent van f 14,5 miljoen tot f 18,2 miljoen of per aandeel van f 3,46 tot f 4,33. Het bedrijfsresultaat verbeterde van f 38,4 miljoen tot f 47,4. De omzet steeg van f 938,5 miljoen tot f 980,5 miljoen, maar als daarvan het verkoopcijfer van beëindigde activiteiten wordt afgetrokken, van f 800 miljoen tot f 938,6 miljoen.

De sectoren planten en interieurdecoratie (Edelman) en interfilm/postorderbedrijf (Overtoom) boekten een enigszins lager resultaat, maar zij halen in de regel het grootste deel van hun uitkomsten in de tweede helft van het jaar binnen. Een positieve invloed ging uit van het afstoten van verlieslatende activiteiten. Alle sectoren hebben profijt getrokken van de rentedaling. Een uitzondering vormde ceteco die in de landen waar het bedrijf werkt, te maken had met rentestijging. Desondanks boekte Ceteco een positief resultaat.

De overneming van Alpha Computer Diensten, Manudax en Euro-Decor zijn gefinancierd uit de kasstroom (nettowinst plus afschrijvingen) van het concern. De kasstroom steeg in de eerste zes maanden van f 6 tot 7,28 per aandeel.

Met het oog op uitbreiding van Ceteco en verdere concentratie op kleinhandelsactiviteiten heeft Borsumij gezocht naar een strategische deelgenoot voor de produktie-activiteiten van Ceteco. Met aandeelhouders van het grote Mexicaanse witgoedbedrijf Mabe is Borsumij in beginsel overeengekomen dat Mabe een belang van 49 procent neemt in de Venezolaanse dochteronderneming Ceteco de Caracas, die wasmachines en gasfornuizen maakt en groothandel bedrijft in witgoed. Aldus wordt de positie van Ceteco in Latijns Amerika flink versterkt.

Verder praat Borsumij met Adidas over onderbrenging van de werkorganisatie in de Benelux in een gezamenlijke onderneming. De verandering zal volgens de verwachtingen voor beide ondernemingen een verbetering van de winstmogelijkheden tot gevolg hebben.

MENSEN

Kwaad daglicht overschaduwt carrière Michael Jackson

De Amerikaanse popster **Michael Jackson**, naar wie de politie in Los Angeles een onderzoek wegens seksueel misbruik van minderjarigen instelt, heeft vrijdag in Bangkok het concert gegeven dat twee dagen was uitgesteld. Jackson, die officieel wegens "uitdrogingsverschijnselen" verstek moest laten gaan, kreeg een enthousiast welkom van de 55.000 toeschouwers in het nationale stadion.

De zanger heeft ontkend en zegt erop te vertrouwen dat het politie-onderzoek hem zal vrijpleiten. Volgens zijn medewerkers is de beschuldiging onderdeel van een mislukte poging de zanger 20 miljoen dollar af te persen.

Het politie-onderzoek richt zich op een aanklacht dat Jackson een 13-jarige jongen, Jordi Schwartz, seksueel heeft misbruikt. Volgens eerste resultaten zijn er geen fysieke bewijzen die de beschuldiging ondersteunen, meldde vrijdag de Los Angeles Times. Maar de politie wil andere jongens verhoren nadat Jordi Schwartz had getuigd dat Jackson hem van andere affaires had verteld.

Uit officiele documenten die donderdag van de afdeling kinderzorg in Los Angeles werden verkregen blijkt dat volgens de 13-jarige jongen Jackson in de vier maanden die zij elkaar zagen, steeds seksueel opdringeriger werd. De jongen vertelde een maatschappelijk werker dat het begon met stoeien en knuffelen en uitliep op seksuele handelingen door de zanger.

Toen de jongen liet blijken dit onprettig te vinden, waarschuwde Jackson hem dat hij naar een jeugd-inrichting zou worden gestuurd als hij het naar buiten bracht en dat zij beiden in problemen zouden raken, zo staat in de documenten.

Een bron bij de politie van Los Angeles verklaarde dat de politie verscheidene andere jongelui ondervraagt die in het openbaar in het gezelschap van de 34-jarige zanger zijn gezien. Indien de zaak echter uitloopt op het woord van de jongen tegen dat van Jackson dan zal de recherche waarschijnlijk van een officiële aanklacht moeten afzien, aldus de bron.

Rechercheurs ondervroegen donderdag voor het eerst medewerkers van Jackson, nadat in het weekeinde al invallen waren gedaan in verscheidene woningen van de zanger. Daarbij werden videobanden en foto's in beslag genomen. De medewerkers eisten dat de politie de poging tot afpersing onderzoekt, verklaarden functionarissen.

Volgens de Amerikaanse pers zal de actrice Elizabeth Taylor, een oude vriendin van Jackson, naar Bangkok reizen als blijk van steun. Ook zijn zus, zangeres Janet Jackson, zou overwegen naar Bangkok te gaan. Janet gelooft in zijn onschuld: "zijn werk voor diverse kinderorganisaties toont dat hij niet schuldig kan zijn".

Jacksons 35-jarige zus Latoya heeft volgens haar man Jack Gordon haar broer al vijf maanden geleden voor de vriendschap met verscheidene jongens gewaarschuwd. Gordon verklaarde in het Britse boulevardblad 'Sun': "Hij heeft zich niets van onze raad aangetrokken, en zie nu wat er gebeurt". Latoya, die tot 1988 met Jackson in hun ouderlijk huis woonde, had hem toen al gewaarschuwd. Michael nam soms wel 50 kinderen mee naar huis en velen bleven daar overnachten.

Geruchten over een zelfmoordpoging door Jackson in Bangkok werden vrijdag door zijn persagent Lee Solters in de Britse 'Daily Mail' tegengesproken. Commentatoren noemden stress de reden dat de zanger de twee concerten moest afzeggen. Zwager Jack Gordon is ervan overtuigd dat de superster zich van het leven wil beroven: "Ik ben er zeker van dat het zo zal aflopen. Michael is niet zeer sterk".

De affaire doet aan de populariteit van Jackson kennelijk weinig afbreuk. Bij een veiling van Christie's bracht een zwart jack dat de ster droeg voor een reclamespot 22.000 gulden op. Een gesigneerd 'Dangrous'-album, geschatte prijs 500 gulden, werd voor 650 gulden verkocht. Andere items, zoals een gesigneerde zwarte vilten hoed, bleven echter wegens gebrek aan belangstelling liggen.

Waarschuwing voor Jamaicaanse rappers

Reggae-rappers die concertgangers opruien om de politie aan te vallen zullen gearresteerd worden. Dat zegt Trevor MacMillan. Hij wordt de nieuwe politiehoofdcommissaris van Jamaica. Zijn uitspraak volgt op raggae-concerten waarbij zangers opriepen politie, homosexuelen en zelfs de paus neer te schieten.

Er is nogal controverse over wat sommige reggae-artiesten zoals de geruchtmakende Shabba Ranks zeggen op het podium. Iets soortgelijks deed zich vorig jaar in de VS voor met het nummer 'Cop Killer' van rapper Ice-T.

Zo'n 25.000 mensen hebben woensdag in Bunol, in het zuidoosten van Spanje, deelgenomen aan **het grootste tomatengevecht** aller tijden, de 'tomatina'. Honderdtwintig ton volrijpe tomaten vormde de munitie van het leger dat vooral uit jongeren bestond. Na afloop waren de straten van Bunol roodgekleurd, de inwoners ook. Het 'gevecht' is sinds de invoering in 1945 een traditie. Nog nooit namen echter zoveel mensen eraan deel. De editie van dit jaar heeft bij de organisatie de stoutste verwachtingen overtroffen.

Meer meer dan minder dikken

Het percentage **te zware mensen** blijft in Europa gelijk of neemt zelfs toe. Dr. J.J. Seidell van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiene (RIVM) zegt dit. Hij was een van de sprekers op een congres ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van de Nederlandse obesitas vereniging, de landelijke organisatie voor mensen met een extreem overgewicht.

Hij leidde uit de cijfers af dat voorlichting, adviezen en de sterke groei van het aantal instanties dat zich al dan niet op commerciële basis bezighoudt met gewichtsvermindering, geen effect hebben gehad. Hij verwacht dan ook dat het aantal mensen met obesitas in Nederland in de toekomst zal stijgen.

Bij mensen met een hoge opleiding komt obesitas veel minder vaak voor dan bij laag opgeleiden. Seidell zei dat dit voor een groot deel de verschillen verklaart die er in Nederland, voor wat gezondheid en risicofactoren voor ziekte betreft, bestaan tussen groepen met een verschillende sociaal-economische status. De Nederlandse obesitas vereniging telt ongeveer duizend leden. In Nederland kampt ongeveer vier procent van de mannen en zes procent van de vrouwen met een extreem overgewicht.

VS 'ontdekken' k.d. lang en de haren

Amerika heeft ze ontdekt. De lesbiennes. Het ene na het andere blad zet K.D. Lang op de cover en plaatst binnen in het blad een interview met haar en gelijkgestemden. Meest spraakmakend was nog de Vanity Fair van augustus met Lang als man verkleed klaar om haar baard te laten scheren door een blonde godin op hakken, het supermodel Cindy Crawford.

Critici zeggen dat het lijkt alsof de middle-of-the-road publieksbladen er pret in hebben. Jaren lang waren lesbiennes een stille kracht in de vrouwenbeweging en in de homo-actiegroepen. Nu zijn ze hip, een happening. Maar niet iedereen is er blij mee. "Het lijkt of we de ijssmaak van de maand zijn", zegt Torie Osborne die directeur is van de National Gay and Lesbian Task Force. 'In' zijn wil nog niet zeggen dat je je politieke rechten hebt verworven, geeft ze aan.

Jaren lang waren lesbiennes per defenitie links, anticonservatief, en dus ook vaak anti-vrouwenkleren. Weg make up, weg beha, en weg lang haar. Een critica uit die groep hekelt het verschijnsel dat de media kennelijk nu aardig uitziende anders geaarde vrouwen heeft ontdekt of 'maakt' die niet al te shockerend werken op de grote middenmoot van het publiek.

Hoe kwamen de lesbischen in het nieuws? Door de protestmarsen voor homorechten in Colorado en Washington en de controverse rond Roberta Achtenberg als assistent secretaris voor het Amerikaanse ministerie voor volkshuisvesting en ruimtelijke ontwikkeling. Verder was er natuurlijk al Madonna die door statements en kleding een handje hielp. K.D. Langs openheid, Sharon Stones rol van knappe lipstick-lesbienne in de film Basic Instinct en na de filmpremière de talkshows die niet snel genoeg op zoek konden gaan naar de nieuwe sexuele minderheid.

"We lijken wel bell-bottom broeken, iedereen wil ons", zegt Lisa Cox die een organisator is van grote house feesten voor vrouwen. Die feesten zijn eigenlijk bedoeld voor lesbische vrouwen, m... trekken ook andere vrouw... uit de staat Florida aan. ... zijn veel jonge vrouwen ... naar mijn feesten kom... alleen omdat het 'cool' is ... lesbisch te zijn tegenwoordig en niet omdat ze serieus ... plan zijn het de rest van h... leven te blijven.

K.d. Lang is zelfs zo ... van de rage dat ze stopt ... de vele interviews. ... woordvoerder: "Ze is er ... ziek van dat ze er overdenkt om gewoon hetero ... worden".

Osborn nog eenmaal ... het woord. Zij bekijkt ... publicitaire rage positief. ... reken erop dat we voort... nooit meer een verhaal ... over de homo-beweging ... zonder dat daarin een vrouw geciteerd wordt"

In de aanbieding: Cubaanse brieven

Gezocht: een penvriend of -vriendin voor de zeventienjarige Cubaanse Elillanis Baez Batista. Adres 61#4 ./.68470 (inderdaad met die gekke tekens tussen de cijfers) Vasquez, Las Tunas, Cuba. Ze wil van alles weten over folklore en leefwijzes. Ze is ook lid van de Club de Adolecentes.

Johan Andrés

26 Augustus 1993

3050 gr - 48 cm

Rosa Maria Bok-Barrueta
Bastiaan Maarten Bok

Picarón 13G
Tel: 20964
Aruba

Heer Bommel en de Hachelbouten

door Marten Toonder

4031— Heer Bommel geraakte die nacht van de ene droom in de andere, maar leuke waren er niet bij. Nu eens stortte hij uit een ravennest in een heksenkring, dan weer dreigde hij door duivelskruid verstikt te worden. Tenslotte joeg de wind hem dwarrelend door het luchtruim achter een hoefijzer aan dat omwikkeld was met klaverblaadjes. Maar op het moment, dat hij de hand uitstak om het ijzer te grijpen, werd het plotseling windstil, zodat hij ter aarde stortte.

Met een doffe kreet ontwaakte hij. De ochtend brak reeds aan. Tom Poes was verdwenen, doch voor het dovende vuurtje zat de prevelende gedaante van Hobbel Hachelbout — en voor zijn neus meende hij een hoefijzer met een klaverblad te zien.

Walgend richtte hij zich in een zittende houding op. "Nachtmerries", prevelde hij met zwakke stem. "De slaap heeft mij geheel uitgeput".

"Slaap leidt tot niets", gaf Hobbel toe. "Beter kan men wakend rondkijken en op de voortekens letten. De rook van het vuur slaat neer, ziet u wel? Een grote verandering is op komst".

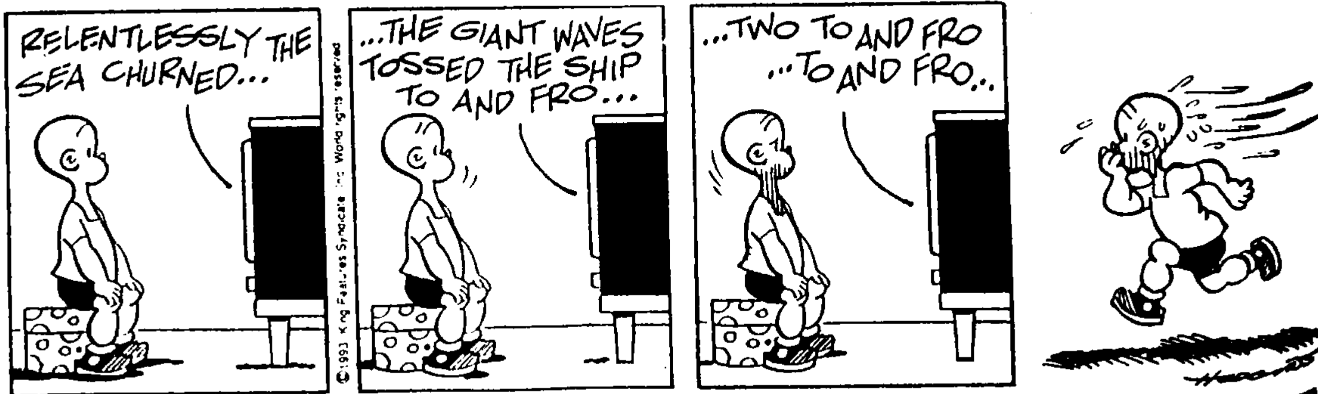
Heer Bommel leefde wat op. "Dat moet wel", mompelde hij. "Slechter kan het niet worden. Er zal dus eindelijk wel een verandering ten goede komen".

"Daar is maar weinig kans op", vermaande zijn metgezel. "We hebben het tot nu toe toch goed gehad? We hebben kunnen eten en rusten en we zijn nog steeds gezond. Nee, een verandering ten goede zou overdaad zijn. Als u nu een hoefijzer en een klavervier gevonden had..."

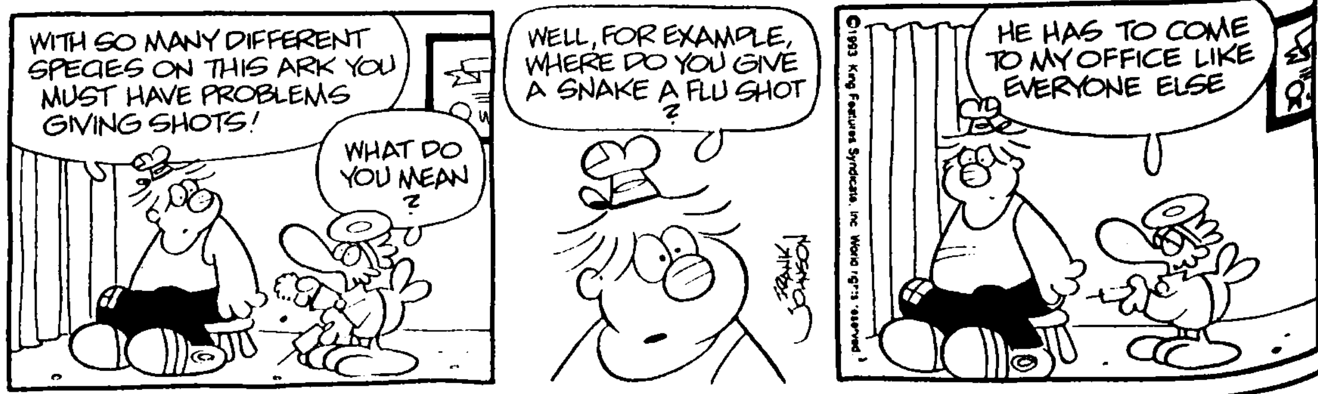
"Daar heb ik van gedroomd", zei heer Ollie.

"Dromen zijn bedrog!" riep Hobbel uit. "U kunt beter proberen te berusten. Want er zijn heel wat toestanden denkbaar die meer kommer en kwel brengen dan wij nu hebben!"

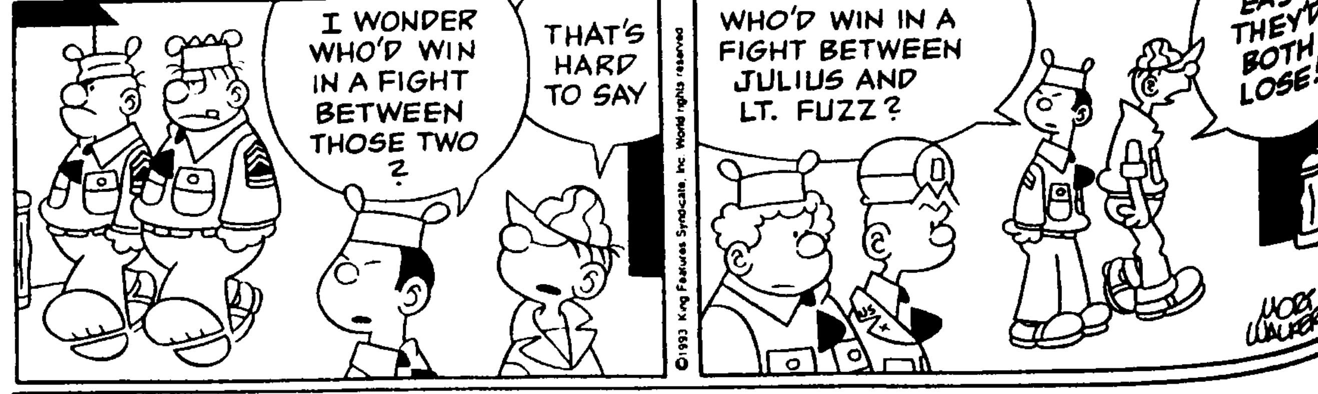
HENRY ® By Dick Hodgins

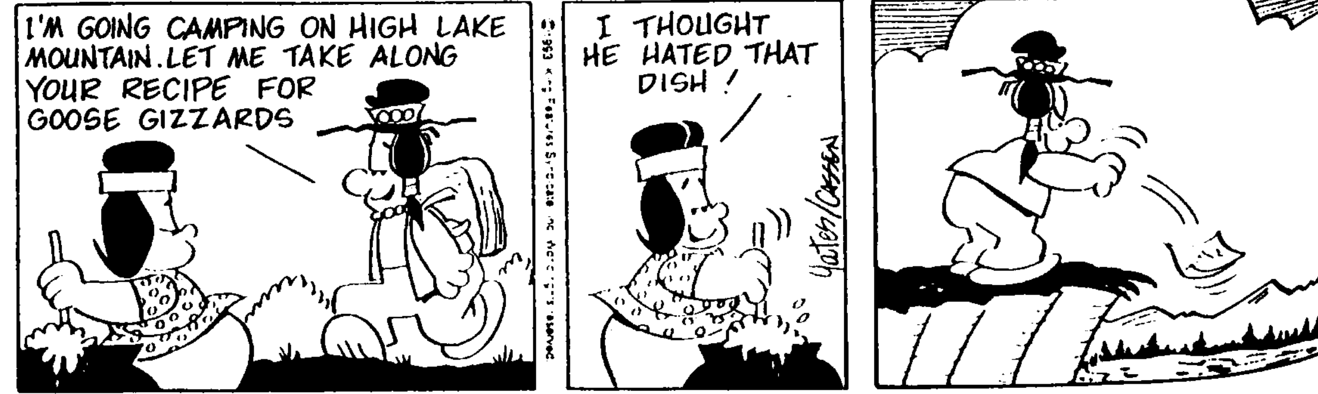
BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

AGENDA

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
...n van de artsen van Bandabou (... district) kunnen in spoedgevallen ...n 641658 bellen en dan het ...rdapparaat afluisteren. De ...n van de andere districten kunnen ...spoedgevallen de artsenpraktijk van ...eigen huisarts bellen en het ...rdapparaat zal dan mededelen wie ...stdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patienten)
...e dienstdoende arts belt U tel.: .../625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
...de dienstdoende arts gedu... het weekeinde en op feestdagen ... tel.: 682222 op te bellen.

...TRO MEDICO STA ROSA
...Rosaweg 327. Tel.: 672300/ ...6.
...gstijden zaterdag en zondag van ...24.00 uur.

...KTER E.A. WINKLAAR
(particuliere patiënten)
...oraweg 130. Tel.: 371418
...kuren op zaterdag en zondag ...00-12.00/17.00-18.00 uur.

...IJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING
...Maria 17. Tel.: 682344, 682947, ...2 en 682574. Fax: 681000.
...bare dienst tel.: 603661 vanaf ...17.00 uur. Spreekuur wijkgebouw ... (tel.: 371865): iedere dinsdag van ...1.00 uur.
...: tel.: 687707; Montagne Abao: ...711; Kaya Fensu: tel.: 618577; ...weg: tel.: 657508; Schrijnwerkers-...tel.: 628288; Barber: tel.: 641677; ...: 671628; Brievengat: tel.: 373584 ...e zuigelingen- en peuterbureaus) ...16.
...e *wachtzuster* gelieve tel.: 603661 ...n.

...TING VAN HET WIT GELE ... VOOR GEZINSVERZOR-...'KWIDO PA FAMIA'
...ia 17. Tel.: 680222; spreekuren ...g, woensdag en vrijdag van 08.00-...uur; dinsdag en donderdag van ....00 uur.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
... Gosieweg 15. Tel.: 692231/ ...; geopend van 07.00-17.00 uur. ... zuster van de wacht gelieve tel.: ..., **pagenummer 669-0368**, te ...
...Bandabao, Groot Sta Martha 141. ...2555; geopend van 14.00-17.00 ...r de wachtzuster gelieve tel.: ...pagenummer 669-0368 te bellen.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
...gatweg Noord 43, tel.: 44510, ... 691683 en 691838; voor ... over prenatale zorg en zorg ...e en na de bevalling.
...iebureau zuigelingen: iedere donde-...dag van 13.30-16.00 uur.
...iebureau peuters: iedere dins-...g van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABOU
...n.35, tel.: 648077/648367; open ...ndag t/m vrijdag van 07.00-17.00 ... 17.00 uur bereikbaar: **zuster ... Tel.: 648827** b.g.g. 601760.
...iebureau: iedere dinsdag van ...11.00/18.00-20.00 uur.

AMIGOE
Colofon
...IJ AMIGOE N.V.
...centrale (10 lijnen): 672000
...heuvel z/n of P.O.B. 577
...N.A.
...00
...: 11-07-313
...: 874.825.10
... Curaçao Bank N.V.
... Maayer-Hollander
... News Holding
...odes (secretaresse)
...actie:
...ker (hoofdredacteur)
...rkse (eindredacteur NAPA)
...eden Redactie:
... Dongen, Hennie Harinck,
...die, Marjo Nederlof,
...ero, Solange Isselt
...Ken Wong (fotograaf)
...TIE-AFDELING
... Bernardus en
...advertenties: Maandag t/m ... 07.30-15.30 uur.
...ties voor de komende dag ...dag van tevoren vóór 15.30
...denten:
... Roo en Victor Halkamp
...schappen: ANP en AFP ...ingsovereenkomst met The ..., De Haagsche Courant, ...Pers. Foto's: AFP
...: Rotaprint N.V.
... (abonnementen): ... Distrigo N.V. Tel. 370303, ...: 370304
...nummers 60 cent: ...prijs op alle eilanden van ... Antillen Naf 16,–, op ... 17,–.
...Antillen (Nederland): ... per maand (luchtpost) of ... maand (zeepost); jaarlijks ...

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 375023 of 375542.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
28 augustus 1993 vanaf 08.00 uur tot 30 augustus 1993 om 07.00 uur:
Dokter: Elhage, Spreekkamer: Centro Mediko Sta. Rosa, tel.:676666; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.:371661 b.g.g. 689266/ 689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Mercelina, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer en Ayubi)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
27 augustus 1993 vanaf 17.00 uur tot 30 augustus 1993 om 07.00 uur:
Dokter: Heerenveen, Spreekkamer: Dokterskamer Muizenberg, tel.:692349; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.:692349 b.g.g. 689266/ 689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
27 augustus 1993 vanaf 17.00 uur tot 30 augustus 1993 om 07.00 uur:
Dokter: Sommer, Spreekkamer: Gezondheidscentrum Barber, tel.:641658; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.:648930 b.g.g. 689266/ 689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG
Otrobanda:
Sta. Maria, Winston Churchillweg 155. Tel.:680800.
Punda:
Janwé, Caracasbaaiweg 191. Tel.:617553.
ZONDAG
Otrobanda:
Goede Hoop, Jan Noorduynweg 15. Tel.:682857.
Punda:
Antiliana, Kaya Flamboyan 1-A. Tel.:376200/ 376208.

DIVERSEN

BELANGRIJKE NUMMERS (voor noodgevallen)

Ambulance:	112
Politie:	114
Brandweer:	114
Hospitaal:	624900
Aidslijn:	128
Kodela:	136

VERLOF BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
:28 augustus R. Martinus, Mahoema Kaya H-337.
:29 augustus S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.

TENTOONSTELLING CARIB ART
ZATERDAG
Tentoonstelling geopend tot 12 uur 's avonds.
20.00-24.00 uur Literair Cafe met een voordracht van Roland Kolastika en Cubaanse dansen uitgevoerd door danspaar uit Matanzas, Cuba - I.T.C.

TENTOONSTELLING CARIB ART
ZONDAG
Tentoonstelling geopend tot 12 uur 's avonds.
Voor kinderen: 16.00-18.00 gelegenheid gezicht schminken.
Voor een ieder: 16.00-19.00 uur optreden 'ISOCO' en 'Simply Bibi' met zangeres Bibi Provence.

HEEFT U HULP NODIG?
Bel SOS-lijn 127!

NOODGEVALLEN/ VERMISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag bereikbaar!

LUCHTPOSTSLUITING
POSTKANTOOR GROOT KWARTIER
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor **spoedgevallen tel.: 685917.**

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: **614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.**

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

ZATERDAG
TOERISTENSCHIP
08.00-17.00 'Ocean Breeze' (AUA).

MAANDAG
TOERISTENSCHIP
11.00-20.00 'Seawind Crown' (AUA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONASTERIO 'MAMA DI DIOS' (Scherpenheuvel 3): maan. t/m zat.: 08.00 uur; zon.: 10.30 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30. 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30 uur dienst.
16.30 uur dienst.
Muizenberg/Stenenkoraal
10.00 uur dienst.
Buena Vista
10.15 uur dienst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur ds O.G. Haasnoot, collection seniors.
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds P. van der Waal, kollektie bejaarden.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds E.Eggink, kollektie bejaarden.

NOACH-KAPEL

EERSTE EN DERDE zaterdag om 19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera.

VOLLE EVANGELIE GEMEENTE YUBIA BENDITA

zondag om 10.00 uur dienst (tevens crèche en zondagsschool) - Weg naar Bullenbaai z/n. (tel.: 681922).

****

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG
15.00 Golf
17.00 Pro Beach Volleyball
18.00 News
18.30 NBC Nightly News
19.00 Saturday Sports Live
19.30 Roggin's Heroes
20.00 Gymnastics
21.00 Empty Nest
21.30 Nurses
22.00 Sisters
23.00 News
23.30 Saturday Night Live
01.00 Comedy Showcase
02.00 Secret Treasures
02.30 Movie: **The Disappearance of Aimee** (1976)
04.30 Movie: **Public Cowboy, No. 1** (1937)
05.30 Mama's Family

ABC (kanaal 77)

ZATERDAG
15.30 Little League World Series
18.00 News
18.30 ABC World News Saturday
19.00 News
19.30 New York Views
20.00 Movie **Born to Ride** (1990)
22.00 Commish
23.00 News
23.30 Movie: **Klondike Fever** (1980)
02.00 News
02.30 Movie: **Beach Blanket Bingo** (1965)
04.30 Topper
05.00 Travel Travel
05.30 Ebony/Jet Showcase

AE (kanaal 73)

ZATERDAG
15.00 Movie: **The Glitter Dome** (1984)
17.00 Comedy on the Road
18.00 Evening at the Improv
19.00 Home Again
19.30 Home Again
20.00 Movie: **Rope** (1948)
22.00 Comedy on the Road
23.00 Caroline's Comedy Half Hour
24.00 Movie: **Rope** (1948)
02.00 Comedy on the Road
03.00 Caroline's Comedy Half Hour
04.00 Movie: **Look at it This Way** (1992)

Zware straffen voor Chinees modeldorp:

Wegens afpersing en verbergen misdadigers

PEKING - Het hoofd van China's rijkste dorp is vrijdag tot twintig jaar gevangenisstraf veroordeeld omdat hij de inwoners van Daqiuzhuang terroriseerde, afperste en mishandelde. De misdragingen van de leider van het modeldorp kwamen aan het licht na een onderzoek naar een moord.

Het proces wierp een licht op het machtsmisbruik van China's nieuwe rijken en op de manieren waarop plaatselijke leiders het centrale gezag kunnen weerstaan. Een rechtbank in Tianjin achtte Yu Zuomin schuldig aan het onderdak verlenen aan misdadigers, het tegenwerken van de politie, omkoping en "onwettige controle van de inwoners" van Daqiuzhuang.

Yu's dorp oogstte in het verleden grote waardering als model voor het slagen van China's economische hervormingen. Volgens het officiële persbureau Xinhua bekende Yu schuld op alle punten van de aanklacht. Behalve het dorpshoofd kregen meer dan twintig andere inwoners van Daqiuzhuang eveneens celstraffen opgelegd. Het dorp kreeg de afgelopen twee jaar landelijke bekendheid in China door berichten in de pers over de rijkdom die de vierduizend inwoners hadden vergaard. De dorpelingen waren erin geslaagd hun verdorde tarwevelden om te toveren in een industrieel conglomeraat dat bijna een miljard dollar waard was. Daqiuzhuang ligt juist buiten de stad Tianjin in het noorden van het land.

DOOD NA FOUT

De mythe rond Daqiuzhuang begon in december van het vorig jaar uiteen te rafelen, toen berichten over een moord leidden tot een langdurige en bloedige confrontatie met de politie. Een medewerker van een boerderij overleed in december van het vorig jaar nadat hij zwaar was mishandeld omdat hij een "financiële fout" zou hebben begaan. De aanstichter van het geweld werd later ter dood veroordeeld en diens twee voornaamste medeplichtigen kregen levenslang. Vijftien anderen gingen de cel in voor perioden variërend van vijf tot vijftien jaar.

Volgens de rechtbank misbruikte Yu diens positie om de schuldigen voor de politie te verbergen in plaats van hen aan de autoriteiten uit te leveren. Het proces tegen het dorpshoofd dat vroeger werd geprezen als een van de tien succesvolste boeren die in zaken waren gegaan, en modelwerker, zou tot op het hoogste niveau in China met aandacht zijn gevolgd. In China is op dit moment een anti-corruptiecampagne gaande die erop gericht is misstanden te bestrijden die als gevolg van de jongste economische hervormingen zijn ontstaan. Yu heeft toegegeven dat hij "verward" was geraakt door zijn succes.

WEGA DI NUMBER
0867
7386
2313

RUSLAND heeft de leveranties van aardgas aan Oekraine gehalveerd omdat dat land een betalingsachterstand heeft van ruim 600 miljard roebel (Nf 1,1 miljard). De twee landen zijn al twee jaar in conflict over de prijs van het gas.

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

ZATERDAG
16.30 Telefiesta met tante Irma
18.00 Studio Sport
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling
20.00 Wega di Number Kòrsou
20.08 Voetbal: Jong Colombia vs Sithoc
22.10 Telenoticia
22.30 Estreno
23.30 Sluiting.

ZONDAG
15.15 Cena di Señor
15.30 Voetbal: Brazil vs Bolivia
17.30 Wega di Number Kòrsow
17.40 Di Bishita
18.10 Cocktail Special
19.00 Tele Suerte
20.00 Telecuraçao Special
20.30 Telecuraçao Special
21.00 Telenotisia
21.30 Shete Dia
22.00 Sunday Night Movie: 'Jail Birds'
23.30 Superstars of Wrestling
(wijzigingen voorbehouden!)

TBS (kanaal 89)

ZATERDAG
16.05 Movie: **Dirty Dozen: The Next Mission** (1985)
18.05 WCW Saturday Night
20.05 Movie
01.05 Movie: **Ghidrah, the Three-Headed Monster** (1965)
02.50 Movie: **Attack of the 50-Foot Woman** (1958)
04.20 Movie: **Attack of the Puppet People** (1958)

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG
16.30 PGA Golf
18.00 News
18.30 CBS Evening News
19.00 Inside Edition Weekend
19.30 Family Feud
20.00 Dr. Quinn, Medicine Woman
21.00 **NFL Preseason Football:** San Diego Chargers at San Francisco 49ers
24.00 News
24.30 Roseanne
01.00 Movie: **Purple Hearts** (1984)
03.00 Movie: **The Lost Boys** (1987)
05.00 Headline News

LIFE (kanaal 91)

ZATERDAG
15.00 Unsolved Mysteries
16.00 Movie: **After Hours** (1985)
18.00 Movie: **The Killing Mind** (1991)
20.00 Movie: **An Early Frost** (1985)
22.00 Hidden Room
22.30 Hidden Room
23.00 Unsolved Mysteries
24.00 China Beach
01.00 Paid Program

"Heer wij bidden U dat zij bij U geborgen is"

Met grote droefheid maken wij hierbij het overlijden bekend van

Nan Franco
Ferdinanda Clasina Johanna Franco-de Jongh
in de leeftijd van 54 jaar.
Weduwe van Ing. Willy Franco

Namens de kinderen
Mike en Tania Franco - Wijngaarde
Sonja en Hady Simon - Franco

Haar kleinkinderen
Paölo, Kayla, Tiarah, Mikhaïl, Kyöna

Iraida Lew Yen Tai - Franco en familie.

Families de Jongh en Nikolic in Nederland.

Haar vrienden en kennissen.

Gelegenheid tot afscheid nemen dinsdag 31 augustus tussen 1 en 4 uur in El Tributo Otrobanda.

Wij komen aan haar wens tegemoet en zullen de crematie in "Ockenburgh" Den Haag laten plaatsvinden op donderdag 2 september 1993.

Curaçao, 27 augustus 1993

Bij presidentsverkiezingen Singapore:

Ex-vice-premier Ong getipt als winnaar

SINGAPORE - In Singapore zijn zaterdag de eerste democratische presidentsverkiezingen sinds de onafhankelijkheid in 1965 begonnen.

Al kort na het openen van de 372 stemlokalen ontstonden lange rijen van de bij elkaar 1,7 miljoen stemgerechtigde Singaporanen voor de ingangen. In de Zuidoostaziatische stadstaat geldt de opkomstplicht. Als favoriet geldt de voormalige vice-premier Ong Teng Cheong (57). De door het almachtige vakverbond van Singapore kandidaat gestelde en door de zonder concurrentie regerende Partij van het Volk (PAP) gesteunde Ong vertoog zijn enige serieuze rivaal, de tien jaar oudere ex-bankier Chua Kim Yeow, volgens berichten in de media bij een opiniepeiling met zeventig tegen dertig procent van de stemmen voor Ong. Ook Chua geldt als aanhanger van de PAP, die de politiek van Singapore al meer dan 34 jaar onbetwist controleert.

De ambtsperiode van de huidige president Wee Kim Wee (77), die in 1985 door het parlement net als zijn drie voorgangers benoemd was tot zuiver ceremonieel staatshoofd, eindigt op 31 augustus. Anders dan de presidenten van Singapore tot nu toe krijgt de nieuwe president het beheer over de op ruim honderd miljoen gulden geschatte valutareserve van de rijke eilandrepubliek en moet als een soort chef-accountant waken voor misbruik.

Invulling landkaart roept overal bezwaren op:

Bosnische president wil: verder praten in Genève

SARAJEVO - De leiders van de Kroaten, Serviërs en moslims in Bosnië zijn met de respectieve parlementen de laatste fase ingegaan van de debatten over het internationale vredesplan voor Bosnië-Herzegowina. De Bosnische president Alija Izetbegovic verklaarde vrijdag voor het in Sarajevo bijeengekomen parlement dat het voorliggende, in Geneve opgestelde vredesplan in de huidige vorm onaanvaardbaar is en dat de onderhandelingen moeten worden voortgezet.

De leiders van de drie strijdende bevolkingsgroepen moeten van de internationale bemiddelaars Lord Owen en Thorvald Stoltenberg maandag definitief laten weten of hun parlementen het vredesdocument accepteren of verwerpen. Bij de parlementen bestaan grote bedenkingen tegen de voorstellen, die uitgaan van de verdelingsformule 52 procent van het grondgebied voor de Bosnische Serviërs, dertig procent voor de moslims en achttien voor de Kroaten. De problemen die de leiders en parlementen hebben bleken vrijdag opnieuw uit de toespraak die de Bosnische president Alijia Izetbegovic tijdens de parlementszitting hield voor ruim tweehonderd Bosnische parlementsleden, legerofficieren en functionarissen in het door granaatinslagen gepokte Holiday-Innhotel in Sarajevo. Izetbegovic zei tegen de voornamelijk moslim-afgevaardigden dat het plan een goede basis zou kunnen zijn voor toekomstige besprekingen maar dat duidelijk is dat wijzigingen noodzakelijk zijn. "Ik denk dat wij hier het over het volgende eens kunnen zijn: Dat de besprekingen in Geneve moeten worden voortgezet en dat de documenten die in Geneve zijn opgesteld niet kunnen worden aanvaard, maar een goede basis kunnen zijn om de onderhandelingen voort te zetten", zei hij.

De president hield het parlement voor dat het niet langer mogelijk zal zijn aan het concept van een verenigd Bosnië vast te houden. "Onze plicht is te redden wat kan worden gered van Bosnië-Herzegowina. Dat is onze taak". Hij zei dat krachtens het plan de Serviërs gebied krijgen in het oosten en westen van Bosnië waar zij "volkerenmoord" en etnische zuiveringen hebben begaan en dit onaanvaardbaar is.

Bosnie heeft ook een levensvatbare doorgang naar de zee bij de Adriatische haven Neum nodig, zei Izetbegovic. Ook grondgebied langs de rivier de Drina aan de grens met Servië moet aan Bosnië worden overgedragen en enkele kleinere correcties in de door de Kroaten beheerste vallei van de rivier de Neretva. "De Bosnische delegatie zal erop aandringen dat de besprekingen worden voortgezet en dat de voorliggende kaarten worden veranderd", zei hij. De Bosnische afgevaardigden toonden een gelaten stemming rond de vergadering, terwijl op de achtergrond geweervuur in de omliggende heuvels was te horen.

In het zelfverklaarde parlement in Pale, buiten Sarajevo, zetten Bosnische Servische leiders vrijdag haviken zwaar onder druk om in te stemmen met het vredesakkoord. Verscheidene afgevaardigden wezen de voorgestelde opdelingsformule af en zeiden dat de Serviërs zouden moeten vasthouden aan de zeventig procent van het grondgebied dat zij in handen hebben. Voor de zitting hield de Bosnische Servische leider Radovan Karadzic het parlement voor dat het vredesplan een "pijnlijk, maar noodzakelijk compromis is", waar de Servische staat zich achter heeft geschaard.

De Bosnische Kroaten stemmen zaterdag volgens plan over het vredespakket.

In de zwaar bevochten stad Mostar weigerden moslimvrouwen en kinderen vrijdag de blokkade van het VN-hulpkonvooi op te heffen waardoor 150 VN-functionarissen en soldaten in de belegerde moslim-wijk vastzitten. De opperbevelhebber van de Kroatische troepen in het gebied bood de VN aan het konvooi, dat eerder deze week dagenlang werd tegengehouden door Kroatische betogers, te "bevrijden". Maar de VN zal van het aanbod geen gebruik maken en blijft onderhandelen. De moslims lieten enkele ambulances met zwaargewonden vertrekken maar weigerden het VN-konvooi te laten gaan uit vrees voor verder Kroatische beschietingen.

De gevechtsvliegtuigen van de NAVO die eventuele luchtaanvallen moeten uitvoeren op gronddoelen in Bosnië, nemen sinds woensdag bommen mee op hun oefenvluchten boven het oorlogsgebied. Tot voor kort werd wel boven Bosnië geoefend, maar zonder bewapening. De Nederlandse luchtmacht bevestigde dat de toestellen hun trainingsmissies niet langer uitvoeren met "cleane bakken", maar volledig met wapens zijn toegerust. De eerdere vluchten boven Bosnië zonder bommen aan boord waren er vooral op gericht de vluchtprocedures en communicatie uit te testen.

Salsa Dans-Workshop-Weekend
18 & 19 september
inschrijving sluit
1 september
Tel. 367751

SAFE HOUSE
Your Alarm Expert
☎368968

Te koop
GROOT HUIS
4 slk. + 4 badkmr. alles met airco inclusief meubels direct te betrekken + kantoor voor- en achterporch. Eigendoms terrein + garage etc. 50% hypotheek beschikbaar.
Vrg.prijs 600.000,=
Inf. tel. 371577, 611876

De lekkerste
ROTIE'S
pom, pastei, bamie, nassie, Chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, bruine bonen, bloedworst kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Koraal Partir kav. 87.
Tel.: 674103.

schildersbedrijf
Perfect
De **huisschilder** van huis uit.
Tel.: 601766 - 369127
Fax.: 369127

SURINAAMS ETEN
Voor lekker Surinaams eten moet u aan de **Rooseveltweg 133** wezen (Sta. Maria)
Zondag van 11 - 15.30
O.a. verkrijgbaar
Moksi-Moksi, Roti, Bami, Nasi, Pom, etc.
Ook catering.
Tel. 685679

Te koop
[redacted]
i.g.s. met airco/automatic plus 4 speakers
Naf 8500,=
Info 673669

Te huur gevraagd:
voor docenten-echtpaar zonder kinderen:
WONING met 2/3 slaapkamers
max. f 800,=
Tel: 370003/ 672566

Internal Send & Receive Fax/Modem.
9600 Baud Send/ Receive Fax
2400 Baud Modem
Nafl. 300,=
Informatie:
tel/fax. 372280

Ervaren :
[redacted]
met 10 jr ervaring stelt zich beschikbaar voor **een vaste baan.**
Geïnteresseerden kunnen bellen naar tel. **603247**

Alliance Francaise

Laatste kans!
INSCHRIJVING
NIEUWE CURSUSSEN FRANS

MAANDAG 30 AUGUSTUS 18.00 - 19.30
RADULPHUS COLLEGE LOKAAL 39
BEGINNERS
GEVORDERDEN
VERGEVORDERDEN
CONVERSATIE
BRUGKLAS FRANS VOOR MAVO/HAVO
FRANS VOOR HAVO/VWO BOVENBOUW
(speciaal voor leerlingen die geen Frans in hun pakket hebben).
SPECIALE CURSUS INTENSIEF FRANS
DAG- & AVONDLESSEN
OPLEIDING VOOR ERKENDE NEDERLANDSE & FRANSE CERTIFICATEN & DIPLOMA'S.

AANKONDIGING

Bij exploit van de 26ste augustus 1993 van de ondergetekende deurwaarder, waarvan afschrift is gelaten aan de E.A. Heer Officier van Justitie bij het Gerecht in Eerste Aanleg, standplaats Curaçao, die het oorspronkelijke voor "Gezien" heeft getekend, is ten verzoeke van **ORCO BANK N.V.**, gevestigd op Curaçao

BETEKEND:

aan **WOUTER PAUL ABRAHAM MARTIJN**, wonende te 8166 ZG Emst, Nederland, zonder verder bekend adres aldaar, **betekend**, de eerste grosse van een notariële akte dd. 21 juli 1991, met bevel om binnen acht dagen aan de inhoud daarvan te voldoen.

De deurwaarder,
R.C. Ersilia

HALLEY & BLAAUW
LAW OFFICES
Gevestigd in Huize Belvedère

N.V. Incasso- en Trustkantoor
ARMADA
eveneens gevestigd in Huize Belvedère

L.B. Smithplein 3, Otrabanda
Tel: 628555 Fax: 628402

World Evangelism Bible College Curaçao
Inschrijving studenten bijbelschool-collegejaar 1993 - 1994 voor de studie van theologie en bijbelse geschiedenis

WORLD EVANGELISM BIBLE COLLEGE CURAÇAO

Doel: het opleiden en voorbereiden van studenten voor wereldevangelisatie, kerkelijke bediening en Kristelijke opvoeding.
Opleidingen voor internationale erkende diploma's door bevoegde Amerikaanse faculteit.

4 jaar TH. B. - Bachelor of Theology
2 jaar TH. B. - Associate of Theology
1 jaar TH. C. - Certificate of Theology

Studiegids en aanmeldingsformulier zijn verkrijgbaar bij **inschrijving.**
Datum: vrijdag 3 september 1993
Plaats: Amador-Nita mavo, nieuwe Pareraweg, Saliña.
Tijd: 6 - 8 p.m. pasfoto meebrengen
Kennismaking en informatie-avond: vrijdag 10 sept. 1993
Amador Nita Mavo 6 - 8 p.m.
Prof. Rev. Terry D. Hunt, Ohio, USA.
Aanvang kursus: zaterdag 11 sept. '93
Amador Nita Mavo om 9 uur a.m.
Inschrijfgeld: Naf 100,=
Collegegeld Naf 75,= p.m.
voor 22 lesuren
Studieboeken Naf. 25,= p.m.
Voertaal: Engels/Papiaments
Voor verdere inlichtingen tel. 679433

MIS DEZE KANS NIET!
Vergeet niet dat de trekking van
ROTARY CLUB CURACAO
op **WOENSDAG 8 SEPTEMBER 1993**
plaats zal vinden.

Koop Uw lot voor 4 september a.s. voor slechts F.25,-.
Misschien bent U de gelukkige winnaar van één van de drie luxe auto's.
Help de ROTARY die in het belang van de Curacaose gemeenschap werkt.
Loten zijn verkrijgbaar bij:

VAN DORP EDDINE	WIMCO
MENSING PUNDA	TAURO AUTO MOTORS
MENSING'S CAMINADA	LEDEN VAN ROTARY
WULFSEN & WULFSEN	YOUNG MAN SHOP

***TPR* International**

Onze cursussen *TPR* **Papiamentu** beginnen weer op **30 en 31 augustus a.s.**
Wilt u op een snelle en vlotte manier **binnen 6 weken** Papiamentu leren dan kunt u zich nu aanmelden van: maandag t/m vrijdag, 10:00 en 12:00 uur op telefoonnr.: **627728**
***TPR* Spaans** begint op een nader aan te geven datum.

TE KOOP:
NIEUWBOUW WOONHUIS TE SUN VALLEY
bestaande uit: 3 slaapkamers met inbouwkasten, 2 badkamers met ligbad, grote woon- eetkamer, grote keuken, washok, vóór- en achterporch.
APPARTEMENT
met keukenbar, slaap- en badkamer, eigen ingang, eigen elektra.
Eigendomsgrond: 530 m².
Telefoon: 604141

UW KANS!
Beheers uw gewicht en verdien geld met
Herbalife
het bekende voedingskundig- en gewichtsbeheersings-programma.
Distributeurstraining beschikbaar.
Bel: 682318

Hobby-Cursus
TAART-VERSIEREN
Aanvang:
donderdag 2 sept.
Inschrijving
tel. 671963
[redacted]

Als toetje na de vakantie bij
BAMALI
[redacted]
(ook op lederwaren en hout).
Deze aanbieding is geldig van:
zaterdag 28 aug. t/m zaterdag 4 sept.

Waterfortboogjes: tel. 612258 (Curaçao)
Kaya Grandi 31: tel. 5628 (Bonaire)
Openingstijden: 9.30 - 18.00 uur non stop.

BUGS BUNNY
Fast Food Restaurant
Dr. Capriliesweg 1 - Mahaai
Tel.: 368820 / 370092 - Fax.: 368822
Overheerlijke Indonesische Rijsttafel
zaterdag 4 - 10 uur zondag 12 - 5 uur.
Nasi Rames fl. 10,= Rijsttafel fl. 15,=
Ook voor de vegetariërs een overheerlijke Nasi Rames
POPOPOP, LEKKER HOOR!

AANKONDIGING

Bij exploit van de 26ste augustus 1993 van de ondergetekende deurwaarder, waarvan afschrift is gelaten aan de E.A. Heer Officier van Justitie bij het Gerecht in Eerste Aanleg, standplaats Curaçao, die het oorspronkelijke voor "Gezien" heeft getekend, is ten verzoeke van **ORCO BANK N.V.**, gevestigd op Curaçao, ter voldoening aan de vigerende bepalingen van de Nederlands Antilliaanse Wetgeving

BETEKEND:

aan **JULIETTE HELOUISE SIAUW**, wonende te 8166 ZG Emst, Nederland, zonder verder bekend adres aldaar, **betekend** de eerste grosse van een notariële akte dd. 21 augustus 1993.

De deurwaarder,
R.C. Ersilia

Club Seru Coral
Koraal Partier 10
Nodigt u uit!
HOTEL
Op zondag 29 augustus 1993
WARM & KOUD BRUNCHBUFFET

Overheerlijke gerechten uit de internationale keuken.
Buffet geopend tussen 11.00 en 15.00 uur.
Prijs: Naf. 30,= per persoon
Nafl. 17,50 kinderen tot 13 jaar.
Gratis zwemmen.
Gezellige Live Muziek
Een heerlijk ontspannen dag met uw familie!
Reserveren aanbevolen: **678276/678499**

SUNDAY SPECIAL
CHINEES RESTAURANT CITY STAR - De Rouvilleweg 57 - Tel.: 62

Hawaie Ballen (Oester Ballen)	Kip met champignons
Gestoomde varkensvlees met Cassave	Toenkoe Kip (Chin. paddest
Kiem Tjoenjoek (Ger Crispy Pork)	Witte kip met Chin. saus
Gestoofde Varkensvlees met oortjes (Moek Nje)	Witte kip met gembersaus
Geroosterde Peking eend	Echte Surinam Tjauw Min
Garnalen met champignons	

Alweer een Super Stunt
In de "Ultimate Dive Store" en loe
Geef je nu op voor een Padi o/w cursus en ontvang GRATIS een snorkel set.
(Zolang de voorraad strekt)
Voor meer info: 368301 - 379487

Jeugd Zeil- en Surfschool
voor Jeugd van 8 t/m 14 jaar
alle vrijdagen van 14:30 – 16:30 uur.
4 x 2 uur Naf.125,-
Inschrijving 3 personen tegelijk 10% korting!
SAIL CURAÇA
Spaanse Wa
Tel: 6760

language teacher
IF YOU WANT TO LEARN DUTCH
TALK TO LANGUAGE TEACHERS FI

Hours	: 18.00 - 19.30
Date	: starting September
Location	: Radulphus College
Information	: 674017

Kindercentrum Edukas te Jongbloed
heeft nog plaatsingsmogelijkheden voor een aantal kinderen.
Edukas biedt de volgende twee mogelijkheden aan:
1. **Het kinderdagverblijf** (KDV), Leeftijdscategorie drie (3) t/m vijf (5) jaar
2. **De buitenschoolseopvang** (BSO), leeftijdscategorie vijf (5) t/m acht (8) jaar.

Wilt u meer informatie?
Bel dan 368012!!!!!

Landhuis Brievengat
Elke zondag **geopend**
vanaf 5.00 uur om het landhuis te bezichtigen.
Folkloristische dansshow van **Grupo Folklóriko Antiano** van 17.00 - 18.00 uur

Happy Hour van 18.00 - 19.30 uur
Live Muziek van "**Chips**" vanaf 18.00 uur
Tevens verkoop van souvenirs en lekkere hapjes
Iedereen is van harte welkom!!!

Snapple.
ICED TEA
[redacted]
geheel natuurlijk
Vers gemaakt,
zonder conserveringsmiddelen,
zonder kleurstoffen
Snapple, made of the best stuff on ea
Distr.: **BOFREI AGENCIES**, tel.: 692871 / 692

HOTEL RESTAURAN
'LANDHUIS CAS ABA
WE ARE VERY HAPPY THAT WE CAN OFFER YOU
NEW!
From Amsterdam to Curaçao including a stay at landhuis Cas Abao.
At the best price of this year
For one week Hfl. 1550,=
For two weeks Hfl. 1900,=
KLM is flying our guests between the 1st of Sept. and the 15th of Nov.
Phone: 603525 or 648599 (also fax)

ÑAPA

ZATERDAG 28 AUGUSTUS 1993

AMIGOE

INTERVIEWS | REPORTAGES

Weekend Bijlage Amigoe

Media hebben belangrijke taak in de sport

TeleAruba viert zesde lustrum

DE NEDERLANDSE schrijver/journalist Jan Brokken (43) is afgelopen juli op Curaçao neergestreken om in alle rust te werken aan een nieuw boek. Hij was hier eerder vorig jaar april, ter gelegenheid van het film- en boekenfestival. Hij maakte langdurige reizen, onder meer in Afrika en het Caribisch gebied.

Brokken: "Reizen is een heel goede manier om jezelf op je plaats te zetten. Wie ben ik nou helemaal in Afrika, of op Curaçao? Gewoon een makamba. Dat te weten, is goed voor een mens."

■ *Jan Brokken op Curaçao: 'In goede journalistiek moet geïnvesteerd worden'.*

= door Hennie Harinck =

Journalist/schrijver Jan Brokken:

Iedere krant in een klein land als Antillen verdient overheidssubsidie

Jan Brokken (43) volgde de School voor Journalistiek en studeerde op eigen kosten politicologie in Frankrijk. Terug in Nederland werkte hij als verslaggever bij het dagblad *Trouw*. Op 25-jarige leeftijd, we schrijven 1975, werd hij uit 140 sollicitanten voor een plek bij de *Haagse Post* opgevist als de meest veelbelovende. Zijn biografie over Mata Hari, die drie jaar daarvoor in boekvorm was verschenen had de doorslag gegeven. Ook had hij al een aantal reportages op zijn naam staan over de Enkabezetting, waarvoor hij zich mee had laten opsluiten.

De *HP* was op dat moment de *Rolling Stone* van Nederland, het walhalla van de journalistiek. Er werd met allerlei journalistieke vormen geëxperimenteerd. Het weekblad legde destijds veel eer in met uitgebreide *coverstories* van acht à tien pagina's. Ook nieuwkomer Brokken zou stukken van langere adem aan moeten kunnen. Naast algemene ging hij ook kunstreportages schrijven. Die zijn nu ten dele gebundeld in boekvorm, in het onlangs verschenen *Spiegels*.

Jan Brokken herinnert zich: "De HP bestond uit een fantastische redactie. Lieve Joris en ik werkten met mensen als Ischa Meyer, Martin Schouten, het duo Nypels & Tamboer, Henk Hofland. Het was een hele mooie groep. De laatste aanwinst was Jan Kuitenbrouwer, de man die een paar jaar geleden een *bestseller* had met *Turbotaal*."

De hoogtijperiode van de Haagse Post beslaat de jaren 1970 tot 1983. Daarna is het achteruitgegaan, omdat de coryfeeën een voor een wegtrokken.

Brokken: "De sfeer op de *Haagse Post*-redactie werd in de bloeiperiode gekenmerkt door een bikkelharde strijd tussen de redacteuren. Men maakte elkaar af. Daar moest je wel tegen bestand zijn. Dat hielden veel nieuwkomers niet lang vol, wat de kweekvijver van het talent wel tot een verdrinkingspoel maakte."

"Het is heel inspirerend om als jong broekje tussen dergelijke goden te mogen werken, maar tegelijkertijd slopend. Er deugde vaak niet veel van de compositie of opbouw van een artikel. Ook de stijl van een stuk leidde tot hevige verbale gevechten."

"Ik was bij voorbeeld zeer tevreden over een van mijn eerste interviews. Ischa Meyer dacht daar anders over en riep op de trap in het voorbijgaan luid: 'Zes min'." Ik ervoer dat als een uitdaging, maar anderen barstten regelmatig in tranen uit."

Was de sfeer bij Brokkens vorige werkgever *Trouw* immer vriendelijk en kameraadschappelijk geweest; op de redactie van de *Haagse Post* gold: ieder voor zich, God voor ons allen. Dat hield Brokken al met al elf jaar vol. In 1986 zei hij de journalistiek vaarwel om zich volledig aan het schrijven te kunnen wijden.

Van Ischa Meyer heeft hij veel geleerd. Ze deden samen interviews. Er is nogal wat verschil tussen een radio-, tv- of een weekbladinterview.

Brokken: "Je hoeft voor een artikel niet zo te scoren op een puntje. Het gaat erom zoveel mogelijk informatie te vergaren. Hij heeft me een vrij zachte manier van ondervragen geleerd, terwijl hij in zijn televisieprogramma's toch behoorlijk hard kan zijn."

"Wat hij me vooral leerde was een groot inlevingsvermogen in de geïnterviewde. Voordat hij naar iemand toeging verdiepte hij zich daar wezenlijk in. Hij kon dan bij wijze van spreken de zinnen die die mensen spraken, imiteren. Je moet met de persoon meegaan om te komen tot de meest karakteristieke eigenschappen, de opinies die markant zijn."

"Een interview voorbereiden betekende: knipselmappen doorworstelen. Voor het gesprek met een schrijver las je alle boeken. De voorbereiding lijkt tegenwoordig wat minder intensief te zijn."

"Dat ligt aan de mentaliteit van de journalisten. Wij hadden toch iedere keer weer het idee dat we een Verhaal met een hoofdletter moesten maken. Wanneer we dronken in de kroeg zaten, zeiden we dat het mooier dan literatuur moest zijn. Wij beschreven het echte leven. Dat vonden we vooral als we een borrel ophadden, maar het tekent de sfeer."

"Dat kwam door de geest van de tijd. Door onze journalistieke voorbeelden ook. Dat waren bladen als *Rolling Stone* en *Esquire*, waarin het Amerikaanse *New Journalism* werd gebezigd en die werk van hoog niveau publiceerden."

"Het ambitieuze van die tijd was vooral ook te danken aan de mensen in de top van het bedrijf. Mijn eindredacteur uit die tijd, Ron Kaal, vond het goed dat ik vier weken met een stuk bezig was. Hij schermde me af, zorgde dat ik de rust had om me optimaal te concentreren."

"Eind jaren twintig zag je ook zo'n golf van kwaliteit. In aanzien stond toen wat de Fransen *Le grand réportage* noemden, met mensen als Albert Londre in de voorhoede."

"Ik zie opmerkelijke parallellen tussen die periode en die van de *Haagse Post*: er werd geld en tijd uitgetrokken voor journalistiek. Londre ging toentertijd een reportage maken over de strafkampen in Guyana en dat kostte de krant dan 100.000 francs, een gigantisch bedrag."

"Rond de eeuwwisseling deed een man als Emile Zola opgeld. Hij raadde elke jonge schrijver en journalist aan: maak reportages! In Nederland werd Louis Couperus in dezelfde periode door de *Haagse Post* uitgezonden naar Indonesië en Azië. Hij declareerde in 1924 voor een reportage 40.000 gulden. Daarvoor leverde hij wel een jaar lang elke week een stuk, maar toch!"

"Goede journalistiek kan alleen existeren als er in geïnvesteerd wordt. Ik kon naar Lucebert in Spanje en naar F.C. Terborgh in Portugal. Daar bleef ik dan een week. Met Bernhard Haitink ging ik op tournee naar München."

"Na die hoogtijperiode trad de *Nieuwe Zakelijkheid* aan in de journalistiek. De stukken moesten korter, het moest sneller gemaakt worden en door minder mensen."

"In de jaren tachtig balanceerde ook de *Haagse Post* soms op het randje van het faillissement. In Amerika gebeurde hetzelfde met de grote bladen: de glorietijd was voorbij. Het publiek heeft na een jaar of tien behoefte aan een nieuw blad, een nieuwe krant. Een verminderde verkoop van advertenties werkt ook door op de journalistiek."

"Maar vlugge, snelle stukkies zijn voor mijn generatie een gruwel. Als gevolg van die frustratie richtten we het tijdschrift *Atlas* op. Met zijn twintigen kwamen we tot de ontdekking dat we allemaal met hetzelfde probleem kampten: geen mogelijkheid meer om dieptejournalistiek te bedrijven, geen tijd meer voor lange reportages. In *Atlas* staan lange, doordachte reportages van twintig, dertig pagina's. Dat initiatief is in Nederland overgenomen door de overheid; er is nu een fonds voor Bijzondere Journalistieke Projecten."

"Het zou natuurlijk ideaal zijn wanneer de kranten dat geld erin investeerden. Er gaat geld naar prachtige kleurenbijlages, miljoenen naar marketingcampagnes maar waar het om gaat wordt vaak vergeten: de tekst. Welke krant stuurt een journalist nog zes maanden naar Joegoslavië? Dat gebeurt niet."

"Het was ook diep triest dat er tijdens de Golfoorlog een tijd lang welgeteld één journalist van *CNN* in Bagdad zat. Zo'n man wordt dan ook nog eens aan alle kanten bewerkt door dat dictatoriale systeem. Dat is erger dan censuur."

"In Vietnam liepen honderden journalisten maanden lang rond. De literatuur over die oorlog beslaat nu tientallen boeken. Over de Golfoorlog is er bijna niets."

"Het verneukeratieve zit 'm in de televisiebeelden. De gangbare veronderstelling is dat je iets begrijpt als je beelden ziet. De Golfoorlog was een totale televisieoorlog. Maar men vergist zich: beelden vertellen op zichzelf niet zoveel. Ze geven een indruk, een sfeer, iets van een emotie, maar ze geven geen analyse. Dat doet de schrijvende pers wel."

Zonder een goede en vrije pers ben je een arm land

"Nu die persmuskieten, die luizen in de pels van de overheid en de gezagshebbenden worden wegbezuinigd of met minder middelen meer moeten doen, verschraalt het aanbod aan gedegen analyses. Hoe minder journalisten ergens zitten, hoe minder de concurrentie, hoe minder ook de controle."

"Als er in Washington honderd journalisten zitten, is de onderlinge concurrentie moordend. Die mensen jagen op nieuws, zitten achter bepaalde personen aan om achtergrondinformatie los te krijgen. Hoe meer journalisten ergens zijn hoe groter de kans op een goede nieuwsvoorziening. Als dat afkalft dan wordt het heel gevaarlijk."

Nu zijn hier op Curaçao veel kranten, gelet op het geringe aantal inwoners. Ik vind niet dat de redenering hier opgaat: 'hoe meer kranten hoe beter'.

"Ik weet dat er weinig mankracht is op de redacties. Om een goede krant te maken heb je veel mensen nodig. Het vergaren van achtergrondinformatie vereist veel tijd. Dat is niet te mechaniseren. Ik denk dat je in het algemeen over een klein land als de Antillen mag zeggen dat de regering een financiële bijdrage zou moeten leveren aan de pers. En dat zonder uitzondering. Elke krant, die dagelijks verschijnt zou een subsidie moeten krijgen. De kleine oplages, het geringe aantal advertenties maakt dat ze heel afhankelijk zijn."

"Een land zonder een goede, vrije pers is een armzalig land. De kwaliteit van een samenleving hangt in grote mate af van de wijze waarop zij geïnformeerd is."

"Overheden zijn er natuurlijk altijd bij gebaat als je een zwakke journalistiek hebt. In een democratie is de pers een grote controlefactor. Hoe schrieler een redactie, hoe makkelijker de regeerders het hebben. Maar op den duur is een zwakke pers fnuikend voor een samenleving. Niet alleen omdat er weinig gecontroleerd wordt, maar ook omdat er een bijdrage aan de discussies in de maatschappij ontbreekt. Hoe beter de lezer is geïnformeerd hoe meer hij betrokken is bij het reilen en zeilen van een land en de cultuur."

"Op den duur snijdt een regering zich in haar eigen vlees. Want hoe plichtmatiger de journalistiek, hoe minder de interesse voor de politiek."

Wat is de rol van de journalist?

"Hij neemt een cruciale positie in, omdat onze samenleving steeds gespecialiseerder wordt. Er zijn steeds minder mensen die begrijpen welke mechanismen er spelen. Het wordt steeds ondoorzichtiger."

"De journalist heeft een brugfunctie. Hij kan iets duidelijk maken van wat er speelt in de politiek, de kunst, de literatuur."

"Toen ik zeventien was, wilde ik journalist worden. Dat vertelde ik een oom van mij. Een markant figuur, die na zijn vervroegde pensionering ging studeren en vijfendertig talen leerde. Op zijn negentigste las hij het Volksdagblad van China. Met een loep. Journalist, zo zei hij mij, dat is een mooi beroep. Een professor weet heel veel van weinig, maar een journalist weet weinig van veel, liet hij daarop volgen. Daar had hij gelijk in."

In je laatste verschenen boek 'Spiegels', een markante verzameling interviews en reportages, zegt met name de Latijns-Amerikaanse schrijver Vargas Llosa dat de literatuur niet kan bestaan zonder de politiek.

"En er zijn steeds minder mensen die weinig van veel weten. Een journalist is een van de weinigen die nog overzicht kan houden op een maatschappij. Dat is het interessante, maar ook het moeilijke van zijn beroep. Ik schreef zelf weliswaar veel over kunst en literatuur maar tegelijkertijd moest ik de politiek scherp in de gaten houden."

"De politiek speelt in de literatuur ook een rol. Kunst reageert toch altijd op de samenleving."

Zijn er nog journalisten die dat overzicht, die kruisbestuiving van allerlei velden, hebben? Het lijkt erop of eenieder voornamelijk zijn eigen kleine terreintje zorgvuldig omspit en omharkt. Ik denk dan aan de specialismen op de redacties.

"Wij waren erg tegen specialismen op de redactie van de Haagse Post. Zoals ik al zei heb ik kunst, literatuur en politiek beschreven. In een volgende bundel van me wordt een reportage over een kindermoord in Frankrijk opgenomen. Dat artikel spreekt boekdelen over de situatie op het Franse platteland. Maar ook gaan er nog interviews van mij verschijnen met politici als Hans van Mierlo en Wim Kok. Ik denk dat een journalist of een schrijver op een goede koers zit, als hij zich problemen van allerlei aard stelt, die hij vervolgens op zijn eigen manier probeert op te lossen."

"Je moet ook echt betrokken blijven bij de wereld om je heen. Als je je helemaal afschermt, kun je misschien nog twee of drie boeken teren op je herinneringen en ervaringen, maar dan is het afgelopen, dan loopt de weg dood."

Dag van de Pers

Wij wensen allen
werkzaam bij Pers, Radio
en Televisie een prettige
Dia di Prensa

Boutique Gina
Cur. Caribbean Hotel
en ook in het Sonesta Hotel
en Princess Beach Hotel

1992

Dag van de Pers

Onze beste
Felicitatie
wensen
Communicatie
mensen

J.A.J. SPROCK N.V.

1993

Dag van de Pers

AAN ALLEN WERKZAAM BIJ
PERS, RADIO EN TELEVISIE
PABIEN

ONTWIKKELINGSBANK
VAN DE NEDERLANDSE
ANTILLEN N.V.

1993

Dag van de Pers

PERIODISTANAN
Awe ta Boso dia!
Forsa, salú i bolontat
pa sigui kumpli ku e gran
labor di informá pueblo.

LA ZAHAV N. V.

1993

Dag van de Pers

Periodistanan
di Antias
Pabien!!

Fundashon
Wega di Number
Kòrsou

1993

GEFELICITEERD

Dag van de Pers

Wij wensen u allen
een geslaagde
Dia di Prensa

BOUWBEDRIJF
LENDERING N.V.
GENERAL
CONTRACTORS

1993

Dag van de Pers

Pabien met
"Dia di
Prensa"

Coöperatieve
Spaar en Krediet Vereniging
Ambtenaren ACU

1993

Dag van de Pers

VEEL SUCCES

Wij wensen alle persmensen
veel Geluk
en plezier
op hun dag!

CUROIL N.V.

1993

Dag van de Pers

Pabien met
"Dia di
Prensa"

CUCITECH N.V.

1993

Dag van de Pers

Onze beste
Felicitatie
wensen
Communicatie
mensen

UNITED COLORS
OF BENETTON.

1993

Dag van de Pers

Pabien met
'Dia di Prensa'

Welcome Shop

1993

Dag van de Pers

Met opbouwende kritiek en
onpartijdige informatie
helpt men een volk bewust
te maken.
Persmensen
Proficiat!

CARIBBEAN CONSULTING ENGINEERS
MIEMBRO DI SOSIEDAD DI ARKITEKT Y INGENIERO ANTIYANO

1993

Dag van de Pers

Wij wensen allen die
werkzaam zijn bij de
kommunikatie media een
prettige Dag van de Pers

SVB Banko di Seguro Sosial

1993

Dag van de Pers

Onze beste
Felicitatie
wensen
Communicatie
mensen

WIMCO

1993

Dag van de Pers

Periodistanan
di Antias
Pabien!!

GIRO KORSOU

1993

Dr. J. Hartog geeft pakkend overzicht

Van krant tot bibliotheek:

het gedrukte woord als spil van de cultuurgeschiedenis

= door Peter Dicker =

DR. J. HARTOG heeft meer dan een halve eeuw van zijn leven in dienst gesteld van het gedrukte woord. Hij is onder meer ex-hoofdredacteur van de Amigoe di Curaçao, auteur van de vijfdelige *Geschiedenis van de Nederlandse Antillen*, oprichter van de Openbare Bibliotheek van Aruba en nog altijd produktief als geschiedschrijver.

Het jongste boek van dr. Johan Hartog, *Het gedrukte woord in de Nederlandse Antillen en Aruba*, voorziet in een leemte. Het is een overzicht van de geschiedenis van drukkers, drukkunst, kranten en boeken op deze eilanden. En bovenal wijst Hartog de weg naar en in de bibliotheken op de Nederlandse Antillen en Aruba, van groot tot klein en van officieel tot particulier, waar de produkten van die drukpers te vinden zijn.

Hartog geeft een overzicht dat is bijgewerkt tot en met 1992 en ook uitvoerig ingaat op de huidige situatie van de afzonderlijke bibliotheekinstellingen op elk van de eilanden. Het voorlaatste hoofdstuk behandelt bovendien de bibliotheken en museale collecties in Nederland die betrekking hebben op de Nederlandse Antillen en Aruba. Alles bijeen is *Het gedrukte woord* zowel een overzichtelijk naslagwerk geworden als een smulboek voor de cultuurliefhebber. Want omdat het gedrukte woord een van de voornaamste dragers is van de cultuur, is Hartogs boek zeker ook een brok cultuurgeschiedenis.

Wiens interesse uitgaat naar de geschiedenis van de Antilliaanse krant, vindt in het eerste hoofdstuk, onder de titel *Tweehonderd jaar drukkunst, anderhalve eeuw bibliotheken* veel van zijn gading bijeen. Weliswaar publiceerde Hartog over dit onderwerp al een compleet boek, maar *Journalistiek leven in Curaçao* is inmiddels al weer bijna een halve eeuw oud.

Verplicht leesvoer dus dat eerste hoofdstuk, zeker op de Dag van de Pers. Want wie zou naar eer en geweten durven beweren dat hij al wist dat de eerste drukkerij op deze eilanden werd gevestigd op ... St. Eustatius?

Dat gebeurde in het revolutiejaar 1789. Terwijl in Frankrijk de Bastille werd bestormd en menig hoofd van het platform van de guillotine rolde, stak Edward Luther Low van St. Kitts over naar St. Eustatius. Het nu schijnbaar ingedommelde eiland was destijds een kruispunt van vaarwegen en culturen en door slagvaardige kooplui werd er aardig wat kapitaal vergaard.

Low installeerde zijn drukpers en drukte op bestelling allerhande zaken. En had kennelijk de tekenen van de nieuwe 'democratische' tijd goed verstaan: op zaterdag 3 april 1790 liet hij zijn eerste krant van de pers rollen. Die daarmee ook de eerste krant werd van deze eilanden, een dikke anderhalve eeuw voordat de benaming 'Nederlandse Antillen' werd ingevoerd. *The St. Eustatius Gazette* was een weekblad, dat vier jaar heeft bestaan. Het internationale milieu van die tijd blijkt wel uit het feit dat in het oudst bewaarde nummer (van 19 juni 1790) Engelse, Nederlandse en Franse advertenties op de voorpagina prijken.

Als de *Gazette* in 1794 het vaantje heeft gestreken, moeten we volgens Hartog tot 1812 wachten voordat het volgende medium van zich doet spreken. In dat jaar krijgt ook Curaçao zijn drukpers. En opnieuw is opvallend dat een 'buitenlander' daar het voortouw bij neemt. De Schot William Lee zag zich gedwongen van Caracas naar Curaçao te verhuizen. En ondanks het feit dat er volgens verschillende getuigenissen in die dagen op Curaçao nog maar weinig werd gelezen, begon hij op een bovenetage aan de Herenstraat 20 met een drukkerij annex uitgeverij.

En nog in datzelfde jaar 1812 rolde zijn eerste krant van de persen, die hij - kennelijk volgens de mode van die tijd - *Curaçao Gazette* doopte. Gevoel voor zaken kan Lee daarmee bepaald niet ontzegd worden: zowel het drukkersbedrijf als de krant bestaan nog altijd, zij het onder een andere naam: *Curaçaosche Courant*. Die met haar 180 jaargangen tot de oudste regelmatig en ononderbroken verschijnende kranten van de wereld behoort. En niet alleen de oudste krant, maar zelfs het oudste bedrijf van de Antillen en Aruba is.

De eerste jaren verscheen de krant in het Engels; tot 1816 stond Curaçao namelijk onder Engels bewind. In 1813 begon Lee ook met een boekhandels- en uitgeversbedrijf. Hij drukte onder meer een uit het Frans vertaald humoristisch boekje onder de titel *The I saws*.

In 1816 vond de omdoping plaats tot de *Curaçaosche Courant*, wat ook de naam werd van het uitgeversbedrijf. Een van de belangrijkste steunpilaren voor het boekenfonds werd in 1823 het *Leerboek bij het Katechetisch Onderricht*, waaruit generaties protestantse Curaçaose kinderen de beginselen van hun geloof hebben geleerd.

In 1823 overleed Lee, maar zijn weduwe zette de zaak voort, totdat in 1833 twee employees van de drukkerij, A.L. Statius Muller en J.F. Neuman door aankoop eigenaar werden. Onder hen en hun eerste opvolgers bleef naast de drukkerij de boekhandel bestaan, maar de uitgeverij leidde enige tijd een sluimerend bestaan.

Van de boekhandel weten we dat daar naast Nederlandse ook Franse en Engelse romans te koop waren. Tegen het eind van de jaren zestig legt die echter het loodje, waarschijnlijk door concurrentie van de van de Canarische eilanden overgekomen Agustín Bethencourt. Deze immigrant wist in korte tijd een bloeiende uitgeverij, drukkerij annex boekhandel op te zetten. Maar als uitgever van het weekblad de *Curaçaosche Courant* en als grote drukkerij bleef het bedrijf tot op heden bestaan.

TENERIFE

Bethencourt, in 1826 op Tenerife geboren, kwam in 1867 naar Curaçao, vanwaar hij met zijn al genoemde bedrijf tot in Zuid-Amerika toe indruk maakte door uitgaven op het gebied van de letteren en de muziek. Bovendien verdient hij naast de Schot Lee een pionierplek in de persgeschiedenis van het eiland want hij gaf nog op hoge leeftijd (in 1908) de aanzet tot het eerste dagblad op het eiland. Deze *Boletin Commercial* zou tot 1951 blijven bestaan.

Er waren op Curaçao nog meer activiteiten in het begin van de vorige eeuw. Zo arriveerde in 1824 pastoor Martinus J. Niewindt vanuit Nederland op Curaçao. Enige tijd na zijn komst schreef hij aan vrienden in Nederland dat er op het eiland 'niet veel kranten werden gelezen'. Daarmee moet hij dan wel kranten uit Venezuela of Nederland bedoeld hebben want op dat moment werd immers op Curaçao alleen nog het weekblad de *Curaçaosche Courant* uitgegeven.

En wat boeken betreft: bekend is dat Niewindt zijn eigen collectie boeken mee naar het eiland had genomen, zoals voor hem (in 1816) dominee Bosch dat ook al had gedaan. De dominee leende aan allerlei liefhebbers zijn boeken uit, zoals op te maken valt uit de advertenties die hij in de *Curaçaosche Courant* plaatste, waarin hij erop aandringt zijn boeken weer terug te brengen.

Curieus zijn overigens in de eerste helft van de negentiende eeuw de advertenties in hetzelfde blad waaruit blijkt dat boeken een schaars artikel vormden, die van hand tot hand gingen. Boeken worden in die advertenties met enige regelmaat te koop aangeboden, soms in combinatie met zaken als een sjees, of zelfs een slaaf of slavin.

Al een jaar na zijn aankomst tekende Niewindt voor de uitgave van een kleine, wat primitief uitgegeven catechismus. Helaas is onbekend waar hij die heeft laten drukken en is het laatst bekende exemplaar verloren gegaan bij de brand die in 1969 het bisschoppelijk archief verwoestte.

Wel weten we dat hij in 1843 nota bene te Barber de Drukkerij van het Vicariaat stichtte. In 1875 werd die naar Pietermaai verplaatst en in 1900 door Niewindts opvolger mgr. Ambrosius van Baars overgebracht naar Otrobanda. Daaruit ontwikkelde zich in 1941 de Paulus-Drukkerij, die tot 1976 heeft bestaan. Op de bovenverdieping van dit gebouw aan de Consciëntiesteeg was van '41 tot '76 de redactie van de *Amigoe* gevestigd.

GORSIRA

Over de geschiedenis van de *Curaçaosche Courant* in onze eeuw meldt Hartog dat het blad van 1908 tot 1977 onder leiding stond van de Gorsira's, daarna tot 1981 onder de heer Jaap Koridon, vanaf 1981 doorging als overzeese tak van het Nederlandse Uitgeversbedrijf Kluwer N.V. en sinds september 1986 voor het grootste deel in handen kwam van A.A. ('Chicho') Jonckheer, die ook financiële belangen heeft in Drukkerij De Stad, *Beurs- en Nieuwsberichten*, *La Prensa* en *Ultimo Noticia*.

Het eerste nummer van de *Curaçaosche Courant*-nieuwe stijl verscheen op 6 februari 1987. Hartog: "Door de aanstelling van de journalist Harry C. Walters werd de Curaçaosche Courant in zekere zin teruggevormd naar wat zij oorspronkelijk was, nl. naast onofficieel staatsblad gaf de Curaçaosche Courant in de 19e eeuw ook nieuwsberichten, beschouwende en verhalende artikelen en zelfs belletrie. Nu publiceert dit weekblad naast de officiële publicaties ook artikelen op financieel en economisch gebied; het neemt eveneens betaalde advertenties op."

De auteur verzucht dat de 180 voltooide jaargangen van het weekblad 'een bron zonder weerga' vormen, niet alleen voor zijn eigen boek, maar ook voor de historie van Curaçao in het algemeen.

ARUBA

Wie zich afvraagt wanneer de overige eilanden aan bod komen: de geschiedenis van het gedrukte woord begint op Aruba pas in 1874, toen Abraham Namias de Castro daar met het blad *Express Office* van start ging. St. Maarten volgde eerst in onze eeuw: in 1911 verscheen daar *Saint Martin, Day by Day*. Bonaire en Saba wachten nog altijd op hun eerste drukpers en het is natuurlijk de vraag of het er in deze tijd van elektronische communicatiemiddelen nog ooit van zal komen.

Voor een uitvoeriger behandeling van de verdere geschiedenis van kranten en tijdschriften verwijst Hartog overigens naar zijn *Journalistiek leven in Curaçao*. Hij richt zich in het vervolg van zijn boek op de lectuurvoorziening op de eilanden, voorzover die met boeken te maken heeft, dus op bibliotheken, boekhandels en uitgeverijen.

Interessant om te zien is dat deze eilanden na de vestiging door Low van die eerste drukkerij op St. Eustatius in 1789 nog nog ruim een halve eeuw moesten wachten op de opening van de eerste bibliotheek. Dat gebeurde in 1842, en wel op Curaçao.

En ook hier komen we de naam Gorsira tegen. Want het was Cornelis Gorsira, die op 1 maart 1842 in zijn eigen woonhuis een uitlenende bibliotheek opende. Hij had daarmee de primeur in de bibliotheekgeschiedenis, als we de activiteiten van dominee Bosch tenminste buiten beschouwing laten. Het is onduidelijk hoe lang de in 1801 geboren telg uit de eerste generatie van een in 1796 uit Naarden overgekomen familie deze activiteit heeft volgehouden.

Wel zien we vanaf 1849 verschillende 'leestafels' ontstaan, onder meer in gezelligheids- of andere verenigingen. Die inspireren weer tot het oprichten van leesgezelschappen zoals *Tot nut en genoegen*.

In 1867 vinden we de eerste vermelding van de Garnizoensbibliotheek. Hoewel in de eerste plaats bestemd voor het garnizoen, stond die ook open voor buitenstaanders. Het fonds besloeg 1300 à 1400 boeken waarvan duizend in het Nederlands, de rest in het Frans, Engels en Duits. Hartog noemt het opvallend dat na de Nederlandse vooral de Franse boeken gretig aftrek vonden. Het Frans was toen in de gegoede kringen zeer gangbaar; er werden zelfs toneelstukjes in die taal opgevoerd.

In 1925 ging deze bibliotheek op in de Openbare Bibliotheek van Curaçao, waarover verderop meer.

Hartog laat diverse boekverzamelingen de revue passeren, zoals van het Geschied-, taal-, land- en volkenkundig genootschap. Uitgebreid gaat hij in op Sociëteit De Gezelligheid. Die werd in 1871 opgericht en vond onderdak op de eerste verdieping van het pand aan de Handelskade, dat wij nu kennen als Penha. Ook in deze club was een leestafel, bijgehouden door een 'bibliotheekknecht' die 42 uur per week werkte.

Dank zij diens administratie weten wij dat op de leestafel alle in die tijd belangrijke tijdschriften lagen, zoals de *Star Herald van Panamá*, de *Revista Chilena*, *Fliegende Blätter*, de *Illustrierte Zeitung*, *El Mundo Nuevo*, *Harper's Magazine*, de *New York Herald* en een keur van Nederlandse kranten waaronder de liberale *Nieuwe Rotterdamsche Courant* en de katholieke *Maasbode*.

Maar ook het boekenbestand was er goed verzorgd, nieuwe uitgaven van de Tachtigers, werden bij voorbeeld terstond na verschijning aangekocht. In 1956 kwam een eind aan de riante huisvesting van de sociëteit en de verhuizing luidde direct het einde in van de uitleenactiviteiten. Die hebben al met al 82 jaar geduurd, langer dan waarop enige andere boekerij op de Antillen of Aruba kan bogen.

Na diverse tijdelijke onderkomens betrok de gezelligheidsclub in 1970 een gebouw aan de Scharlooweg en in 1972 werd het boekenbestand verdeeld over diverse bibliotheken.

Maar voor de eerstvolgende echt 'openbare' bibliotheek na die van het garnizoen op Curaçao moeten we alweer op dat cultuurminnende St. Eustatius zijn. Daar wist een groepje van het Algemeen Nederlands Verbond in 1903 een kist boeken te verwerven uit het Koloniaal Museum in Haarlem.

Leden van het in 1898 in Nederland opgerichte A.N.V. stichten in de volgende jaren ook bibliotheken op Bonaire, Aruba en Curaçao.

GARNIZOEN

In 1916 stelde de garnizoenscommandant voor de hele Garnizoensbibliotheek ter beschikking te stellen van een nog op te richten openbare boekerij. Die 'Gouvernementsboekerij' kwam er op papier inderdaad in 1920 en opende in 1922 de deuren. Pas drie jaar later kwam de fusie met de Garnizoensbibliotheek tot stand, onder de voorwaarde dat militairen gratis gebruik mochten maken van de voorziening.

De nieuwe bibliotheek deed het heel goed, na een half jaar waren er 558 leden die samen 7658 boeken hebben uitgeleend, ofwel meer dan twee boeken per lid per maand. Na afloop van de Tweede Wereldoorlog kwam volgens Hartog een 'bevoegde bibliothecaresse' over uit Nederland en omstreeks dezelfde tijd werd de naam gewijzigd in 'Openbare Leeszaal en Bibliotheek'.

Hartog snijdt in de volgende hoofdstukken, verlucht met aardige foto's nog een rits van boekerijen aan: in 1992 werden er op de Antillen, van het filiaal te Hell's Gate op Saba tot de Universiteitsbibliotheek van de Universiteit van de Nederlandse Antillen toe 49 geteld (inclusief filialen). Daarbij is de auteur uitgegaan van boekencollecties, die hetzij openbaar zijn, hetzij voor een grote groep ter beschikking staan.

Zo behandelt hij onder andere de universiteitsbibliotheken van de Nederlandse Antillen en Aruba, de collecties Antilliana, de bibliotheken van Bonaire, de Philipsburg Jubilee Library op St. Maarten en de Queen Wilhelmina Library op Saba.

En niet te vergeten de bibliotheken, collecties en catalogi in Nederland waar materiaal over de Antillen en Aruba te vinden is.

In zijn inleiding bij *Het gedrukte woord* noemt de gevolmachtigde minister E. Jesurun dit boek 'Een geschiedenis van het vrije woord, dat ons in staat stelt de vele bronnen te achterhalen om het verleden te begrijpen, het heden te beleven en de toekomst met vertrouwen tegemoet te zien.' Daarmee zegt hij geen woord te veel.

Dr. J. Hartog: Het gedrukte woord in de Nederlandse Antillen en Aruba. Zutphen, 1992, 176 p.

PABIEN PRENSA

PICA-index voor persvrijheid Antillen:

Ook kleine muilkorfjes kunnen knellen

Deze bijdrage aan de 'Dag van de pers'-editie had ik eigenlijk zo willen beginnen: "Amigoe, 17 augustus, pagina 11:'Pers gemuilkorfd door Nigeriaanse regering'. "Op het publiceren van valse verklaringen en geruchten bepaalt de Nigeriaanse militaire regering dat journalisten daarvoor maximaal tien jaar gevangenisstraf kunnen krijgen." Om dan vervolgens iets meer te vertellen over het ontbreken van persvrijheid in Nigeria. Maar ik ben bang dat u dat bericht niet eens gelezen hebt. En dat het u ook niet interesseert, dat er vier redacteuren van het weekblad *Tell* zijn opgepakt wegens het schrijven van kritische verhalen over de Nigeriaanse president Babangida. Schendingen van de persvrijheid zijn immers ver van ons in de Antillen en op Aruba. Het hele buitenland trouwens, is ver weg. Maar het buitenland ligt toch dichterbij dan we wel eens denken. Niet helemaal maar toch een beetje muilkorven, kan dat ook? Ja, dat kan. Het gebeurt op de Antillen.

= door Marjo Nederlof =

De persvrijheid in de Antillen lijkt goed geregeld in artikel 8 van de Staatsregeling: "Niemand heeft voorgaand verlof nodig om door drukpers gedachten of gevoelens te openbaren". Maar ik ben daar niet meer zo zeker van, als ik de PICA-index ...nteer op onze situatie.

De *Press Indepence and Critical Ability*-index is de index die door wetenschappers wordt gehanteerd bij de meting van de persvrijheid in de verschillende landen. Zij bestaat uit 23 objectief meetbare factoren, want wat onder 'de onafhankelijkheid van de pers' wordt verstaan, is anders niet altijd aan te geven. Met de PICA-index in de hand, blijken de Antillen slecht te scoren op het gebied van de persvrijheid. Van de 23 factoren blijken er zeker negen de persvrijheid op de Antillen negatief te beïnvloeden. En als we niet opletten worden het er meer. Kan u dat wat schelen? Nee, op het eerste gezicht waarschijnlijk niet.

Journalisten zijn lastig, hebben een veel te grote vrijheid en zijn onbeschaamd.

Maar wat als journalisten er niet meer zijn? En hoe groot is die persvrijheid nu helemaal? Eerst de PICA-index, dan de conclusie. Met een '-' of een '+' is bij de hieropvolgende factoren aangegeven of de aanwezigheid daarvan volgens de heren wetenschappers respectievelijk afbreuk doet aan de persvrijheid of niet.

1) (-) Perswetgeving, met uitzondering van paragrafen over laster en obsceniteit, maar inclusief alle bepalingen over officiële censuur, belediging, publicatieplicht, herroeping van berichten, ontslag, bescherming van bepaalde personen, openbare veiligheid, aanstichting van rellen etc.

Voor de schrijvende media in de Antillen is dit niet van toepassing; die kent geen vormen van overheidscensuur en is alleen achteraf verantwoording schuldig, tegenover de rechter. Maar radio en televisie kennen nog wel overheidscensuur. Zo zijn bepaalde radiostations bij herhaling gewaarschuwd dat hun vergunning zou worden ingetrokken als zij door zouden gaan met het uitzenden van bepaalde programma's. De regering beroept zich hierbij op de openbare veiligheid, de goede zeden, de aanstichting van rellen en/of op de bescherming van bepaalde personen. TeleCuraçao begint niet eens aan het 'live' uitzenden van stakingen; die past zelfcensuur toe. (Het nationale trauma 'mei '69' lijkt nog altijd elke discussie over deze bepaling, die in de jaren vijftig werd ingesteld, te verlammen.)

2) (-) Bijzondere wetgeving (dwangmaatregelen, geweldstoepassing, arrestatie, inbeslagname etc).

Als dwangmaatregel geldt de mogelijke intrekking van de zendvergunning voor radiostations. Die lopen de kans dat hun vergunning wordt ingetrokken als zij uitzendingen verzorgen 'die tegen de goede eer en zeden zijn'. De vergunninggever bepaalt wat die goede eer en zeden zijn. Niet de redactie, maar de regering heeft daarin het laatste woord.

3) (-) Wetten ter bescherming van eer en goede naam.

Die zijn er niet (anders dan die op civielrechtelijk gebied in geval van laster en smaad), maar in een schrijven, onlangs, van minister Römer aan de Staten (waarin ook wordt gesproken over een mogelijk persoonlijk aansprakelijk stellen van leden van het Openbaar Ministerie) wordt ondermeer de introductie genoemd van een verscherping van de reeds bestaande acties ter zake belediging en smaad.

Nu is belediging iets anders dan laster en smaad; laster en smaad betreffen uitspraken die objectief aantoonbaar niet waar zijn ('hij heeft gestolen', wordt niet bewezen en is dus laster). Maar belediging is altijd in 'the eye of the beholder' en dus subjectief. Als iemand zegt dat ik een spitse meid ben, kan ik me behoorlijk beledigd voelen. Maar waar ik woon, kan het een onschuldig grapje zijn, een compliment wellicht. Moet ik dan straks toch schadevergoeding kunnen krijgen? Dat opent perspectieven, iedere keer dat mijn rekening in het rood dreigt te gaan staan! Hoewel over die aangekondigde verscherping inhoudelijk nog niets bekend is, valt te verwachten dat dit aan de pers in de praktijk beperkingen zal opleggen. Als het OM, dat opsporingsbevoegdheid heeft, al persoonlijk aansprakelijk gesteld kan gaan worden, hoe zal het de pers -die geen opsporingsbevoegdheid heeft en slechts kan varen op de door haarzelf te toetsen aannemelijkheid van bepaalde feiten- dan nog mogelijk zijn zelfs maar voor bepaalde personen vervelende feiten te publiceren, laat staan misstanden aan de kaak te stellen?

En hoe vergaat het straks de commentatoren? Zij spreken hun gevoelens uit en niet iedereen vindt dat leuk. Worden zij, in weerwil van artikel 8 van de Staatsregeling ('zijn gevoelens te uiten') dan monddood gemaakt? Als ik schrijf dat ik vind dat we een waardeloze regering hebben, tast ik immers al gauw de 'goede naam en eer' van de autoriteiten aan. Oppassen dus, met die komende verscherping van de bestaande acties terzake belediging! Het parlementslid eist weliswaar geen gevangenisstraffen, maar wel torenhoge boetes. (Overigens kunnen parlementsleden in de Statenzaal naar hartelust eenieder beledigen en belasteren, want tussen die muren zijn zij onschendbaar. En van een voornemen om die onschendbaarheid op te heffen hebben we de oud-Statenvoorzitter niet horen reppen. Wat ik bedoel is dit: kan ik in de toekomst deze laatste zinnen nog publiceren?)

4) (-) Georganiseerde zelfcontrole (persraden, tuchtraden).

Zijn er niet. Maar het is nog maar enkele jaren geleden, dat er van de minister van Cultuur en Opvoeding, die belast was met het mediabeleid, een suggestie kwam om een soort 'Raad van toezicht op de media' in te stellen, die zich een oordeel zou moeten vormen over publicaties en die sancties zou kunnen toepassen. Ofwel een door de regering gecontroleerde zedenmeester instellen. Het voorstel werd krachtig weggeblazen. Sindsdien wordt onder journalisten vaker gesproken over het mogelijk opzetten van een soort Raad voor de Journalistiek. Tekenend is echter, dat die discussie in eigen kring niet gevoerd wordt omdat men het peil van de journalistiek hier te lande wil verheffen (wat een goed idee zou zijn), maar omdat men censuur van overheidszijde een stap voor wil zijn. Uit angst voor de overheid georganiseerde zelfcontrole toepassen, dus.

5) (-) Van overheidswege ingestelde beroepsorganisaties (met een officiële lijst van beroepsbeoefenaren).

Die zijn er niet. (Maar zie 4).

6) (-) Verstrekking van privileges bij de toegang tot overheidsinformatie.

Een twijfelgeval. Van een officieel beleid in deze is geen sprake; geen medium wordt uitgesloten van overheidspersconferenties en persberichten. Maar het is een publiek geheim dat er verschillende media zijn die zeer nauw verbonden zijn aan bepaalde politieke partijen. En op het moment dat een van die partijen onderdeel uitmaakt van de regering, heeft zo'n medium eerder toegang tot overheidsinformatie dan andere media. Dat is de praktijk. Aan de andere kant zijn er ook journalisten die hun sympathie voor een bepaalde partij beloond zien met primeurtjes uit de hoek van hun geestverwanten en tja... primeurtjes behaal je als journalist toch vooral door een goed opgebouwd netwerk van contacten.

7) (+) Vrije toegang van alle media tot de diensten van buitenlandse persagentschappen.

Mag.

8) (-) Overheidstoezicht op binnenlandse persagentschappen.

Er zijn geen binnenlandse persagentschappen.

9) (-) Van overheidswege ingesteld vergunningenstelsel voor de pers of omroep.

Ja. Niet voor de schrijvende pers, maar wel voor de radio en televisie (zie ook 1). Er is bovendien een woud aan verschillende vergunningen voor radiostations en daarbij ook willekeur bij de toekenning van die vergunningen. Kortom: schending van het gelijkheidsbeginsel op twee fronten: wie de vergunning krijgt en welke vergunning men krijgt.

10) (-) Overheidscontrole op oplage en omzet.

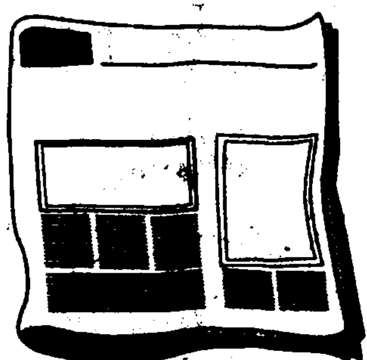
Niet aanwezig.

11) (+) Vrijheid bij overheidsdiensten en ambtenaren op lokaal en regionaal niveau en
12) (+) op nationaal niveau, om kritiek te uiten.

Die vrijheid is er niet. Ambtenaren krijgen nadrukkelijk de instructie dat zij kritiek (of zelfs maar publiekelijk kanttekeningen plaatsen bij het beleid) achterwege moeten laten. Deze 'couleur locale' heeft een lange traditie die tot op de dag van vandaag voortduurt. Bovendien is er een instructie dat slechts de hoofden van de overheidsdepartementen en afdelingen, of de voorlichtingsdiensten bevoegd zijn de pers te woord te staan.

Deze regel heeft er toe geleid dat nog niet zo lang geleden drie man uit de top van Landsradio werden geschorst en daarna ontslagen c.q. gedegradeerd. Verder is een diensthoofd onlangs door een gedeputeerde op een zijspoor gerangeerd wegens kritische uitlatingen en zou een advocaat/politicus onlangs met maatregelen tegen een ambtenaar gedreigd hebben, zodra zijn partij eenmaal de macht in handen zou hebben. Opiniemaker Kousa Komun kijkt nu reikhalzend uit naar een klacht van het Openbaar Ministerie tegen deze advocaat.

De opsomming kan moeiteloos worden uitgebreid met een lange lijst van ambtenaren die niet met naam en

toenaam in de krant willen komen, uit angst te worden ontslagen. Dat doen wij dus niet, anders worden zij ontslagen. Deze angst gaat zelfs zo ver, dat verschillende (top)ambtenaren de pers nog niet durven te vertellen hoeveel ambtenaren hun dienst telt. "Dat moet de minister/gedeputeerde maar vertellen."

13) (-) Publiciteitsmiddelen in het bezit van regering of regeringspartij.

Ja, de Antilliaanse Televisie Maatschappij (TeleCuraçao) is voor 100 procent in handen van de landsoverheid en de overheidsbemoeienis is er met name de laatste jaren duidelijk te merken. Bovendien zouden de aandelen van een papiamentstalig ochtendblad in handen zijn van een regeringspartij.

NEE

Even geduld, ik kom later terzake. De volgende factoren kunnen allemaal met 'nee' beantwoord worden:

14) (-) Publiciteitsverbod voor politieke oppositiepartijen;
15) (-) Geconcentreerd bezit van publiciteitsmiddelen (pers- of omroepketens),
16) (-) Overheidscontrole op de papiermarkt en
17) (-) overheidscontrole op handel in machines en gereedschap met het buitenland.
18) (-) Rijkssubsidies en/of steekpenningen voor kranten of journalisten.

Rijkssubsidies steekpenningen voor kranten: nee. Wel is het zo dat de full-time hoofdredacteur van het jongste Papiamentstalige ochtendblad, tevens ambtenaar is. Onnodig te zeggen dat deze ambtenaar geen werk verricht voor de dienst waar hij op de loonlijst staat.

19) (-) Staatsleningen voor de media.

Nee.

20) (-) Afhankelijk van advertenties van de overheid.

Ja, de Curaçaose Courant. Die is privé-eigendom (geen Staatsblad meer), maar is wel nagenoeg volledig afhankelijk van overheidsadvertenties.

21) (-) Belastingverplichting (hoger of lager) in vergelijking met die van andere bedrijfstakken.

Nee.

22) (-) Invloed vanuit de vakbonden (druk op redacties, verhindering van verschijning).

Nee. Er is wel een vakbond mede-eigenaar van een ochtendblad en voor een deel van een avondblad, maar zij oefenen geen aantoonbare invloed uit op de inhoud van de kranten.

23) (-) Aantal labiele, economisch instabiele persorganen.

Ja. Verschillende media kunnen eigenlijk niet het hoofd boven water houden, bedrijfstechnisch gezien. Zij worden door hun sterkere broertjes en zusjes in de perscombinatie in leven gehouden. En de adverteerders moeten worden gekoesterd, want een adverteerder verliezen is een regelrechte ramp. Dat maakt het onafhankelijk 'volgen' van bedrijven eigenlijk onmogelijk (tenzij het nieuws reclame voor de adverteerder is).

Eigenlijk ontbreekt er nog een factor 24, namelijk de factor afhankelijkheid van en invloed door de eigenaar van de krant. Het is mij onduidelijk waarom deze factor op de internationaal gehanteerde PICA-index niet voorkomt, want in de ruim van 'persvrijheid' voorziene westerse wereld is de beinvloeding van die factor enorm, met name in de Verenigde Staten. Wij horen u vanachter uw krant al mompelen: "Nou, de Amigoe kan, wat dat betreft, de hand ook in eigen boezem steken." Inderdaad. Maar deze zin mocht van hogerhand blijven staan, dus het valt wel mee.

Nauw verbonden met factor 24 is de eveneens ontbrekende factor 25: **beschikken de media ter plaatse over redactiestatuten, die de redacties vrijwaren van directiebemoeienis met de inhoud van het medium?** Op Curaçao heeft geen enkel medium een dergelijk redactiestatuut.

Terug naar de PICA-index. Factoren 1, 2, 9, 11, 12, 13, 18, 20 en 23 zijn zondermeer van toepassing op onze situatie. Over factor 19 is niets bekend. Als bepaalde mensen hun zin krijgen, wordt het aantal factoren dat op ons van toepassing is daarnaast uitgebreid met factoren 3, 4 en 5, terwijl vanwege het heersende vergunningenstelsel voor radiostations zelfcensuur (factor 4) nu al regelmatig voorkomt.

Kortom: de onafhankelijkheid van de pers op de Antillen is, gemeten naar internationale maatstaven, minder groot dan wij ons op het eerste gezicht realiseren. (Ter vergelijking: voor Nederland gelden de invloedsfactoren 9, 19, 23 en -als men de Raad voor de Journalistiek als een zelfcontrolerende tuchtraad wil beschouwen- ook factor 4).)

De meest schrijnende situatie bestaat op Curaçao bij de radiostations. In verband met dit laatste kan nog worden gewezen op de algemene stakingen die vorig jaar april plaatsvonden op Curaçao. Op zeker moment bevond ik mij toen buiten het Fort voor de poort, waar zojuist vakbondsleider Errol Cova naar binnen was gegaan voor onderhandelingen met de overheid. Een radioverslaggeefster maakte daarvan op rustige toon melding. Opgemerkt moet worden dat de situatie helemaal rustig was; weliswaar hadden inmiddels een twintigtal VKC-ers in oorlogsbepakking op het Fortplein plaatsgenomen, maar de voor de poort bivakkerende stakers hadden nog geen vuilnisbak omgegooid, noch enig raam ingegooid. Later ook niet trouwens.

Live meldde de verslaggeefster het naar binnengaan van Cova, maar zij werd direct, even 'live', [illegible] uit de lucht gehaald. Uit de daarop volgende conversatie met de programmaleiding viel op te maken, dat die vreesde haar zendvergunning te verliezen, als er zou worden doorgegaan met directe verslagen.

De vraag bij dit alles is nu, of we als maatschappij (of als beroepsgroep) dit alles erg vinden of niet. En dat hangt er weer vanaf wat men ziet als de taak van de pers. Daarbij staan twee stromingen tegenover elkaar. In de ene wordt het begrip 'vrijheid' centraal gesteld, in de andere 'maatschappelijke verantwoordelijkheid'.

"De vrijheidstheorie, die is ontstaan in de tijd dat nog gestreden moest worden tegen vergunningstelsels en censuurmaatregelen waarmee de overheden en de kerk de pers probeerden te muilkorven, wijst elke bemoeienis van buitenstaanders af," schrijft Theo van Stegeren in zijn artikel *De regels van het spel, journalisten tussen persoonlijk en publiek belang* (in de bundel *Informatie,achtergrondenanalyses*, ISBN 90 01 051375). "Wie komen er in een mediaraad, kijkersbond of lezerscomité te zitten en hoe ver gaan de bevoegdheden reiken? Gaat het optreden van derden niet in ideologische pressie ontaarden, of in zedenprekerij, zoals bij de *Moral majority* in de Verenigde Staten? Dat zijn argwanende vragen die bij veel journalisten opkomen."

Nu bestaat er op Curaçao een gekke situatie. Journalisten (vooral van de radio) klagen over het fenomeen, dat de overheid naar eigen goeddunken de vergunningen kan intrekken. Men durft de discussie hierover al niet eens aan te gaan, uit angst de vergunning kwijt te raken. Ondertussen ligt het woord 'geen aantasting van de persvrijheid!' de lokale journalist voor in de mond bestorven. Die twee dingen in aanmerking nemend, zou je verwachten dat de lokale journalist een krachtig voorstander van de vrijheidstheorie is.

Maar dat is hij niet!

Terwijl persvrijheid het hoogste goed lijkt te zijn, vinden 'de' Antilliaanse journalisten over het algemeen dat zij een opvoedende taak hebben. Nu is het hebben van een opvoedende taak toch een beetje anders dan wat bedoeld wordt met 'maatschappelijke verantwoordelijkheid', maar toch. De Curaçaose journalist ziet zichzelf als iemand die met zijn werk mede de bevolking vormt.

Dat kwam enkele maanden geleden naar voren tijdens een ontmoeting tussen vertegenwoordigers van de Antilliaanse en Nederlandse pers in Den Haag, welke bijeenkomst was georganiseerd door het Vriendengenootschap Nederland/Antillen. De Nederlandse persmensen vielen bij deze mededeling zowat van hun stoelen van verbazing. "Opvoeden? Nee, informeren, dat is onze taak!"

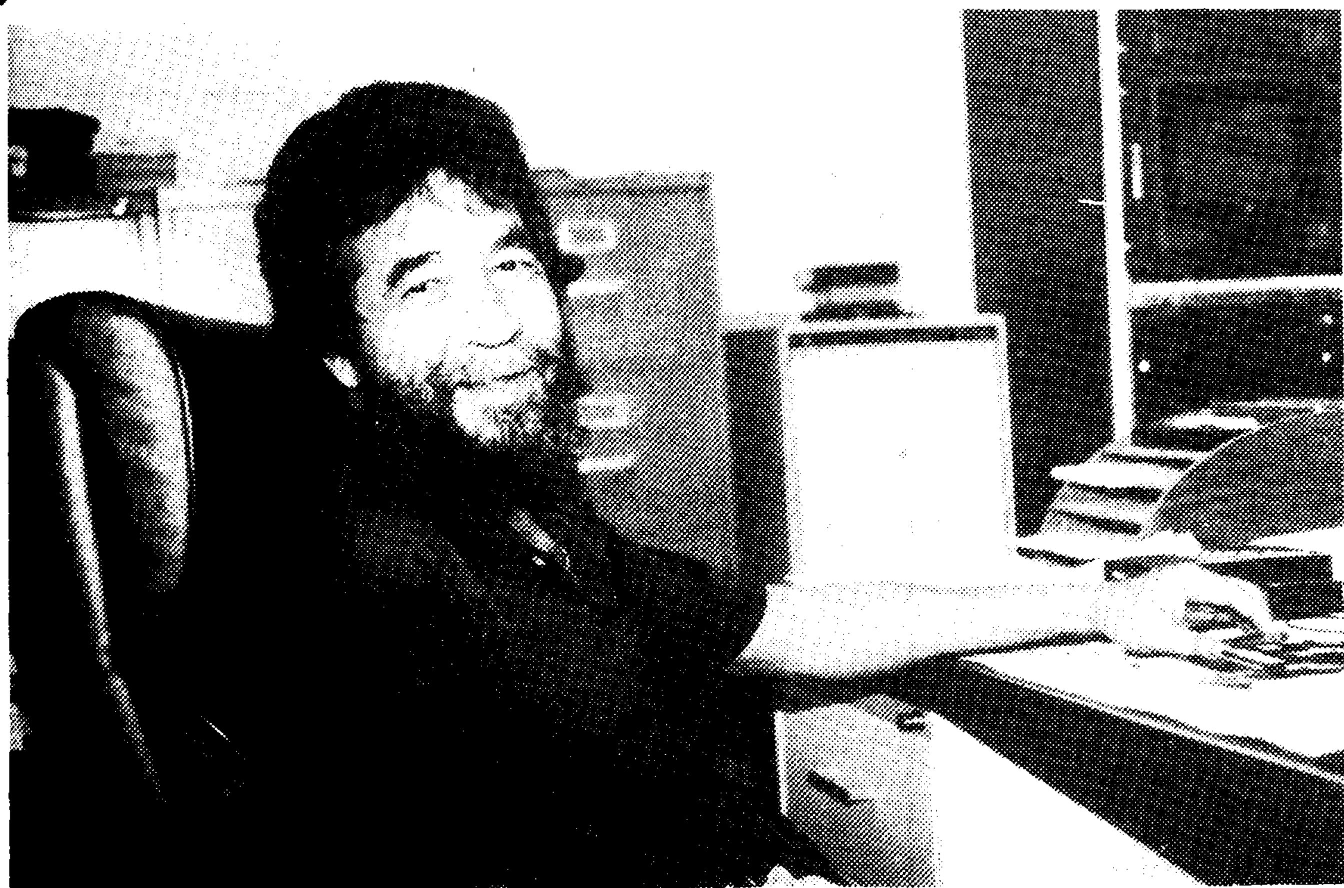
Nu mogen er wat mij betreft allerlei mensen van hun stoel vallen van verbazing, van welke nationaliteit ook, maar zelf zat ik [illegible] ook niet lekker; met een bil op mijn Curaçaose stoel, met de andere op mijn dikke stapel Nederlandse/Amerikaanse/Engelse studieboeken voor journalisten. En dat wiebelde. Te meer daar ik me wel iets voorstel bij 'maatschappelijke verantwoordelijkheid', maar niet bij journalisten in de rol van onderwijzer, pastoor of welke andere opvoeder dan ook.

En toen ik daarna de PICA-index ontdekte, wist ik dat laatste zeker. Een pers die een *beetje* gemuilkorfd wordt en die zichzelf tegelijkertijd ziet als opvoeder, zingt volgens mij steeds hetzelfde kleine liedje, *live* voor de radio: "Mijn mond is helemaal niet gesloten, want hoor, kinderen: ik mag neuriën over de vrijheid."

PABIEN PRENSA

TeleAruba viert dertigjarig bestaan

Het wel en wee van Canal-13

■ *Demetrio Maduro, een van de 35 werknemers, werkt al sinds 1963 bij TeleAruba en viert dit jaar eveneens zijn dertigjarig jubileum.*

■ *Jane Lampkin is sinds 1977 werkzaam in de journalistiek. Zij werkte voorheen bij Radio Carina, de Beurs- en Nieuwsberichten, Nobo en sinds 1986 bij TeleAruba. Na de verkiezingen werd zij in 1989 benoemd als directrice van dit televisiestation.*

= door Eef Hermers =

Het grote gebouw van TeleAruba, met daarin twaalf nieuwe filmcamera's, tientallen grote en kleine televisieschermen, generatoren, geluidsinstallaties, duizenden lichtjes en knopjes en de volledig gecomputeriseerde recorders, aangeschaft dankzij een Nederlandse subsidie van 3.2 miljoen gulden en aangevuld met 1 miljoen florin van de Arubaanse overheid als enige aandeelhouder, doet uiterst professioneel aan. Vele journalisten zouden kwijlen bij het zien van zoveel mogelijkheden. De nieuwe apparatuur wordt pas de laatste vier weken gebruikt. "Alleen nog niet zo intensief," vertelt Teledirectrice Jane Lampkin tijdens de rondleiding. "Eigenlijk is er niemand die precies weet hoe het allemaal werkt."

Een cameraman, werkzaam in Nederland en 'Arubakenner' door enige opdrachten van een hotel, steekt zijn mening over TeleAruba niet onder stoelen of banken: "Trillende close-ups in TeleNoticias, de twintigste herhaling van een speelfilm uit de jaren zeventig en programma's als *Ripiti i Gana* met de kartonnen bordjes en *Showtime* met vals zingende gasten zijn bijna lachwekkend in hun eenvoud en onnozelheid, terwijl het programmabeleid van series en documentaires veel te wensen over laat. Het camerawerk is beneden alle peil en de montage van de programma's is tevens kinderwerk. De term amateuristisch is nog een compliment. Er is geen zorg voor kwaliteit, blijkbaar interesseert het niemand. De kijker wordt niet hoog aangeslagen. De juiste mensen worden niet aangetrokken. Apparatuur is ruimschoots aanwezig, maar door het gebrek aan kennis wordt die nauwelijks gebruikt. Het wordt hoog tijd dat TeleAruba eisen stelt aan het personeel. Je laat een fietsenmaker ook geen brood bakken. Vakmanschap is de grote ontbrekende factor bij dit Arubaanse televisiestation."

KRITIEK

Hoe denken de bewoners van Aruba volgens Jane Lampkin over TeleAruba?

"Waarschijnlijk niet erg positief. Aruba is de laatste jaren met sprongen vooruit gegaan en vele instanties, zoals TeleAruba, kunnen dat nauwelijks bijbenen. Ik weet dat de gemeenschap het recht heeft om goed geïnformeerd te worden, óók op het gebied van de televisie. Maar TeleAruba heeft nooit de middelen gehad om op een goede manier televisie te maken.

We hebben de laatste jaren, met uitzondering van TeleNoticias, niks kunnen produceren. Er is veel kritiek. Maar als je ziet met wat voor apparatuur wij moesten werken, is het een wonder dat we al die tijd nog hebben kunnen uitzenden."

Maar als ik TeleAruba aanzet en ik moet kijken naar een waardeloze Miss-verkiezing of een achterhaald programma uit begin jaren zeventig, dan zet ik óf de televisie uit óf ik stop een video in de recorder.

"Ja, dat snap ik ook wel. Met kritiek op TeleAruba kun je nog veel verder gaan. We hebben gewoon veel problemen gehad. Sinds 1989 hebben we een compleet saneringsproces doorgemaakt, waarbij heel wat schulden vereffend zijn om met een schone lei weer van start te kunnen gaan. Door het gebrek aan apparatuur, door het niet kunnen maken van produkties, daalden de inkomsten. We hadden gehoopt die moeilijke periode sneller door te komen, maar dat is niet gelukt."

Waarom is dan niet gekozen voor de aankoop van buitenlandse programma's als de produktie op Aruba zo moeizaam verliep?

"Vroeger bestond tussen Nederland en de Nederlandse Antillen het zogenaamde tv-overleg maar dat is verwaterd. Sinds 1989 heb ik gevochten voor de herintroducering van het overleg tussen Nederland, Aruba en Curaçao maar daar is nooit meer iets van terecht gekomen. Nu proberen we via KabNa programma's uit Nederland te krijgen. Maar de situatie is frustrerend. In Nederland zeggen ze constant 'We hebben programma's klaar liggen voor jullie, waarom vragen jullie er niet naar?' Maar ik weet niet wát daar precies klaar ligt, dus kan ik het ook niet aanvragen. Ik heb ontelbare keren om een lijst gevraagd met de namen en prijzen van de beschikbare programma's en series, zodat wij een keuze kunnen maken. Die lijst heb ik nog steeds niet ontvangen."

Er zijn dus geen Nederlandse programma's die jullie zo kunnen uitzenden?

"Nee, die hebben we niet. We moeten alles kopen. We hebben onlangs de laatste uitzending van *Nieuwe Buren* gedraaid. Vele reacties van kijkers die ervan genoten hadden en vroegen om een vervolg-serie. Maar ik heb niet meer. En ik kan niet meer draaien dan dat ik in huis heb. De connectie met Nederland is niet helemaal goed. En we zitten zo ver weg. De onderhandelingen verlopen moeizaam. Het enige wat we op het moment uitzenden is *Studio Sport* en *Medisch Centrum West*. We hebben gesprekken gevoerd met de KRO en met de NOS. Zij vragen 9.000 gulden voor een populair programma. Dat kan ik niet betalen. En dan heeft verder praten ook geen zin."

Maar er zijn natuurlijk ook andere soorten programma's zoals bijvoorbeeld een tijdloze museumserie, interessante Teleac-cursussen of leuke kinderprogramma's.

"Daar vraag ik al ik weet niet hoe lang naar. De belangstelling daarvoor is groot, maar die series komen maar niet. Want de ene keer is de serie weer van dit produktiebedrijf, dan zijn de rechten weer van een ander en zo is er altijd wel wat. Ik weet echt niet waar het aan ligt. En als ik heel doelgericht bijvoorbeeld een Teleaccursus aanvraag, zeggen ze: 'Nee mevrouw, dat kan niet want dat onderwerp valt niet onder educatief.' En dan houdt het op."

WEINIG EDUCATIEFS

Er zijn bedroevend weinig educatieve programma's en voor de Arubaanse jeugd zou het aan te bevelen zijn om regelmatig Nederlandse kinderseries uit te zenden. Op Colegio wordt al gesteld dat de examens zo beroerd worden gemaakt vanwege onvoldoende kennis van de Nederlandse taal.

"Dat klopt. Zolang ons schoolonderwijs Nederlandstalig is, is het toch godsonmogelijk dat de kinderen, als ze eenmaal de schooldeur achter zich dicht doen, niet meer geconfronteerd worden met de Nederlandse taal. Ik ben nu bezig met de introductie van schooltelevisie. Je begint bijvoorbeeld met schooltelevisie voor de eerste klas. Het jaar daarop koop je de serie aan voor de tweede klas en na verloop van jaren kun je de schoolgaande jeugd een compleet pakket schooltelevisie aanbieden. Het voordeel daarvan is natuurlijk ook dat je dat pakket kunt blijven herhalen."

Vergeleken met televisie in het buitenland wordt TeleAruba veel bestempeld als amateuristisch. Waar ligt dat aan? De monopoliepositie of het gebrek aan concurrentie?

"Ik weet het niet. Er is nog nooit iemand geweest die TeleAruba vergelijkt met een televisiestation van een nog kleiner eiland. Aruba wordt veelal vergeleken met grote landen waarvan wij gewend zijn programma's te zien. De programma's die wij op Aruba kunnen bekijken, zijn allemaal van hoog ontwikkelde gebieden zoals Nederland, Amerika, Engeland en Venezuela, waar ze zich kunnen veroorloven om met honderdvijftig mensen een programma van een uur samen te stellen. Dat kunnen wij gewoonweg niet betalen. Niet alleen TeleAruba; de Arubaanse gemeenschap zou dat nooit op kunnen brengen. Daar komt nog bij dat wij niet in aanmerking komen voor subsidie van cursussen in Nederland. Daar moet je een derde wereldland voor zijn. Wij kunnen geen mensen sturen maar Nederland heeft dit jaar wel tien mensen uit Tanzania gratis opgeleid. We mogen wel deelnemen, maar dan moeten we voor één persoon 65.000 gulden neerleggen voor een cursusje van vier maanden. Daar komt nog bij dat je die werknemer al die tijd moet missen en toch zijn salaris moet doorbetalen. Dat is voor TeleAruba onbegonnen werk. Bovendien is er een groot gebrek aan geschoold personeel. Vind op Aruba maar eens iemand die een baan wil hebben met onregelmatige werkuren. Ik kan gewoon geen lokale mensen vinden die bij TeleAruba willen werken. Als we de deuren zouden opengooien voor geschoolde buitenlanders, zouden we TeleAruba binnen *no time* professioneel kunnen bemannen. Ik heb stapels sollicitaties liggen uit Nederland, Engeland, Canada, Chili, Brazilië, Argentinië, noem maar op. Maar hoe moet iemand uit Engeland een Papiamentstalig televisieprogramma monteren? En hoe moet een Nederlandse journaliste een Papiamentstalige nieuwsuitzending presenteren?"

Maar dat is toch tegenstrijdig? U weert de buitenlanders omdat U alleen Arubanen in vaste dienst wilt nemen. Maar die willen niet bij TeleAruba werken. Met die gedachtengang kom je toch geen steek verder?

"Daarom moeten de Arubanen de kans krijgen om geschoold te worden. Er bestaan plannen om Venezolaanse journalisten en technici voor een aantal maanden over te laten komen. Zij kunnen onze mensen opleiden en bijscholen."

De aandelen van TeleAruba zijn in handen van de overheid. Is dat te combineren met het bedrijven van objectieve journalistiek?

"Dat de aandelen sinds begin jaren zestig in handen zijn van de overheid, is niet omdat de overheid ze in handen wilde hebben. TeleAruba was voorheen in particulier (Amerikaans) bezit. Het bleek echter geen winstgevende zaak te zijn omdat de kosten zo hoog waren. Er waren geen gegadigden voor overname. Maar de kosten moesten gedekt worden. Dus nam de overheid begin jaren tachtig TeleAruba over. Veel mensen menen dat wij sinds die tijd 'gekleurd' zijn. Maar ze vergeten dat wij, in tegenstelling tot andere media zoals de dagbladen en de radio, niet vrij zijn om te doen en laten wat we willen. Ik mag bijvoorbeeld alleen in campagnetijd een politieke advertentie plaatsen. En dat is geen beslissing van de aandeelhouder maar dat is een Landsverordening die in 1952 is samengesteld door de politici zelf.

Wat echter niet wettelijk is vastgesteld, is dat de overheid geen programma mag hebben. Dus de overheid mag als aandeelhouder ook als klant functioneren, terwijl de oppositie gebonden is aan de Landsverordening. Simpel gezegd: de overheid mag een programma uitzenden en de oppositie niet. De oppositie klaagt daar steen en been over. Het lachwekkende daarvan is, dat het merendeel van de huidige politieke partijen op Aruba ooit zitting heeft gehad in de overheid, maar dat niemand heeft geprobeerd die Landsverordening te veranderen. We zullen op Aruba moeten leren leven met die merkwaardige wet. Ik ben er met handen en voeten aan gebonden en zie op korte termijn geen verandering."

REORGANISATIE

Een team van de technische bijstand van de NOS maakt eind 1988 een rapport over TeleAruba. Geconcludeerd wordt dat het voortbestaan van het station in gevaar is. De onderzoekers voorspellen dat het bedrijf binnen een jaar als een kaartenhuis in elkaar zal storten. Na de verkiezingen en wisseling van de macht, neemt Jane Lampkin in 1989 de directiefunctie over. De toestand waarin TeleAruba verkeert, is erbarmelijk. Er moet iets gebeuren. Lampkin stelt voor een prioriteitenlijst op te stellen. Naar aanleiding van het NOS-rapport wordt maandenlang gewerkt aan een projekt-dossier voor een complete reorganisatie. Tegen alle verwachtingen in, gaat Nederland accoord met een subsidie van 3.2 miljoen gulden. De Arubaanse overheid, aandeelhouder van TeleAruba, doet ook nog eens een miljoen in het subsidiepotje. TeleAruba is klaar voor een technische modernisering om zodoende de toekomst te garanderen. Want die garandeer je alleen als je met de tijd meegaat.

Lampkin: "De situatie van de afgelopen jaren was eigenlijk te gek om los te lopen. Als een hotel een produktie wilde laten maken, werden mensen uit het buitenland overgevlogen om dat te doen. TeleAruba-personeel is nooit gevraagd voor dat soort projekten omdat de apparatuur niet toereikend was. Het grootste deel van de Nederlandse subsidie is dan ook besteed aan professionele apparatuur. We hebben nu echt de 'crème de la crème' in huis en willen nu serieus een poging ondernemen de kijker ietsje meer te geven dan wij in het verleden hebben gedaan. Je zou het kunnen zien als een soort van compensatie; als een goedmakertje. Wat met name zal veranderen is de kwaliteit, de techniek en de manier van uitzenden."

Het huidige weekschema van TeleAruba biedt bijzonder weinig variatie. Het moet voor TeleAruba een pijnlijke zaak zijn dat de kabeltelevisie met de vele gevarieerde programma's en series langzamerhand de overhand zal gaan nemen.

Een Tele-kijker die sinds kort kabel heeft: "Met het overschot aan nieuws, sport en informatie wat de kabel biedt, wordt het kijken naar TeleAruba steeds meer een opgave. De camera-regie en voorbereidingen van TeleNoticias zijn bedroevend: de vragen meestal zo slecht gesteld dat ze voor de geïnterviewde bijna onbegrijpelijk zijn. De interviews worden zo'n beetje als tijdvulling gebruikt, want ze zijn altijd veel te lang en langdradig. Worden de interviews in het Engels of Nederlands gehouden, dan zitten de vragen vol fouten. Veelvuldig zijn de 'Noticias' bijna geen nieuws te noemen, en kan je rustig een kopje koffie gaan zetten in de keuken, want je mist toch niks. De kwaliteit van de programma's, de programmamakers, van de opnametechnici en dus van hun produkt, is van een beschamend laag niveau: waarschijnlijk door gebrek aan concurrentie of door gemis aan enige kritische instelling. Uit gemakzucht maakt TeleAruba zich er met frommelwerk van af. Als er bijvoorbeeld een sportmanifestatie te verslaan is, komen ze snel even een paar seconden van de opening en van enkele sportbewegingen schieten en verdwijnen weer schielijk. Tot het kabeltijdperk van '93 keek je naar TeleAruba voor het wereldnieuws van CNN, of een rechtstreeks overgenomen evenement als de worldseries baseball, een Missverkiezing of een Oscar uitreiking en natuurlijk Studio Sport. Nu binnenkort iedereen rechtstreeks per kabel van deze hoogtepunten op de buis kan genieten, is het zondagse sportprogramma uit Nederland nog de enige reden om eens per week op Kanaal 13 af te stemmen."

"Kijken naar TeleAruba steeds meer een opgave"

Lampkin: "TeleAruba en de overheid hadden graag geïnvesteerd in de kabeltelevisie maar dat kostte miljoenen. En we wilden natuurlijk ook niet tegen die jongens van de kabel zeggen: 'Begin maar en haal zoveel mogelijk geld binnen als je kunt.' We hebben dus een joint-venture gesloten. TeleAruba is voor 25 procent aandeelhouder van de kabel. We moeten nu wel onze programmering aanpassen. De programma's die wij voorheen kochten van CBS, ABC, CNN en de Amerikaanse Networks, zijn nu ook te zien via de kabel. Het heeft geen zin om als *subcarrier* voor de kabel te functioneren. Dus we kopen geen programma's meer die de kabel al uitzendt. We willen zoveel mogelijk lokaal doen, zodat de mensen ook meer over Aruba zelf te weten kunnen komen."

JUBILEUM

TeleAruba bestaat op 29 september dertig jaar. Hoe wordt dat gevierd?

"Niet met een groots feest. Dat is veel te duur. Ons streven is om het jubileum te laten samenvallen met het nieuwe gezicht van TeleAruba. Het is de bedoeling dat TeleAruba met ingang van zaterdag 2 oktober gedurende werkdagen vanaf 4 uur 's middags en in het weekend in de ochtenduren gaat uitzenden. Vanaf dat moment zullen er ook meer gevarieerde programma's worden uitgezonden. De zendtijd wordt verdeeld in ongeveer 25 procent lokale produktie en 75 procent aangekochte buitenlandse produkties. We zijn in het kader van het jubileum ook van plan een onderzoek te doen naar televisiekijkend Aruba en we willen de kijkers tussen de programma's door actief bij TeleAruba betrekken. Dan houden we bijvoorbeeld een kwisje waarbij de mensen ons kunnen bellen en hun mening over TeleAruba kunnen geven."

Wat durft U de veelal ontevreden TeleAruba-kijkers te beloven voor de toekomst?

"Dat Aruba op korte termijn een dynamischer televisiestation zal hebben. Het streven zal zijn om veel meer aandacht te besteden aan het lokale gebeuren, het onderwijs en sociale- en culturele onderwerpen. Wij willen de televisie meer naar de mensen toe brengen. Dus bijvoorbeeld meer aandacht voor de buurtcentra en afstappen van dat steriele gedoe in de studio. Er is niet voor niks zoveel geïnvesteerd. Ik hoop echt dat het nieuwe jasje van TeleAruba aan zal slaan."

MASHA PABIEN PRENSA

Jos van der Schoot maakte de 'Amigoe di Aruba' groot

Nestor van de Arubaanse journalistiek in het goud

ZIJN VADER wilde dat hij makelaar werd. Maar op 21-jarige leeftijd was zoonlief al aan het pionieren in Suriname, Curaçao en Aruba. "En dat vond pa maar niks. Mensen gingen toen alleen naar de West als ze iets heel erg verkeerds hadden gedaan. Maar ik deed wat mijn gevoel me vertelde. Daar ben ik op dit moment nog dankbaar voor, anders had ik nu misschien wel in een vervallen bejaardenflatje in Nederland gezeten." 'Jos van Amigoe' is een begrip op Aruba. Een levende legende die zichtbaar geniet van de belangstelling rond zijn gouden jubileum, dat vandaag wordt gevierd. Jos laat zich heel graag fêteren. En dat verdient hij ook.

= door Eef Hermers =

Hij wil zijn jubileum niet te groots vieren. Het onverwachte verlies van zijn 21-jarige lievelingskleindochter Germaine twee maanden geleden, is een mensontwaardige slag voor de hele familie. Jos is die verschrikkelijke gebeurtenis nog niet te boven. "Ondanks mijn gouden jubileum leef ik nog te veel in de sfeer van het plotselinge verlies van Germaintje."

Jos staat elke ochtend om vijf uur op en is rond half zes op kantoor om daar de telexberichten door te nemen en te selecteren. Zo worden gouverneur Koolman, premier Oduber en een aantal abonnees elke dag van het belangrijkste wereldnieuws voorzien. Vervolgens neemt hij alle kranten door en kijkt wat zij wel aan nieuws hebben en Amigoe nog niet. In het laatste geval wordt een follow-up met de allerlaatste actualiteiten geschreven. Om 9 uur wordt een kopje koffie gedronken in 'stamrestaurant' De Dissel, gevolgd door het maken van een radiobulletin bij Voz di Aruba. Dan is het tijd voor een welverdiende siesta en is Jos weer om twee uur 's middags op kantoor, wat hij rond 5 uur verlaat om het eindprodukt van die dag te bestuderen en de rest van de avond al lezend of televisiekijkend door te brengen, om de volgende morgen weer fris aan het werk te gaan.

"Ik heb het bijzonder getroffen. Als je van je hobby je beroep kunt maken, is het elke dag een feest. Ik kan me ten volle wijden aan het beroep waar al mijn liefde naar uit gaat. Soms is het extra aanpoten, zoals de decembermaand, waarin veel advertenties verkocht moeten worden. Maar ik zou echt ongelukkig zijn als ik geen nieuws meer zou kunnen verzorgen. Het is mooi dat er tegenwoordig de gelegenheid bestaat om journalistiek te kunnen studeren. Maar ik geloof dat een journalist de nieuwsgierigheid, het makkelijk en snel kunnen schrijven en goede contactuele eigenschappen al voor een heel groot gedeelte in zich moet hebben. Dat kun je niet allemaal aanleren. Dat heb je of dat heb je niet. Journalist zijn is namelijk geen makkelijk beroep. Soms loop ik urenlang te piekeren over een commentaar dat ik wil schrijven. Als ik dan achter de computer ga zitten, is de opbouw van het verhaal niet naar mijn zin en kan ik de goede woorden niet vinden. Maar dan is het de liefde voor mijn beroep die er voor zorgt dat het commentaar uiteindelijk toch op papier komt te staan zoals ik het al die tijd in mijn gedachten had."

PRINCIPES

Een journalist moet principes hebben. Eén van de principes van Jos is om voor een kwaliteitskrant te werken. Amigoe leent zich niet voor roddelberichten. Er komt dagelijks genoeg van die rotzooi binnen, maar het verdwijnt allemaal in de prullebak. Ook een ingezonden stuk als reactie op een roddelbericht uit een andere krant, wordt achteloos verfrommeld of in de papiersnipperaar vermorzeld. Jos heeft liever geen primeur dan roddel- of half waar nieuws. Hij wil een nieuwsfeit eerst officieel bevestigd hebben, voordat het wordt afgedrukt in de krant.

Hij heeft de macht van zijn journalistenpen, de zogenaamde *power of the press*, nog nooit gebruikt om iemand opzettelijk kwaad te doen. Want dat is in dit beroep heel gemakkelijk. Objectief blijven vindt hij moeilijk. Met name op het politieke vlak. Je moet proberen te balanceren op het midden van de streep. Ga je daarover heen, dan scheldt bijvoorbeeld de oppositiepartij je uit en is de coalitiepartij tevreden. Het toepassen van hoor en wederhoor is, met name op Aruba, van wezenlijk belang. Je moet een objectief verhaal brengen, zodat de lezer zelf de voordelen, zelf een conclusie kan trekken en waar zowel oppositie als coalitie tevreden mee zijn.

Journalistiek is een boeiend maar soms ook gevaarlijk vak. Dat bleek wel toen het Amigoe-kantoor in augustus 1977 getroffen werd door een brandbom. Jos herinnert zich die datum als de dag van gisteren: "In die tijd was wijlen Betico Croes enorm actief in zijn strijd voor het verkrijgen van de Status Aparte. Ik besloot daarover een commentaar te schrijven. De strekking van dat verhaal was dat die strijd niet te gehaast moest verlopen en dat de hele situatie en alle voor- en nadelen goed overdacht moesten worden. Dat commentaar werd me niet in dank afgenomen. Kwade lezers hielden zelfs een protest-optocht naar het kantoor, waar zij door Betico zelf werden tegengehouden. Een week later werd een brandbom naar binnen gegooid. Gelukkig raakte niemand gewond. Maar de schade was aanzienlijk: 9.000 florin. Misschien had mijn onderbewustzijn de aanslag al aan zien komen, want vijf dagen tevoren had ik een molestverzekering afgesloten. Dat was een geluk bij een ongeluk. *De Telegraaf* bracht dit verhaal de volgende ochtend op de voorpagina."

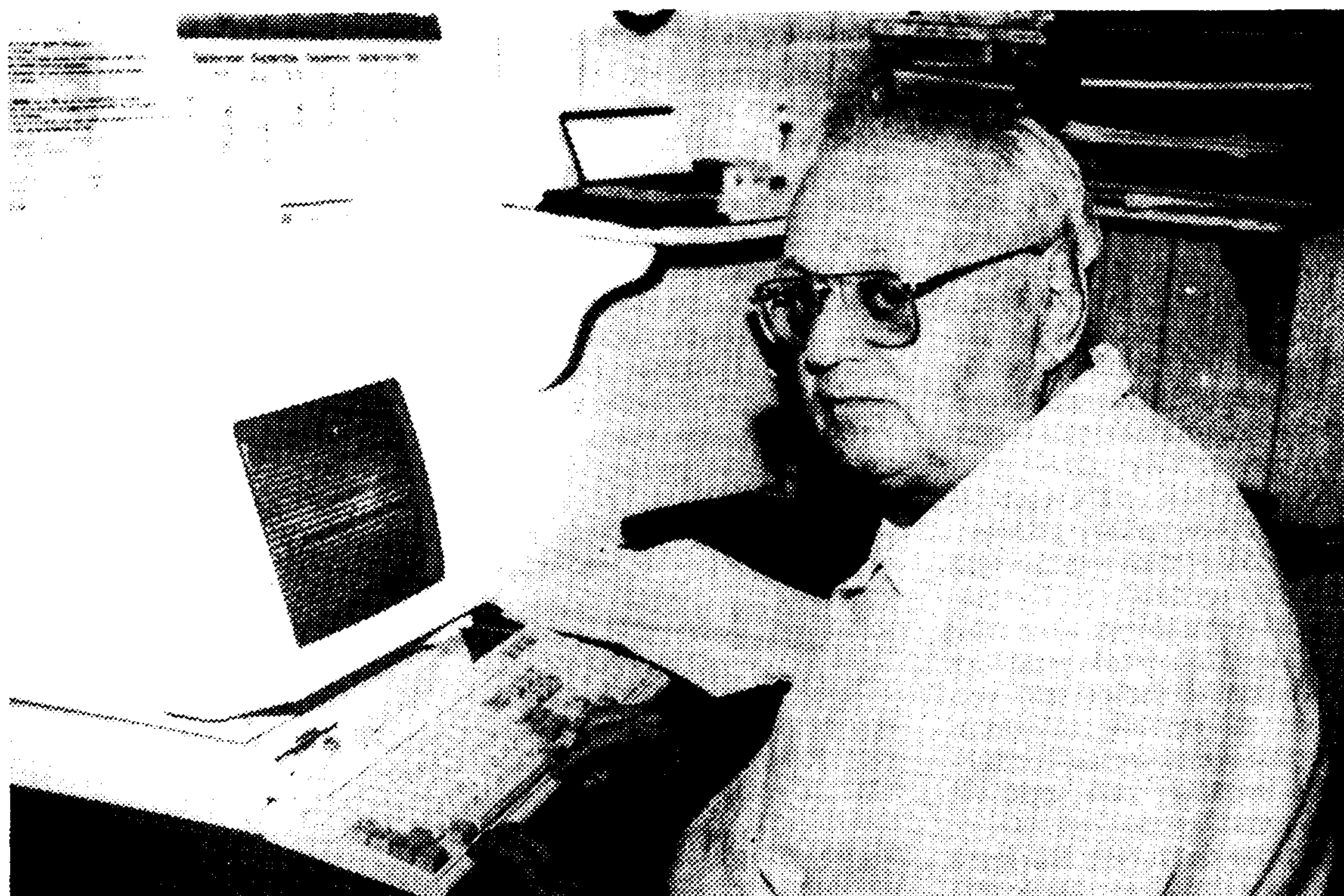
De Tweede Wereldoorlog is een moeilijk bespreekbaar onderwerp. Om aan de arbeidsdienst te ontkomen, duikt Jos anderhalf jaar onder in Venray. Omdat zijn overbuurman NSB-leider is, zijn de ogen en oren van de jonge Jos gedurende en vlak na oorlogstijd getuigen van vreselijke gebeurtenissen.

Daarom wil hij na de oorlog zo snel mogelijk weg uit Tilburg en Nederland. Hij gaat korte tijd naar Suriname om daarna via Curaçao zijn vaste stekkie te vinden op Aruba. "Uiteindelijk ben ik in het goede nest terecht gekomen," verzucht hij, geëmotioneerd door de weer opgerakelde oorlogstijd. Die zou hij het liefst uit zijn geheugen willen schrappen.

Er is veel veranderd in de 45 jaar dat Jos op Aruba woont. In de beginjaren moest hij alle artikelen nog op de typemachine tikken. De A-4tjes werden in een envelop gestopt en naar de Reina Beatrix Luchthaven gebracht, waar ze per vliegtuig naar Hato op Curaçao werden overgevlogen. Daar stond een Amigoe-medewerker te wachten, die de envelop zo snel mogelijk bij het Amigoe-hoofdkantoor op Otrobanda moest afleveren. Daar moesten de artikelen nog eens worden gezet, zodat ze gedrukt konden worden.

Wat voor Jos al die jaren een grote steun is geweest, was dat hij van het begin af aan Papiaments leerde spreken en begrijpen. Dat gebeurde noodgedwongen, maar nu is hij er dankbaar voor. Jos: "Een van de eerste dagen op Aruba ging ik met wijlen Bubu Arends naar de Tivoliclub. Op mijn vraag hoe je in het Papiaments de mensen groet bij binnenkomst, vertelde hij mij een en ander en voegde er voor de lol aan toe: 'Je kunt ook vragen hoe het met hun moeder gaat.' Hij 'leerde' me daarbij dus ook de veel en minder nette gebruikte woorden op Aruba. Bij binnenkomst wenste ik de aanwezigen in het Papiaments een goedemiddag toe en voegde daaraan toe, 'C.... bo mama?'

De dominostenen vielen op de grond, het biljartspel werd gestaakt, vanwege die 'brutale Hollander'. Toen de mannen begrepen dat ik voor de gek was gehouden, werd hartelijk gelachen. Ik lachte mee als een boer met kiespijn en nam mij vast voor dat ik me niet een tweede keer zo zou laten beet nemen. Ik leerde binnen korte tijd Papiaments, waarbij dr. Coco Arends mij met de woordenkennis hielp. Nu heb ik er geen problemen meer mee, kan het goed vertalen en ook spreken. Ik vind dat wanneer iemand in een land gaat wonen en werken, het belangrijk is de taal te beheersen. Daar heb je alleen maar plezier van en de belangstelling in het land en de voertaal wordt zeer op prijs gesteld."

Jos van der Schoot (68) heeft de oplage van 'Amigoe di Aruba' van 500 stuks in 1964 weten te verveelvoudigen.

Sinds twee jaar kruipt Jos thuis en op kantoor achter zijn computer, tikt zijn verhalen en stuurt ze via een modemverbinding naar Curaçao, waar de stukken meteen worden doorgestuurd naar de printmachine. De modernisering bij Amigoe heeft enkele uren tijdswinst opgeleverd. Jos: "Als je het nu bekijkt, was de nieuwsverslaggeving vroeger enorm omslachtig. De moderne techniek bespaart veel kostbare tijd. In hetzelfde aantal werkuren kan ik nu veel meer doen dan vroeger." Jos realiseert zich maar al te goed dat hij veel geluk heeft gehad in zijn leven. "Maar ik heb dan ook mijn kansen met beide handen aangegrepen. In het begin heb ik het echt niet gemakkelijk gehad. Maar ik wil geen klager zijn."

Dat Jos uit Tilburg komt, wil hij graag weten: "Ik hou nog steeds van die stad. Maar evenveel van Aruba. In zekere zin lijkt het ook wel op elkaar, aangezien zowel hier als daar de bevolking heel hartelijk en gastvrij is." Dat is Jos zelf ook. Een goede en schappelijke werkgever en trotse opa van zeven kleinkinderen en één achterkleinkind, allemaal op Aruba geboren. Jos is een geliefd mens op Aruba. Maar niet alleen hier geniet hij populariteit: talloze vakantievierende Nederlanders klopten in de loop der jaren bij hem aan als ze Aruba bezochten, zoals mr. Barend Biesheuvel ('een waardevolle vriend'), Piet van Zeil (oud-Tweede Kamerlid en momenteel burgemeester van Heerlen), ing. Ed de Groot (oud-loco burgemeester van Tilburg), drs. Harry Aarts (voorzitter van de Tweede Kamercommissie Buitenlandse Zaken) en niet te vergeten mevrouw Grol-Overling (voorzitster van de Vaste Kamercommissie Nederlandse Antillen en Aruba voor de Eerste Kamer). "Iedereen mag bij mij aankomen. Ik ken veel mensen, dus ik kan vaak ook iets doen voor degenen die vragen hebben of iets willen weten over Aruba."

In zijn rubriek in deze Dia di Prensa-editie bestempelt René van Nie het Amigoe-kantoor als 'dat merkwaardig onbewoonbaar verklaarde gebouwtje'. Jos: "Het gebouwtje kan volgens Van Nie onbewoonbaar zijn, maar als de heer Van Nie hier iedere dag werkzaam zou zijn zoals wij dat in teamverband doen, dan zou hij beseffen dat het weliswaar onbewoonbaar is maar zeker wel werkbaar."

BEZORGING

Zijn er nog zaken waar aan gewerkt moet worden bij Amigoe di Aruba? "Natuurlijk. Van Nie heeft het in zijn column ook over de bezorging van de krant. Die zou inderdaad beter kunnen. Hoofdoorzaak van de bezorgingsproblemen is dat onze nationale luchtvaartmaatschappijen bijvoorbeeld op woensdagmiddag na twee uur geen vliegtuig meer naar Aruba laten komen, maar pas om zeven uur 's avonds. De vliegtuigen lopen vaak vertraging op, waardoor je een te late of helemaal geen bezorging hebt. En ik kan niet eisen dat de bezorgers 's avonds laat nog de knoek in gaan. Hoe graag ik dat ook zou willen. We werken hard en doen er alles voor om de abonnees goed nieuws voor te schotelen. Ik wil natuurlijk dat mijn krant door zoveel mogelijk mensen wordt gelezen. Als er met de bezorging iets fout loopt, ben ik overigens niet te beroerd om zelf een paar kranten te bezorgen. Ik wil de leuze 'Als de Amigoe bezorgd wordt, juicht het hele huisgezin' van gezaghebber Oscar Henriquez in ere houden. Maar soms ben ik helaas gebonden aan situaties waar ik machteloos moet toekijken. Ik kan nu eenmaal geen ijzer met handen breken."

Zijn innige wens voor Dia di Prensa is dat de media op Aruba weer eens in georganiseerd verband samen zullen komen. Journalisten zijn weliswaar concurrenten, maar zijn uiteindelijk ook elkaars collega's. In de twaalf jaar dat Jos voorzitter was van de Aruba Press Club, werden vele activiteiten gehouden en werd hecht samengewerkt. Hij was nauw betrokken bij de oprichting van de Bonaire Press Club en de St. Maarten Press Club, waaruit de Antilliaanse perscongressen groeiden. Alle journalisten van de eilanden kwamen éénmaal per jaar samen. Deze activiteiten gingen door onderlinge naijver en haat ter ziele en dat betreurt Jos ten zeerste. Daarom is zijn innige wens dat weer een persclub wordt opgestart, waarbij alle journalisten minimaal éénmaal per jaar bij elkaar komen. Niet voor hun eigen belang, maar voor de sfeer en de goede samenwerking tussen alle communicatiemedia. Die kracht mist Aruba nu.

Jos is dankbaar voor de wijze waarop hij met zijn Amigoe-werknemers mag en kan samenwerken. Het meeste deel heeft er dan ook een groot aantal dienstjaren op zitten. Hij is ook blij met de ontwikkeling dat het Arubanieuws de afgelopen jaren een belangrijk deel vormt van de krant. Ondanks zijn 68 jaar hoopt Jos nog lang actief te kunnen blijven in de journalistiek. "Wat heb ik eraan om thuis te blijven? Ik hoop dat Onze Lieve Heer me nog vele jaren geeft om voor Amigoe en Aruba te mogen werken. Want dat is mijn lust en mijn leven."

Jos, Pabien!!!

De in Tilburg geboren en getogen Jos van der Schoot (68) herdenkt vandaag, zaterdag 28 augustus, het feit dat hij vijftig jaar geleden een begin maakte met zijn journalistieke loopbaan. Hij is directeur/redacteur van *Amigoe di Aruba*, 42 jaar correspondent van het Algemeen Nederlands Persbureau (ANP) en verzorgt al ruim 37 jaar elke middag een Nederlands nieuwsbulletin via het radiostation *Voz di Aruba*.

In zijn jeugdjaren was Van der Schoot redacteur van het schoolblad op St. Louis Oudenbos en van *De TZV-er*, het blad van de Sport en Poloclub TZV in Tilburg. Vijftig jaar geleden kwam hij voor de eerste maal met de dagbladpers in aanraking toen hij eind augustus 1943 zijn eerste verslag over een TZV-wedstrijd bij de *Tilburgse Courant* schreef en daarna regelmatig artikelen inleverde. Per artikel ontving de nog jonge journalist Van der Schoot destijds 2,50 gulden.

Toen Van der Schoot in 1946 voor de *Nieuwe Eerste Nederlandse* (NEN) naar 'De West' vertrok om een aantal kantoren op te zetten, stuurde hij zowel uit Curaçao, Aruba en Suriname een van de eerste reisverhalen en andere nieuwsberichten. In 1946 woonde Van der Schoot acht maanden op Curaçao, waar hij zijn allereerste bijdrage aan dagblad *Amigoe di Curaçao* leverde. In 1947 vertoefde hij negen maanden in Suriname en daarna weer op Curaçao.

In oktober 1948 nam hij gedurende een week de zaken waar op Aruba voor de opzet van een NEN-kantoor bij Mario S. Arends n.v. Van der Schoot verzorgde enige tijd later onder meer de *Tivoli Gazet* en het clubblad van de Aruba Juniors. In zijn vrije tijd schreef hij als correspondent voor *Amigoe*, dat korte tijd onderbroken werd en hij voor *De Beurs- en Nieuwsberichten* schreef. In 1960 werd hij met de volle dagtaak voor *Amigoe* met de leiding van directie en redactie op Aruba belast. In 1964 deed de naam *Amigoe di Aruba* zijn intrede.

In 1951 kwam ANP-directeur Van der Pol naar Aruba en vond Van der Schoot bereid als correspondent op te treden. Hierdoor kwam Aruba regelmatig in het Nederlandse nieuws, vooral in de tijd toen de strijd om 'baas in eigen huis' onder leiding van Betico Croes in alle felheid losbrandde.

Sinds de start van radiostation *Voz di Aruba*, nu 37 jaar geleden, verzorgt Van der Schoot dagelijks het Nederlands nieuwsbulletin. Ook verleende hij medewerking aan de laatste uitgave van de encyclopedie van de Nederlandse Antillen en Aruba.

In de organisatie van het perswezen heeft Van der Schoot vele jaren als voorzitter van de Aruba Press Club een belangrijke rol gespeeld. Verder was hij betrokken bij de oprichting van de Bonaire Press Club en de St. Maarten Press Club.

In de loop der jaren werden zijn verdiensten vele malen erkend, waarvan genoemd kunnen worden: de Ridder in de Orde van Oranje Nassau (1973), de Zilveren Legpenning gemeente Tilburg (1976), Citation of Merit Neth. Ant. Public Relations Ass. (1972), Arubian Academy Award als beste Nederlandse journalist, beste Nederlandse krant en beste Nederlandse nieuwsuitzending (1979). Voorts is hij erelid van de Tilburgse zwemvereniging TZV en erelid van de Aruba Juniors, waarvan hij enige jaren voorzitter was, en erelid van de Stichting Arubaans Carnaval (SAC) waarvan hij een der medeoprichters is geweest.

In het sociale leven is Van der Schoot voorzitter van de Oranje Vereniging Aruba, waarvan hij 44 jaar lid is, waarvan de laatste dertig jaar als voorzitter. Ook was hij vele malen voorzitter en lid van commissies rondom gebeurtenissen van het koninklijk huis, terwijl hij ruim veertig jaar mede-leiding gaf aan aandacht voor het contact tussen de burgerij met de bemanning van Marinierskazerne Savaneta.

Ook was hij bestuurslid van vele verenigingen en commissies. Jarenlang was hij voorzitter voor de toekenning van de gouverneur drs. B.M. Leito Jeugdbeker. Twee jaar geleden nam Van der Schoot het initiatief dat op Aruba jaarlijks, in plaats van de Leito Jeugdbeker, de Gouverneur Felipe B. Tromp Jeugdbeker wordt uitgereikt.

Hoge functionarissen in opspraak

Duitsland houdt adem in voor Stasi-onthullingen

Twee maanden na het opduiken van berichten over een reeks ontmaskeringen van hooggeplaatste agenten van de voormalige staatsveiligheidsdienst van de DDR (Stasi) wacht de Duitse publiciteit tot dusver vergeefs op een 'grote slag'. De onderzoekers gaan uiterst discreet te werk, maar uit duistere bronnen sijpelen steeds weer nieuwe indiscreties door in de media. De sociaal-democratische oppositie (SPD) en de meeregerende liberalen (FDP) zijn boos, dat hun partijen met opzet verdacht gemaakt worden, terwijl de christen-democraten van Helmut Kohl (CDU) er tot dusver ongeschonden afkomen.

SPD-voorzitter Rudolf Scharping vermoedt een 'lek' in het bureau van de bondskanselier en hij hecht geen geloof aan de mededeling van kanselier Kohl dat de regering volstrekt onschuldig is aan het verbreiden van speculaties. Steeds luider vragen politici en commentatoren naar de herkomst van de vermoedelijk bijna 2.000 dossiers, die een onbekend aantal volksvertegenwoordigers, ambtenaren, partijmedewerkers, journalisten, economen en militairen heten te belasten.

De zaak: Op 2 juli bevestigde staatssecretaris Bernd Schmidbauer voor het eerst officieel in de Bondsdag, dat de contra-inlichtingendienst (Verfassungsschutz) een 'groot aantal' aktes met verwijzingen naar agenten zou doorgeven aan het kantoor van de hoogste openbare aanklager, de procureur-generaal. Waar deze aktes vandaan kwamen, zei Schmidbauer niet.

De hoogste aanklager, zo zei de staatssecretaris bijna twee maanden geleden, zou "collectieve processen tegen onbekenden op verdenking van spionage" openen. Vaag had hij het over '2.000 vermeende gevallen'. Later volgden mededelingen van het openbaar ministerie over enkele gerechtelijke vooronderzoeken, onder meer tegen de vroegere SPD-parlementariër Karl Wienand en FDP-parlementslid Wolfgang Luder. Wienand werd kort daarop ambtshalve weer "buiten verdenking" geplaatst, Luder vindt de verdenking tegen hem "belachelijk".

Nader onderzoek richt zich tegen een niet met naam genoemde journaliste en haar ex-echtgenoot, een ambtenaar op een ministerie in de deelstaat Nordrhein-Westfalen alsook tegen een hoge ambtenaar van een vroeger opvangkamp voor vluchtelingen uit de DDR. De magere 'ambtelijke' winst kon de agenten-hysterie in Bonn niet smoren. Enige media deden er - blijkbaar gevoed door doelbewuste indiscreties - nog een schepje bovenop en kondigden seriegewijze onthullingen aan. "De mollen zaten overal" meldde het tv-programma 'Fakt' en noemde voorbeelden: Een 66-jarige sympathisant met CDU/CSU bij de contraspionage, een 42-jarige geneesheer-directeur met connecties naar de noordrijnwestfaalse SPD-premier Johannes Rau, een 66-jarige wetenschappelijk onderzoeker bij Krupp, de vrouw van een Amerikaanse officier en anderen.

VERGIFTIGING

"Dat is een vergiftiging van de sfeer", sprong bondskanselier Helmut Kohl uit zijn vel terwijl hij met klem verwijten van de hand wees dat zijn bureau inlichtingen rondstrooit tegen politieke tegenstanders. "Er zijn geen mensen in Duitsland, behalve een paar provocateurs, die daar baat bij zouden hebben". SPD-voorzitter Scharping ziet dat anders: "De verzekering van de kanselier helpt mij volstrekt niets, als in Bonn voortdurend materiaal uit dubieuze bronnen van hand tot hand gaat".

De liberale jurist Burkard Hirsch wil vooralsnog Kohls staatssecretaris Schmidbauer en voorzitter van de Binnenlandse Veiligheidsdienst Eckart Werthebach geloven als die zeggen dat ze niet betrokken zijn bij dergelijke indiscreties. Maar hij waarschuwde: "Als zoiets voorkomt, riskeren jullie je positie. Als jullie erbij betrokken bent, dan zullen jullie moeten vertrekken". Zelfs de voor de geheime diensten verantwoordelijke "parlementaire controlecommissie" werd volgens haar leden niet geïnformeerd over de herkomst van de belastende dossiers. "Het zijn geen documenten uit stasi-archieven", zei de leider van het orgaan dat deze bestanden evalueert, Joachim Gauck. De Russische inlichtingendienst heeft categorisch berichten tegengesproken, dat de aktes afkomstig zijn uit de kelders van de KGB. Hiermee heeft nu ook de Amerikaanse CIA als verklikker de voorpagina's gehaald.

De CDU-politicus voor Binnenlandse Zaken Johannes Gerster waarschuwde intussen de media ervoor, "Het gevoelige thema van de opheldering over de Stasispionage tot het onderwerp van de komkommertijd op te blazen". Maar het 'grote sidderen' in Bonn gaat door, te meer omdat het tv-programma 'Fakt' mysterieus aankondigde: "De 2.000 opgedoken aktes zijn nog maar het topje van de ijsberg".

Aanhangers van president Jeltsin demonstreren met vlaggen en foto's van hun held voor het Witte Huis in Moskou.

Jeltsin en communisten voeren eigen koude oorlog

Coup in Moskou na twee jaar nog steeds onbeslist

= door Diederik Kramers, ANP =

Twee jaar na de mislukte augustuscoup is de goede oude Sovjetunie, die de putschisten hoopten te herstellen, verder weg dan ooit. Maar de droom van een sterk en democratisch Rusland dat uit de ruïnes van het oude rijk zou voortkomen, heeft plaatsgemaakt voor onzekerheid over de economische en politieke toekomst.

De herdenking van de coup-poging heeft veel weg van een nog steeds onbesliste wedstrijd tussen hervormingsgezinden en conservatieven. De beweging democratisch Rusland hield vorige week een betoging om de drie gesneuvelde verdedigers van het Witte Huis (het Russische parlementsgebouw waar president Boris Jeltsin zich had verschanst) te herdenken. Aanhangers van het rechtse Nationale Reddingsfront gingen die dag ook naar het Witte Huis, maar dan om de plaats van "de misdaad van 1991" te bezoeken, waar de Sovjetunie werd 'vermoord'. "Het belooft een roerige verjaardag te worden", waarschuwde het dagblad Izvestija, verwijzend naar de bloedige 1-meibetoging eerder dit jaar waarbij een agent omkwam en zo'n 500 gewonden vielen. Maar achteraf viel dat wel mee. De confrontatie vond vooral plaats op het politieke front, waar een nieuwe ronde moddergooien is uitgebroken tussen de Jeltsin-aanhangers en hun conservatieve tegenstanders. Vice-president Aleksandr Roetskoj noemde Jeltsin een 'tsaar-imperator', nadat hij door een regeringscommissie van corruptie was beschuldigd. Voorzitter Roeslan Chasboelatov van het overwegend conservatieve parlement is al enkele weken bezig met vernieuwde ijver alle maatregelen van de president terug te draaien. Jeltsin riep daarom op te blijven strijden voor "de ware overwinning van het nieuwe Rusland".

DISSIDENTEN

Toch stonden zowel Roetskoj als Chasboelatov twee jaar geleden nog aan Jeltsins zijde in het Witte Huis tegen de coupplegers. De Russische president had zich opgeworpen als de aanvoerder van het verzet tegen het "Staatscomité voor de noodtoestand", dat in de ochtend van 19 augustus 1991 de macht van Michail Gorbatsjov overnam. De bestorming van het Witte Huis, dat door tienduizenden betogers werd beschermd, bleef echter uit, en na drie dagen stortte de machtsgreep ineen. De putschisten werden gearresteerd en wachten op hun berechting.

Het brein achter de staatsgreep, zo is inmiddels uit de onderzoeken gebleken, was het hoofd van de geheime dienst KGB, Vladimir Krjoetsjkov, die zo de afscheiding van de Sovjetrepublieken en het uiteenvallen van de Sovjetunie wilde tegenhouden. Begin augustus begonnen de KGB-generaals hun plannen te smeden met leden van het staats- en partijapparaat, die later in het noodcomité zouden opduiken. Maar de *perestrojka* was inmiddels tot in de gelederen van de KGB doorgedrongen: op het cruciale moment weigerden de Alpha-commando's van de geheime dienst het Witte Huis in te nemen, terwijl ook eenheden van het leger zich afzijdig hielden.

Op verscheidene punten is het verhaal van de putsch nog onduidelijk. Was Gorbatsjov, die op zijn vakantieoord in de Krim werd vastgehouden, op de hoogte, zoals de putschisten nu beweren? En welke was de rol van generaal Pavel Gratsjov, de huidige minister van Defensie? Tot het laatste moment volgde hij de bevelen van het noodcomité op, maar tezelfdertijd hield hij Jeltsin op de hoogte. Het is echter twijfelachtig of het antwoord op deze vragen ooit zal worden gegeven, daar niemand haast lijkt te hebben de daders te berechten. Tot dusver is de militaire rechtbank, dat in april 1993 bijeenkwam na een jaar vooronderzoek, slechts vijf dagen in zitting geweest, en het is onduidelijk of de volgende zitting op 7 september wel doorgaat. Twee aangeklaagden, Aleksandr Tiziakov die de vereniging van Sovjetstaatsbedrijven leidde en ex-Sovjetvicepresident Gennadi Janajev, liggen immers in het ziekenhuis. De overigen zijn op vrije voeten gesteld en sommigen, zoals de vroegere Sovjetparlementsvoorzitter Anatoli Loekjanov, zijn zelfs gevierde helden van de conservatieven.

Voor de meeste Russen lijken de gebeurtenissen van 19, 20 en 21 augustus juist ver verleden tijd. Uit een opiniepeiling van het Menije-instituut blijkt dat tweederde van de ondervraagden van mening is dat hun leven niet slechter, of zelfs beter zou zijn geweest als de coup was gelukt. Volgens de meerderheid zullen de daders nooit worden berecht, eenderde vindt zelfs dat ze niet gestraft moeten worden. Slechts weinigen verwachten een nieuwe coup van de communisten - volgens sommigen zijn ze zelfs nooit weggeweest: in bijna alle ex-Sovjetrepublieken heeft de oude nomenklatoera nog een dikke vinger in de pap. Alle spelers in Moskou's politieke vetes, ook Jeltsin, hebben hun wortels in partij. "Na de putsch moest je jezelf 'democraat' of 'liberaal' noemen om te overleven. Nu maakt men zich niet meer zo druk om die etiketten", zegt een westerse diplomaat in Moskou.

CENTEN

Pessimisten vrezen nochtans een terugkeer van de oude garde. "Het gaat nu om de centen, een grote hoeveelheid die snel kan worden binnengehaald", zegt Vladimir Sjachov, directeur van een verzekeringsbedrijf. "Twee jaar geleden was de ruzie tussen liberalen en conservatieven nog een theoretisch debat."

Hoe de politieke vete zich ook verder ontwikkelt, er is geen gevaar dat het leger zich in de strijd mengt: geen van de politieke leiders is het waard om voor te vechten, meent het militaire dagblad Krasnaja Zvezda. "Zou het leger soms de strijdroep van, zeg, het parlement moeten volgen? Of van de regering?" sneert de krant. "Of moeten onze soldaten soms tot hun laatste snik het comité voor staatseigendom verdedigen, of de commerciële winkels? Nee, er is nog steeds niets dat het waard is onze levens voor op te offeren."

"Sommige kranten maken van een verslag een familiepraatje"

Etienne Siliee: "Media hebben belangrijke taak bij ontwikkeling van de sport"

= door Dennis Pikero =

Curaçao is gezegend met acht kranten die dagelijks minimaal twintig pagina's sport publiceren. Dat is een respectabel aantal. Desondanks vindt menigeen dat er niet gesproken kan worden van het volwaardig bedrijven van de sportjournalistiek. "Erger nog. Je kunt gerust zeggen dat de meeste sportredacteuren van dagbladen zich beperken tot een feitelijke weergave van sportevenementen". Dat is de mening van voetbaltrainer Etienne Siliee.

De enige internationaal gediplomeerde en erkende (KNVB)voetbal-oefenmeester die Curaçao telt, genoot tijdens zijn studieverblijf in Nederland van alle geneugten die de Nederlandse sportjournalistiek te bieden heeft. Etienne Siliee volgde in Nederland drie erkende trainerscursussen. En dat allemaal in het selecte gezelschap van onder andere Willem van Hanegem van Feyenoord en Jantje Peters (voormalig AZ-trainer).

NIETSZEGGEND

Terug op het eiland en in de weer met een tot nu toe zeer succesvol jeugdelftal, werd Siliee geconfronteerd met bijna nietszeggende reportages' over zijn voetbalselectie. Vergelijken met de pers in Nederland doet Siliee bij voorbaat niet. Op Curaçao had hij al snel te maken met de media. Dit door zijn functie in de afdeling Technische Zaken in het bestuur van de Federashon di Futbol di Korsou (FFK). Zijn grote kennis van het mondiale voetbal — hij vertoefde in de jaren tachtig voor een aantal maanden in Brazilië voor cursussen en kreeg les van de huidige Braziliaanse trainer Parreira en ook van Zagalo — maakt hem bij uitstek een graag geziene gast bij de sportredactie van TeleCuraçao.

Afgelopen zondag was Siliee nog als televisiecommentator te zien naast de welbekende oude vos in het vak: 'Don' Hector A. Rosario. Deze was in het verleden (Fedeprof) en tegenwoordig (FFK) nog steeds dé voetbalstem van Radio Curom Z'86. Een radiostation dat in grote mate bijgedragen heeft tot het vergroten van de populariteit van het Curaçaos voetbal. Zelfs club-toernooien, het jaarlijks terugkerend toernooi van SV Scherpenheuvel bijvoorbeeld, werden trouw door 'Don' Hector en de Curom in de vele Curaçaose huiskamers gebracht.

Andere factoren die bijdroegen tot die populariteit waren: de grote sportiviteit op het veld; de gezonde rivaliteit tussen de topteams SUBT (Barica Helnan), Jong Holland (Tricoloren) en Sithoc (Collegialen); de successen van de Curaçaose voetbalselectie in de regio en bovenal het aanschouwen van balvirtuozen zoals de oom van Siliee, Ro Valerian, Ergilio 'Aguila Negra' Hato, Eddy Heyligers, Pedro Matrona, Dagadan Jansen, Gein Giribaldi, Edwin Loran en anderen zeer technisch begaafde voetballers.

Over die technische begaafdheid blijkt Siliee zeer te spreken. Over de tactische vaardigheden van die oude glorie echter plaatst hij kanttekeningen. "In deze contreien zijn wij goochelaars met de bal. In Nederland respecteren zij ons daarvoor, maar we schieten volledig tekort in tactisch opzicht. Vandaar dat Glen Kwidama en Wensley Martina het dan ook niet hebben kunnen maken in het betaalde voetbal in Nederland. Je moet in teamverband kunnen spelen, het gat op het juiste moment vullen. Daarom had de Braziliaan Romario ook problemen in Eindhoven. Hij was een te grote individualist en kon zich niet aan de rest van het elftal aanpassen. En wat gebeurde er? De PSV-trainer probeerde de zaak om te draaien en de rest aan te passen aan Romario, hetgeen de club het kampioenschap heeft gekost".

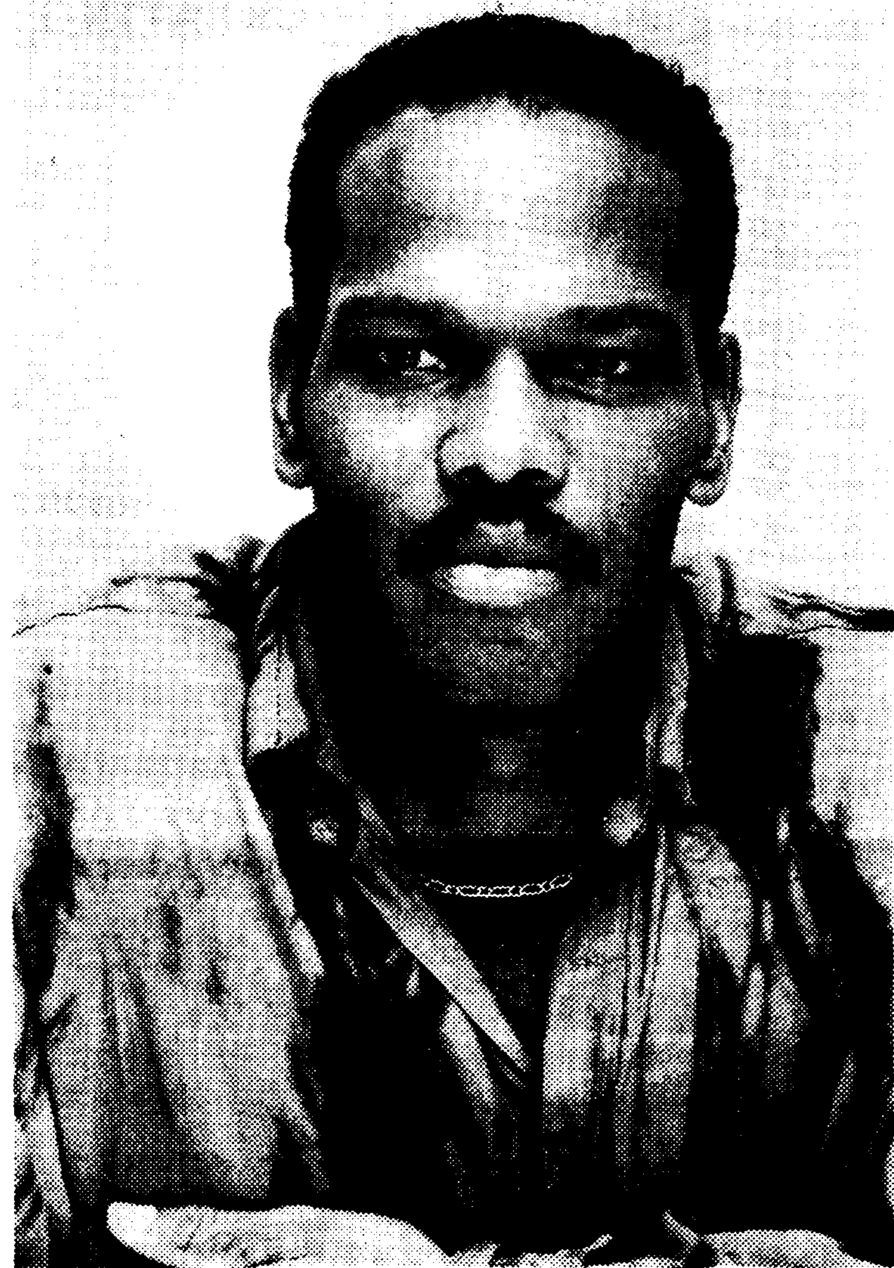
JEUGDSELECTIE

Siliee staat momenteel aan het hoofd van 'U-17', een jeugdselectie die onlangs twee internationale toernooien op rij heeft gewonnen. In de Venezolaanse stad Barquisimeto werd de Peruaanse jeugdselectie anderhalve maand geleden verslagen en in het U-17 Internationaal Voetbaltoernooi van Victory Boys moest datzelfde Peruaans team opnieuw het loodje leggen tegen de talentvolle jeugdige Curaçaose voetballers. Siliee werkt nauw samen met Maurico 'Mau' Maria en Kenneth Margaretha Jr.

De enige KNVB-oefenmeester die Curaçao rijk is, ziet een verantwoorde sportjournalistiek als een grote vereiste voor de ontwikkeling van de sport. "Maar dan moet men zich niet beperken tot de 'droge' verslaggeving van sportieve evenementen. Kritische doch opbouwende kanttekingen en commentaren van de sportverslaggevers zijn in Nederland een voornaam goed geworden. En dat is te merken aan de belangstelling voor en de vooruitgang van de sport in dat land."

Siliee is zich er echter van bewust dat échte sportjournalistiek moeilijk bedreven kan worden op Curaçao. Hij signaleert het ontbreken van een duidelijke visie in de sportwereld, twijfelt aan de kundigheid van zijn collega's en is niet erg te spreken over de rol van de media.

Volgens hem hebben wij hier twee soorten sportjournalisten. "Aan de ene kant heb je er een paar die het vak op professionele wijze uitoefenen na een journalistieke opleiding te hebben gevolgd. Die journalisten hebben de kennis en in dat kader zijn ze vaker geneigd de sportbeoefening kritisch te volgen. Dat blijkt uit hun reportages en beschouwingen. Hun manier van werken wordt gekarakteriseerd door een degelijke benadering en vak-ethiek, en er is sprake van diepgaande verslaggeving."

ETIENNE SILIEE
...pleidooi voor betere sportjournalistiek...

Daarnaast heb je de 'hobbyisten'. Vanuit hun vroegere betrokkenheid met de sport, als sporter of als bestuurder, zijn ze terechtgekomen in het vak. Ze benaderen de sport als een momentopname. Ze geven zonder enige eigen inbreng weer wat zij op het sportveld zien en leggen vaak teveel de nadruk op sensatie en onverkwikkelijke toestanden, waarbij niet wordt nagelaten de zaak te overdrijven. Persoonlijke sympathieën zijn duidelijk merkbaar bij dit soort journalisten."

Siliee vervolgt: "Op de sportpagina's moet duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen competitieve sportbeoefening en recreatieve evenementen. Het is bij ons nu zo geworden dat recreatieve aktiviteiten in sommige kranten meer ruimte en aandacht krijgen dan de wedstrijdsport. Terwijl juist uit deze laatste groep sporters worden uitverkoren om Curaçao in het buitenland te vertegenwoordigen. In deze categorie zijn juist de ambassadeurs van dit eiland te vinden."

SOCIAL COLUMN

Siliee vindt verder dat bepaalde sportredacteuren van hun pagina's meer een *'social column'* dan een echte sportpagina maken. "Een familie-onderonsje krijgt soms meer aandacht dan bij voorbeeld een lokale voetbalwedstrijd geldig voor de FFK-competitie. Wij moeten ook het sportnieuws op de juiste waarde proberen in te schatten. Dat geldt ook voor de overheid. Die moet haar beleid aanpassen, want het doet nu pijn te constateren dat onze bestuurders sport en cultuur als sluitposten op de begroting beschouwen."

Siliee vindt dat de Curaçaose media en in het bijzonder de kranten een belangrijke taak hebben. "Via de media kan je het een en ander in de samenleving sturen en de meningen beïnvloeden. Er is een taak weggelegd voor sportredacteuren en -verslaggevers voor het aandragen van alternatieven en oplossingen. Dit kan door kritische kanttekeningen te plaatsen. Op die manier werk je als sportjournalist aan de verbreding van de kennis en de bewustwording van de belangrijkheid van de lokale sportbeoefening. Hoe vaak zeggen bestuurders dat de sport als instrument kan dienen om jongeren op het juiste pad te houden? Welnu, via de sportjournalistiek kunnen journalisten daarbij een rol spelen. En de media kunnen daarbij meer doen dan tot nu toe het geval is. Zij kunnen bijvoorbeeld de tekortkomingen en sociale deprivatie bij veel jongeren, die niet de kans krijgen om sport te beoefenen, signaleren. De verloedering in de Curaçaose buurten en wijken, die in vele gevallen niet over sportfaciliteiten beschikken."

Siliee heeft een project voor zijn jeugdige voetballers dat hij graag uitgevoerd wil zien. Hij wil zijn jonge pupillen voor een jaar of vijf blijven begeleiden. Het zijn allemaal talentvolle voetballers die juist die begeleiding nodig hebben om zich verder te kunnen bekwamen. Hij kampt echter met het probleem dat er te weinig geld beschikbaar is om het een en ander te bewerkstelligen. "Is er kader en mankracht, dan ontbreekt het geld en is er geld, dan viert besluiteloosheid hoogtij bij zowel sportbestuurders als bij de overheid", meent hij.

In dat kader bezien kan de sportjournalistiek de sportbeoefening vanuit diverse invalshoeken benaderen, vindt Siliee. Verslaggevers kunnen in hun sportreportages en beschouwingen, het lezerspubliek confronteren met psychologische en sociale aspecten die een rol spelen bij de sporter.

"De mens achter de sporter wordt belicht. Wat beweegt de sportman of -vrouw om op een bepaalde wijze te handelen. In Nederland werd bijvoorbeeld de dopingsaffaire van de atleet Eric de Bruin door de kranten tot in de kleinste details ontleed. "En dat kan allemaal op een prettig leesbare manier geschreven worden, terwijl er toch een boodschap van uitgaat", aldus Siliee. De didactische benadering dient volgens hem om de sporttak te analyseren. De tactiek en techniek worden uiteengezet. Een wedstrijd wordt geanalyseerd, en er wordt gezocht naar de logica van de door de trainer toegepaste tactiek. Via de filosofische of ideologische benadering wordt het referentiekader van de oefenmeester, trainer of coach nagegaan.

"In mijn U-17 selectie heb ik ook contact met de ouders en de leerkrachten van de voetballers. Ik wil op de hoogte blijven van hun gedrag thuis en hun vorderingen op school. Een deviant gedrag van een van mijn jongens is dan gemakkelijk te achterhalen, door mij of door diezelfde ouders en leerkrachten."

STIMULEREND

"Door de sociale communicatieve benadering geeft de redacteur aan hoe de verhoudingen zijn in een team of een sportclub. Vandaar dat ik zeg dat de sportjournalistiek vaak de onbereikbare atleet, sportbestuurder, organisatie, overheden en noem maar op kan bereiken, door op professionele wijze het vak te bedrijven. De nieuwswaarde en invalshoek die een journalist aan een sportverslag toekent, werkt stimulerend op de sporter. Hij of zij wordt als het ware uitgedaagd om beter te presteren en om een bijdrage te leveren aan de Curaçaose gemeenschap."

"Sportbeoefening op het hoogste niveau wordt gezien als een middel tot zelfrealisatie en erkenning. De media zijn daarbij niet meer weg te denken in het sportgebeuren, want sporters zien kranten als het medium dat hen de erkenning kan geven waar zij naar streven in de samenleving."

Er is dus volgens Etienne Siliee, nog veel werk aan de winkel voor sportjournalisten op Curaçao. "Hopelijk komt er een discussie op gang over de sportjournalistiek op het eiland, want op het moment bevindt deze zich nog in de kinderschoenen. Hoewel ik moet zeggen dat er bij de avondbladen vaak meer diepgaande sportanalyse te vinden zijn," aldus Siliee. Met zijn zondagse tv-optredens van buitenlandse WK-wedstrijden op TeleCuraçao begeeft hij zichzelf overigens ook op het terrein van de journalistieke vak. Als een 'hobbyist' met kennis van zaken vanwege zijn betrokkenheid bij de voetbalsport.

GEFELICITEERD

Puerto Rico: Van Spaans koloniaal tot Gotisch bamboe

Excuse me sir, is this the city wall?', vraagt een in korte broek geklede oudere dame aan een passerende cruise- en landgenoot. Zij wijst daarbij op het vier eeuwen oude fort *El Morro*. zijn antwoord, *'I suppose so'*, blijkt dat hij evenmin veel ul heeft van de opbouw van een historische stad zoals n Juan. Voor de gemiddelde Amerikaanse cruise-toerist, soms maar drie uur de tijd heeft om een eiland te 'doen'. t het er immers niet zozeer om wat iets is, zolang de ouwen maar historisch en lekker oud zijn; en zolang er ar mooie plaatjes te schieten vallen. En wat dat betreft nnen ze hun hart ophalen in oud-San Juan.

= door Elisabeth de Montsouris =

anneer de cruisetoeristen n paar uur later met hun chtgekoelde schip alweer weg zijn naar het volnde Caribische eiland, blan wij op ons gemak uit in historische *Gallery Inn*, ar we temidden van kunst antiek de nacht hebben orgebracht.

Galeria San Juan, zoals t ook wordt genoemd, is gendom van beeldhouwster schilderes Jan D'Esopo en amt uit het midden van de httiende eeuw. Het is een olhof van gangetjes, appen, smaakvol ingerichte rtrekken en patio's vol anten, beeldhouwwerken klaterende fonteintjes. Esopo heeft ons in de *ret room* ondergebracht. n smalle deur en een minusul, donker wenteltrapje ven toegang tot deze kamer et uitzicht op een patio.

In het ruime pand, dat n twee straten een ingang nt, bevinden zich ook ites met privé-balkon. Die nnen in combinatie met t laten boetseren van het gen gelaat worden trokken. Zes keer 25 inuten poseren voor de kunenares en veel geld zijn de ige voorwaarden.

De *Galeria* blijkt een pert uitgangspunt voor bezichng van het oude San Juan. an de door het toeristenbuau uitgezette wandeling aakt het eerste deel de eeste indruk: via een brede omenade loop je naar de nige stadspoort die nog rest n de oorspronkelijke zes. n de ene kant de baai, aan andere de soms wel zeven eter dikke, nog intacte stadsuur. In de poort schreeuwt n klasje kinderen de ngen uit zijn lijf en geniet n de echo. Wij hebben eer oog voor het zicht op n oud straatje met kleurlke huizen.

Naast de stadspoort ligt *La Fortaleza* (1533), het oudste gouverneurspaleis op het westelijk halfrond dat nog steeds als zodanig dienst doet, zoals het toeristenbureau trots vermeldt. De gratis rondleiding blijkt helaas niet meer in te houden dan een blik op de binnenplaats en de tuin. We kunnen aan de hand van foto's in het reisboek alleen maar raden naar statige vertrekken en deuren met blauw glas in lood.

Het aan de andere kant van de stadspoort opduikende *Casa Blanca* (ca. 1525) geeft meer van zijn interieur prijs. Het is een museum en ingericht in de stijl van de zestiende en zeventiende eeuw.

Na het militaire verdedigingsbolwerk *El Morro* gaat de wandeling verder via ongetwijfeld historische, maar sfeerloze pleinen. De 'op een na oudste kerk van het westelijk halfrond' op de *Plaza de San Jose* is zelfs ronduit lelijk te noemen. De smalle straatjes rond *La Fortaleza* hebben ondanks hun onvermijdelijke internationale winkels meer eigen karakter.

De meeste toeristen blijven in San Juan en aan de stranden van de noordkust hangen, zo deelt het toeristenbureau mee. Wij horen kennelijk tot een minderheid, want na een dagje warme stad lokt het groene Puertoricaanse achterland.

Elke reisgids roemt de schoonheid van het tropisch regenwoud rond de ruim duizend meter hoge berg *El Yunque*. Het alom aangeprezen bezoekerscentrum van het natuurpark blijkt helaas niet veel meer voor te stellen dan een vertrekje, waar een paar foto's hangen. Een gids raadt ons een wandeling naar de watervallen aan, waar we onderweg leuk kunnen picknicken. We hebben weinig aan haar advies, want in het bezoekerscentrum zijn slechts chips en blikjes limonade te koop. Het restaurant is na orkaan Hugo gesloten.

Een bergbeklimming trekt ons meer. Als we het kaartje met de wandelroutes bekijken, denkt de gids ons te plezieren door als een soort zichzelf repeterende bandrecorder telkens weer de twee mogelijke routes naar *El Yunque* aan te wijzen. De een duurt anderhalf uur heen en nog eens die tijd terug, terwijl voor de andere route twee keer twee uur staat. Als we het verhaal vijf keer hebben gehoord, vluchten we weg, de berg op.

Onderweg worden we aangenaam verrast door de bedwelmende geur van de witte gember (*Hedychium coronarium*), die aan de rand van het regenwoud staat. Dieper het bos in worden de verschillende groentinten regelmatig opgelicht door het rood, het lichte geel, het wit of het blauw van inheemse bloemen. Onbekende vogels laten hun karakteristieke roep horen, terwijl wij via een aanvankelijk wat al te mooi aangelegd pad op ons gemak naar boven wandelen.

Hoewel we ervan overtuigd zijn niet meer loop- en klimervaring dan de gemiddelde toerist te hebben, staan we in iets meer dan een uur aan de top van de vermaarde berg. De afdaling redden we zelfs in 45 minuten. Kennelijk is de anderhalf uur toch meer gebaseerd op de dame die we op de terugweg tegenkomen. Gezeten op een bankje en amechtig hijgend vraagt ze vertwijfeld hoe ver het nog is naar de uitkijktoren van *Mount Britton*, die ongeveer halverwege ligt. Wij raden haar aan ook de *El Yunque* te beklimmen, maar betwijfelen of ze dat wel redt.

Vanaf *El Yunque* is het niet al te ver meer naar het beginpunt van de *ruta panoramica* die van oost naar west midden over het eiland loopt, dwars door de *Cordillera Central*. Op de meeste kaarten is de route ingetekend, terwijl borden onderweg je regelmatig het idee geven dat je goed zit. Eenmaal in wat grotere plaatsen aangekomen, wordt het echter een spannende puzzel om erachter te komen hoe je verder moet. Na een paar keer oefenen, krijg je er min of meer gevoel voor en na wat vergeefse afslagen naar links of rechts zit je plotseling toch weer op de *ruta panoramica*.

De naam verdient zij met ere: prachtige vergezichten, haarspeldbochten en veel groen. Af en toe verdwijnen we in een tunnel van donkergroen oerwoud. Even verderop zoekt een bos bamboehout vermoeid steun bij zijn soortgenoot aan de overkant. Samen vormen ze ongewild een gothische bamboekathedraal. Een anderhalve meter lange gele orchidee hangt achteloos over de elektriciteitsleiding, terwijl elders slingers van neerhangende bladplanten als een gordijn over de weg schuiven. Als we stoppen voor een foto van het uitzicht op het dal, zien we dat Puertoricanen helaas net zo trots zijn op hun oude koelkasten en ander afval als de Curaçaoënaar.

Na zoveel moois en groens overdag, kun je de nacht alleen nog maar doorbrengen op het evenzo groene en bebladerde terrein van een negentiende-eeuwse koffie-*hacienda*. De eerste die zich aandient is de *Hacienda Gripiñas*, vlakbij het plaatsje Jayuya. Gerestaureerd en ingericht als *parador*, wat zoveel als logement betekent.

De overheid van Puerto Rico geeft logementen de goedkeuring om het predikaat *parador* te dragen, wanneer zij aan bepaalde voorwaarden voldoen. Niet meer dan twintig kamers en lokaal voedsel in het restaurant. Vroeger gold ook nog de regel dat het logement bij voorkeur in een historisch gebouw gehuisvest diende te zijn. Dat hoeft nu niet meer, maar *Gripiñas* en de *Hacienda Juanita*, ten noorden van het historische stadje San German, voldoen tot ons grote genoegen nog wel aan deze eis. Want wat is er aangenamer dan na een vermoeiende dag op een schommelstoel op een immens houten balkon te genieten van een pina colada en de schemering boven het tropische bos?

Foto: F.A. de Graaff

Oud-San Juan, met rechts de stadsmuur

We zijn niet de enigen. Het is weekend en dan blijken deze *paradores* een geliefde bestemming voor de Puertoricanen die ietwat luidruchtig bezit van het balkon nemen. Volgens de eigenaresse van *Juanita* is tachtig procent van de gasten lokaal en zijn alle weekends tot en met oktober volgeboekt.

Op weg naar *Juanita* brengen we een bezoek aan de grotten van de deels ondergrondse Camuy-rivier. Een Amerikaanse roept ons al van verre toe dat het park vandaag dicht is vanwege filmopnamen. Ze heeft er net een tocht van drie uur opzitten en is razend. Wij eigenlijk ook. Het enige alternatief is *La Cueva de Camuy*, dat op een steenworp afstand ligt. De grot stelt weinig voor. Er is geen begeleiding en her en der geplaatste bordjes met het verzoek om 'stilte' worden op luide toon genegeerd. Het lijkt wel alsof men zich verstaanbaar wil maken op een Curaçaos feestje. Boven ons is nog net het vruchteloze protest van de vleermuizen te horen.

Als we de volgende dag toch maar weer naar de eerste grot gaan, worden we niet teleurgesteld. Het begint al met de uiterst efficiënte manier waarop de

Vervolg op pag. 16

Puerto Rico: Amerikaans maar grotendeels autonoom

Puerto Rico werd vijfhonderd jaar geleden (in 1493) door Columbus ontdekt. Het is sinds 1508 in Spaanse handen. Tijdens de Spaans-Amerikaanse oorlog namen de Verenigde Staten het eiland in bezit. Sinds 1952 vormt het een gemenebest met de Verenigde Staten. In tegenstelling tot menig ander Caribisch eiland streeft het niet naar onafhankelijkheid. Er gaan zelfs stemmen op om de 51e Amerikaanse staat te worden.

Zover is het echter nog niet. Puertoricanen zijn wel sinds 1917 Amerikaans staatsburger. Het eiland heeft een gekozen vertegenwoordiger in het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden. Deze heeft dezelfde rechten als de congresleden, behalve het stemrecht. De eilandbewoners kiezen hun eigen Senaat, Huis van Afgevaardigden en gouverneur. De Verenigde Staten zijn verantwoordelijk voor de buitenlandse aangelegenheden en de defensie van Puerto Rico.

De meerderheid (75 procent) van de 3.3 miljoen eilandbewoners is blank. Gedurende de Spaanse overheersing werd er wel suikerriet, koffie en tabak verbouwd, maar op eem kleinere schaal dan op de naburige eilanden. Om die reden werden er weinig slaven naar Puerto Rico gehaald voor het plantagewerk. Dat verklaart het geringe aantal zwarten.

Engels is een belangrijke taal op Puerto Rico. Maar liefst 42 procent is tweetalig (Engels en Spaans), terwijl 57 procent uitsluitend Spaans spreekt.

Bron: Baedeker's Caribbean
ISBN: 0 861 45 408 1

= door Joël Labadie = *Gladde fotografie, het best belicht vanuit commerciële hoek*

Exposerende Elaine Muskus: meer vakvrouw dan expressie

SCHERPER KAN eigenlijk niet. Het merendeel an de ruim twintig gefografeerde onderwerpen alt van het glanzende apier af. Geen foutje te espeuren in Eliane uskus' expositie.

Van tijd tot tijd toont deze Montreal, Canada choolde fotografe haar techsch kunnen in een tijdchrift of expositieruimte. De uidige onopvallende Avila each-tentoonstelling is derhalve een van de tussenstops in de weg van de nu weer op de Antillen werkzame artieste.

Muskus betoont zich vooreerst vakvrouw met zakelijkheid. Aan de muur geen eigen interpretaties van de werkelijkheid, geen onscherpe filosofiën. Meer strak dan abstract zogezegd. Met een sterk gevoel voor compositie. Harde, heel kleurige realiteit. Soms gevangen in een uitvergroot detail. Bouwwerken. Natuur. Weinig mensen. Die zijn weer wel terug te vinden in haar vrijetijdswerken in haar antropologische opdrachten, waarover straks meer.

Wie in het Avila-zaaltje rondkijkt zal 'gelikte' fotografie zien. Onwillekeurig denk je erbij welk interieur en welke structuurverf goed achter de opgehangen foto's past. Goed voor de entreehal van het kantoor. Goed voor de voorpagina van een kleurig magazine. En - het moet gezegd worden - ook uitermate geschikt voor ansichtkaarten met 'van harte beterschap', 'heden hebben zich verloofd', 'groeten uit Bonaire of in een enkel stilistisch fraai geval 'met oprechte deeineming'. Veilige middle-of-the-road fotografie. Nou en? Het is wel de stijl die terug te vinden is magazine's als de Holland Herald. Inderdaad, Muskus publiceert deze maand weer in het KLM inflight-magazine met kleurige foto's van de Antillen.

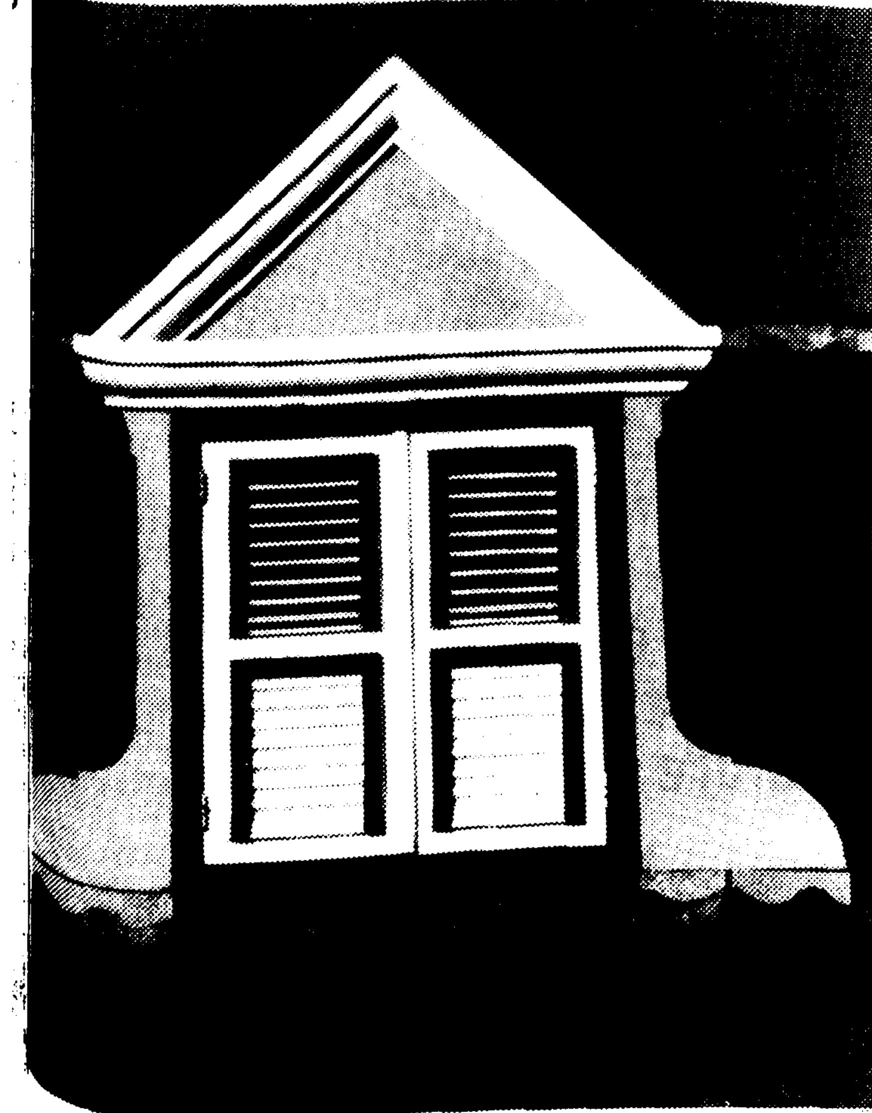
Muskus is sinds 1991 professioneel actief en sleepte sindsdien zeker vier vermeldingen in de wacht. De freelancer maakte in opdracht ook enkele reisverslagen. In Mexico de reportage 'Day of the dead' (1992) en binnenkort reist zij naar het dak van de wereld voor een antropologische impressie van Nepal. Wellicht eind volgend jaar verschijnt het fotoboek over de Antillen en Aruba.

De fotografe in een toelichting op haar werk: "Fotografie is niet alleen het gebruiken van een dure camera die klik zegt. Het grote misverstand is: hoe duurder de camera hoe beter de fotograaf. Mensen die zeggen: 'Je maakt toch alleen een foto?', zonder te beseffen wat er allemaal bij komt kijken. Het blijkt alleen al uit de apparatuur die nodig is. Fotografie is veel duurder dan schilderkunst. Ik had schilderen als bijvak tijdens mijn opleiding. Dat verklaart het kleurgebruik in mijn foto's. Natuurlijk kan ik ook expressionistisch zijn, maar ik denk dat ik te documentaire-achtig ben gedrild." Eerder in het interview: "Van fine art kun je niet leven. Van opdrachten van één foto ook niet. Beroepshalve - voor editorials - werk ik op contract."

Muskus werkt op 4 x 5-formaat en ook met 35 mm-film en drukt bijvoorkeur af op foto-canvas of 'glossy' Kodak-reversal. Nagenoeg alle foto's laat zij afdrukken in Amerikaanse laboratoria die maatwerk leveren op grond van specifieke wensen van professionele fotografen. Muskus prefereert diafilm en doet veel met 'image-transfer', een bepaalde techniek waarbij die goeie ouwe 'polaroid' te pas komt. Het vervreemdend effect: foto's die honderd jaar oud lijken. Fraai is ook haar materiaal in zwart/wit met groffe korrel. Dat althans dit keer ontbreekt in de expositie. Jammer. Maar alweer: Nou en?

De tentoonstelling in de Troepiaal-room van het Avila Beach Hotel duurt tot en met 29 augustus. Werken zijn te koop voor prijzen variërend van 175 tot 400 gulden.

...zwart/wit variant op nu tentoongestelde kleurenfoto's van architectonische details...

...Parijse laan in zwart wit. Gestyleerde voorbeelden van ander kunnen van Muskus.

Model in contra-licht (zwart/wit, groffe korrel, niet op de huidige expositie)...

Pinkie en de vleermuizen

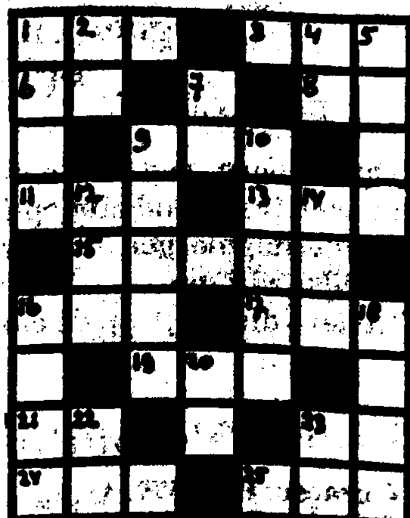
MOENE MUIS, kom len?" riep Pinkie naar muisje, dat net langs kabouterhuisje liep. Moene schudde zijn . "Mijn neef in de van Hato is vandaag ", piepte hij. "En ik ga zijn feestje". "Grot Hato? Daar ben ik nog geweest", zei Pinkie, Moene, mag ik mee?". uurlijk", zei Moene. nkie zette vlug zijn agse muts op en je pakte een mais- n. Dat was het kado- voor de jarige neef. na ging Pinkie op de van Moene Muis n en vertrokken ze n naar de grot van . Toen ze er waren, Pinkie zijn ogen uit. een grote grot", fluis- hij een beetje ang- "En wat is er weinig

Ai, hier is het pik- er!" "Ja", piepte ie Muis, "Ik woon ook in mijn eigen hol- in de mondi. Maar mijn neef woont is eel licht, want daar en groot gat in het

zon kan er net naar n schijnen. Kijk, daar al". En plotseling den er wel honderd es om Pinkie heen. dden allemaal een nutsje op en en van maisgebakjes uize-kaaspasteitjes. leuk, dat je ook en bent, Pinkie", de jarige [illegible] , "En dank je wel et kado, hoor. Als de uizen komen, gaat est beginnen". "Wat dat voor muizen dacht Pinkie. Hij og nooit een vleer- zien.

r wat was dat? Wat at voor een vreemd ? "Help, help!" schre- Pinkie angstig. Uit onkere grotten en een paar de monsters aan . Rakelings langs ndagse muts van

gingen ze. "Help, schreeuwde Pinkie ns. En zo hard hij n kleine kabouter- kon, rende hij er r. "Pinkie, kom het zijn alleen de uizen maar". Pinkie hoorde het Ik moet naar de Papa, mama hijgde hij en rende ene gang naar de Maar hoe hij ook hoe hij ook zocht, ang vond hij niet. snikte van angst est opeens aan denken. Zouden de ra hem opgegeten ? Oh oh oh! En het o donker in de Pikdonker! wat was dat? e, waar ben je? Iemand riep hem. n ik" riep Pinkie ie is daar?" "Ik ben ontje Vleermuis", stem vlak naast het donker. "We je overal gezocht, u heb ik je g gevonden. Klim auw op mijn rug,

dan gaan we terug naar het feest". En zzzz.... daar vlogen ze door de donkere grot terug naar de feestzaal. "Kun je vliegen?" vroeg Pinkie verbaasd. "Natuurlijk", lachte Toontje, "dat kunnen toch alle vleermuizen". "Oh", zei Pinkie, "Dat wist ik niet". En toen ze bij de verlichte grot aan kwamen, keek hij nieuws-

gierig naar die vreemde muis met vleugels.

"Maar...maar..." stotterde hij verschrikt. En bijna had hij het weer op een lopen gezet. Daar zat hij zo maar op de rug van een van de monsters, waarvoor hij net zo hard was weg gerend! Gelukkig kwam net Moene Muis eraan. "Het zijn alleen maar vleermuizen", fluisterde hij vlug in Pinkies oor, "Ze zien er een beetje griezelig uit, maar ze zijn heus erg aardig".

Ach ja, natuurlijk, dat begreep Pinkie nu ook wel. Toontje Vleermuis had hem toch weer bij de muisjes terug gebracht! Hij was opeens helemaal niet bang meer. En samen met Moene Muis, Toontje Vleermuis en alle andere muizen en vleermuizen danste Pinkie vrolijk in het rond en vierde feest tot het donker werd.

NEL DE JONG

Onze vriendjes

TOEN WE onze poes Noortje pas hadden, leek ze helemaal niet op een jong poesje. In plaats van te spelen en te springen, [illegible] een hoekje van de porch en deed niets. Ze at alleen, als ik haar bakje vlak voor haar neer zette, want ze stond er niet voor op. Toch leek ze niet ziek, want ze zag er tevreden uit en snorde voor tien als we haar opbeurden of aaiden. Als onze andere poes tegen haar blies, kon haar dat niets schelen. Ze knipperde niet eens met haar ogen. Mijn moeder vond toch wel, dat er iets niet in orde was, want ze groeide niet. Dus gingen we met haar naar de dierenarts.

Maar die kon ook niets bij[illegible] haar [illegible] en een tube speciale voeding. Dat vond ze heerlijk. En na een week begon ze eindelijk aan te komen. Op een dag rekte ze zich eens uit, klom van haar kussen en begon zowaar met de schoenen van mijn vader te spelen. We wisten niet wat we zagen! En vanaf die dag werd ze een normale poes.

FANNY

Puzzel van de week

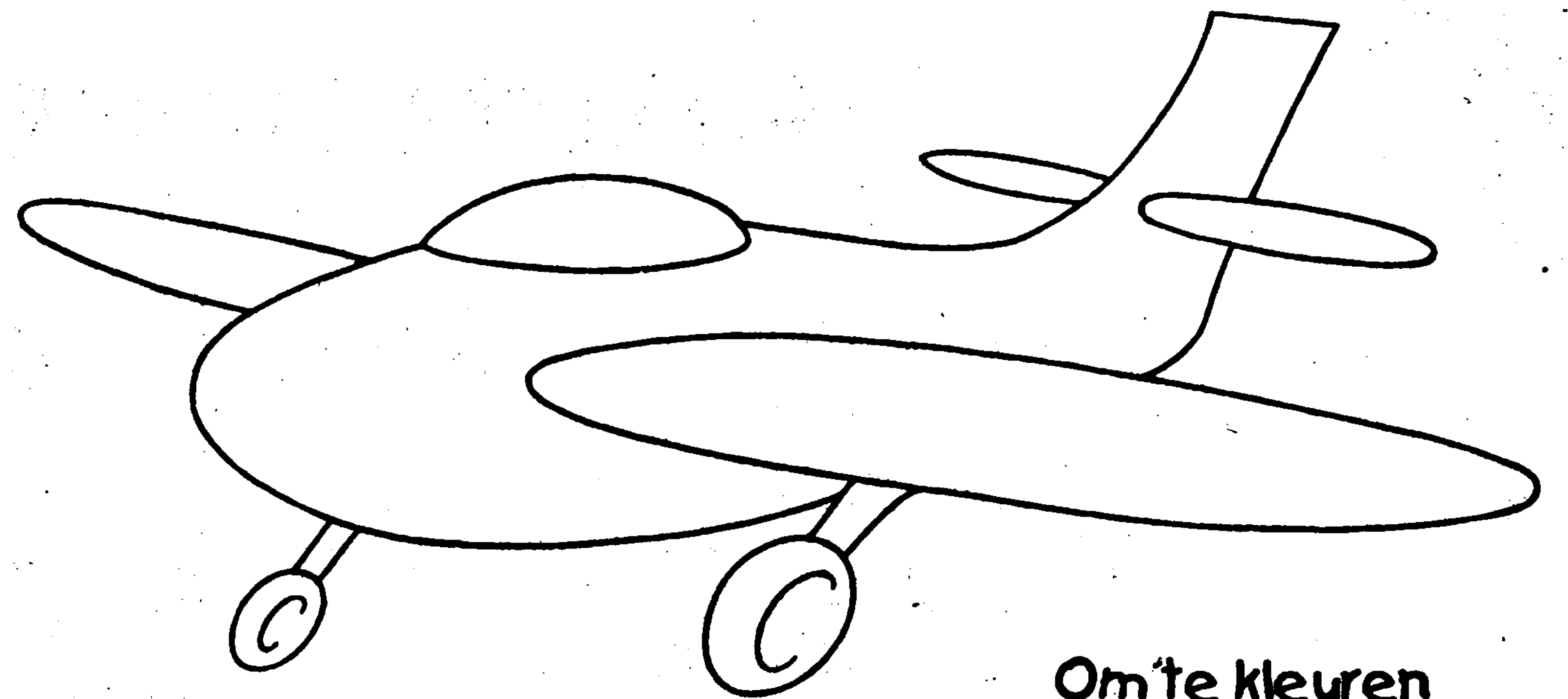
VERTIKAAL: 1. Teug water; 2. Dierengeluid; 4. En dergelijke (afkorting); 5. Peulvrucht; 7. Reeds; 9. Rails; 10. Roofvogel; 12. Grootmoeder; 14. Een zekere; 16. Planeet; 18. Watervogel; 20. Overblijfsel van vuur; 22. Deel van een mast; 23. Geeft de kip je.

HORIZONTAAL: 1. Baardje; 3. Wordt gemaakt door een spin; 6. Muzieknoot; 8. Muzieknoot; 9. Groente; 11. Hoofd; 13. Deel van een kippenhok; 15. Gebouw waar vroeger graan gemalen werd; 16. Middelbaar administratief Onderwijs (afkorting); 17. Ontkenning; 19. Wiel; 21. Slee; 23. Voegwoord; 24. Zot; 25. Vervoeging van bidden.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Caya Betico Croes 110; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122) en zet op de envelop: KINDERPUZZEL.

Winnaar van de week:

Stephen Maduro
Kaya Rol Katochi A-15
Curaçao

Om te kleuren

Wedstrijd

VERGETEN jullie onze wedstrijd niet? Schrijf een leuk verhaaltje en stuur dat op naar onze Kinderkrant, per adres Amigoe, Scherpenheuvel z/n Curaçao, of Caya G.F. Betico Croes 110, Aruba, of Kaya Gobernador Debrot 152, Bonaire.

Je kunt ook een opstel, dat je op school gemaakt hebt, opsturen. Denk erom, je moet het wel zelf geschreven hebben. Alle verhaaltjes, die we ontvangen, komen in de krant. En eind van het jaar in de Kerstkrant, maken we bekend wie met het leukste en mooiste verhaaltje gewonnen heeft. De winnaar krijgt f.50,-

Aan de slag!

TANTE NEL

Spelletjes

HIER EEN oud spelletje, maar altijd leuk om te doen: Iedereen krijgt een vel papier en een pen en moet binnen een bepaalde tijd, vijf minuten bijvoorbeeld, zoveel mogelijk namen van iets opschrijven. Namen van jongens of meisjes bijvoorbeeld, of van bloemen, bomen, landen, noem maar op. Voor elke goede naam krijg je een punt. En wie de meeste punten heeft, heeft gewonnen.

Nog een oud spelletje: Iemand begint met de zin: Ik ging eens naar de supermarket en kocht daar een appel. De volgende persoon herhaalt dit zinnetje en voegt er nog een voorwerp aan toe. Bijvoorbeeld: Ik ging eens naar de supermarket en kocht daar een appel en een mango. De derde persoon koopt er ook weer iets bij. Op die manier wordt de lijst steeds langer. Wie zich vergist of een foute volgorde geeft, valt uit. En degene, die het laatst overblijft is natuurlijk de winnaar.

Hij kan zijn prijs (fl.15,-) komen ophalen bij de Amigoe (tot 15.00 uur).

OPLOSSING

HORIZONTAAL: 1. Bok; 3. Pet; 6. E.a.; 8. Va; 9. Sok; 11. Gil; 13. Bek; 15. Nader; 16. Man; 17. Nee; 19. Kat; 21. Al; 23. En; 24. Nat; 25. Ons.

VERTIKAAL: 1. Berg; 2. O.a.; 4. Ev.; 5. Tadk; 7. Do; 9. Slank; 10. Krent; 12. Ina; 14. Ere; 16. Maan; 18. Eens; 20. As; 22. La; 23. En.

Snorkelen

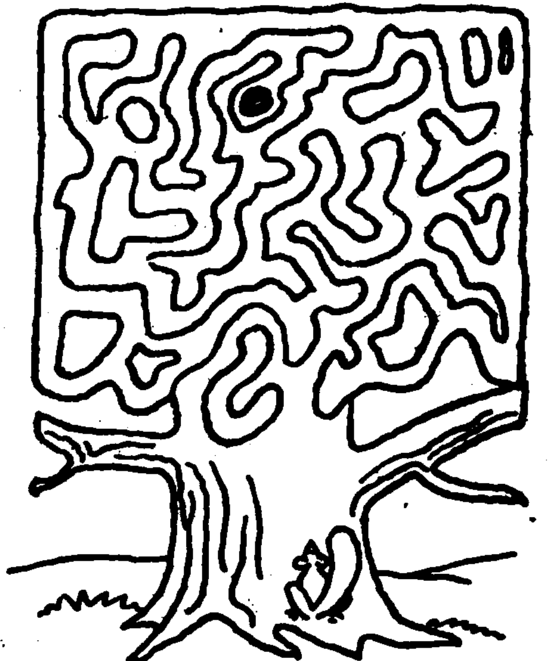
MARJAN IS dol op snorkelen. "Duiken met snorkel en vinnen. Daar is toch niets aan", zegt ze. "Ik snorkelde al, vóór ik goed en wel kon zwemmen". Ze schopt de flippers, zoals ze de vinnen noemt, uit en laat zich op het strand vallen.

"Duiken is heerlijk", zegt ze, "Je hebt het gevoel onder water, dat je gewichtloos bent, dat je zweeft, heerlijk!". Ze is van plan later duiklessen te nemen met een aqualong, een zuurstofcilinder, waarmee je vijf a tien meter onder water kunt gaan. Het einde!

De snorkel, die ze heeft is een heel eenvoudig ding. Een gewone in j-vorm gebogen buis van plastic met een rubber mondstuk. Er hoort een duikbril bij. Marjan legt uit, dat je het beste een duikbril met krasvrij glas kunt kopen, omdat je anders na een poosje niet meer zo goed kunt zien. Als je de bril gaat kopen, moet je hem altijd passen. Hij moet stevig op je gezicht zitten, anders lekt hij water door.

Vinnen helpen je makkelijk vooruit te komen. Voor beginnelingen zijn vinnen met zachte bladen het best. Die vermoeien de beenspieren minder. Met snorkel, duikbril en vinnen kun je dus het water al in. Maar als je in koraalzeeën gaat duiken, kun je beter ook handschoenen dragen. Koraal kan namelijk lelijk scherp zijn. In onze baaien zul je daar niet zo'n last van hebben.

Doolhof

HOE KOMT Eef Eekhoorn bij de noot?

In een café zit een zakkenroller. Hij haalt een modetijdschrift te voorschijn en bekijkt de foto's. "Wat krijgen we nou!" zegt zijn vriend, ook een zakkenroller. "Wil je de mode gaan volgen?" "Natuurlijk", zegt de eerste zakkenroller, "ik moet toch weten, waar dit jaar de zakken zitten".

Wist je dat

AL ZOLANG de mensen bestaan is het nodig geweest te weten, waar men ergens is. Heel vroeger, toen de mensen nog geen zeeën over durfden te steken en altijd zorgden de kust te blijven zien, was het nog niet zo moeilijk om dat te weten. De zeeman van toen herkende de bergen, boomgroepen, huizen enzovoort. Maar als je geen kust meer ziet, heb je andere middelen nodig om te bepalen, waar je bent. Die middelen zijn: sterren, kompassen en landkaarten. Een andere keer zal ik je daar wat meer over vertellen.

* * *

JE HEBT vast wel eens gehoord van dertien, het ongeluksgetal. Bijgeloof, hoor ik je zeggen. Kan wel waar zijn, maar als je in een hotel komt, ga dan voor de aardigheid eens even kamer 13 bekijken. Heel vaak zul je die dan niet eens vinden, want een heleboel hotels hebben helemaal geen kamer 13. Heel veel mensen geloven namelijk wel degelijk, dat 13 een ongeluksgetal is en willen niet in kamer 13 slapen. Dat betekent verlies voor het hotel, dus laten ze die kamer maar weg. Ik weet niet, of er mensen zijn, die dan niet in kamer 14 willen slapen, want eigenlijk is dat toch kamer 13! Of niet soms?

* * *

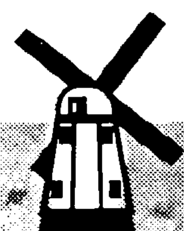
RAADSELTJE: Welk dier leeft om te eten, heeft een lichaam, dat bijna alleen uit een maag bestaat en wordt bovenop zijn eten geboren? De Rups. De rups is eigenlijk de larve van een vlinder. Een zielig babietje, want als hij uit het vlinder-ei komt, is zijn moeder al lang weer op pad. Ze legt één keer in haar leven ongeveer 200 eitjes, soms in grote hopen, soms apart. En daarna bekommert ze zich niet meer om haar kinderen. En dat is ook niet nodig, want een rups weet precies, wat hij doen moet: eten eten eten en nog eens eten. Hij hoeft geen enkele moeite te doen om voedsel te zoeken, want zijn moeder heeft haar eitjes vlak bij of boven op de plant, die hij graag lust, gelegd. Hij hoeft ook niet op te houden met eten om adem te halen, want dat doet hij door buisjes, die opzij van zijn lichaam naar buiten steken.

* * *

Oplossing doolhof:

Liever heimwee dan Holland

'Amigoe' gezocht

= door René van Nie =

Wat ik afweet van journalistiek en het maken van een krant komt op het volgende neer. Een journalist werkt zich kapot en wordt onderbetaald. En bij het schrijven voor de krant ligt je hele hebben en houden in handen van één mevrouw of mijnheer die gewapend met lijmpot en schaar je verhalen kan maken of breken.

Wél weet ik veel af van het bezorgen van de krant want dat heb ik op 13-jarige leeftijd in Nederland gedaan. Je hoefde dan alleen maar een stapel kranten in je fietstas te doen en aan de hand van een adressenlijst stopte je de krant in de juiste bus. Ik heb even gedacht dat dit óók op Aruba zo ging. Maar daar is geen sprake van. We zijn inmiddels wél op de maan geland maar kunnen of willen op Aruba nog altijd geen adres in de knoek vinden.

Volgens mij ben ik dan ook de enige stukjesschrijver in héél de wereld die de krant waarin hij schrijft niet in de bus krijgt. Met geen mogelijkheid. Zelfs niet tegen betaling. Om toch nog een beetje op de hoogte te blijven van alle leed in de wereld reed ik in het begin dan maar elke avond naar de stad om mijn 'eigen' krant te kopen. Maar ook dát was geen garantie omdat de krant er vaak nog niet was of allang uitverkocht. Daar bleek geen touw aan vast te knopen. Nu heb ik me maar geabonneerd op de Beurs en Nieuwsberichten en die ligt elke avond trouw op me te wachten. Soms keurig in plastic verpakt voor het geval het gaat regenen. Zo blijf ik in elk geval op de hoogte wat de 'concurrentie' te vertellen heeft maar de 'concurrentie' is in dit geval mijn vriend Donny Laclé die, hoewel lichamelijk zwaar gehandicapt, toch kans ziet om in zijn eentje de Aruba pagina van de *Beurs* te vullen. Ooit was ik zo overmoedig om Donny een computer met bijbehorende printer aan te praten. En die gebruikt hij nu als een veredelde schrijfmachine.

Hij weigert echter pertinent om meer van de machines te weten dan wat hij nodig heeft om, bij voorkeur 's nachts, te kunnen typen en printen. Dat komt ook omdat hij een rotsvast vertrouwen heeft in mijn 'kennis' van de apparatuur en weet dat ik hem altijd zal proberen te helpen bij storingen. En zo rijd ik vaak, wakker geschud door een paniektelefoontje, naar zijn kleine kantoortje om hem heel wijsneuzerig uit de brand te helpen.

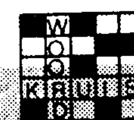
Gelukkig zijn de 'storingen' vaak zo simpel te verhelpen dat een kind de was kan doen. Maar dat hoeft mijn vriend niet te weten want ik hou er van om als held te worden gezien ook al kost het mijn nachtrust. Het voordeel is wel dat ik in zo'n geval het Aruba nieuws al bij Donny heb gelezen voor het gedrukt is en dat verifieer ik de volgende ochtend aan de hand van mijn 'eigen' krant op het terras van Cocoplum waar ze zo aardig waren speciaal voor mij een abonnement op de *Amigoe* te nemen. En aangezien Cocoplum op een steenworp afstand van *Amigoe*'s redactie ligt is er een redelijke ontvangst met een trefkans van tachtig procent. En daar kan ik mee leven.

Nou kan een mens geen twee dingen tegelijk doen. Ik bedoel, Jos van der Schoot is een hele goeie journalist en de *Godfather* van de Arubaanse schrijvende pers. Hij heeft dus nog meer aan zijn hoofd en kan moeilijk zelf de knoek in als bezorger. Dan zou hij het ook niet zolang hebben volgehouden en was er van een Gouden Jubileum geen sprake geweest. Nu kan heel Aruba zijn 50-jarig journalistenbestaan meevieren en volgens mij gaan ze ook in Tilburg hossend de straat op.

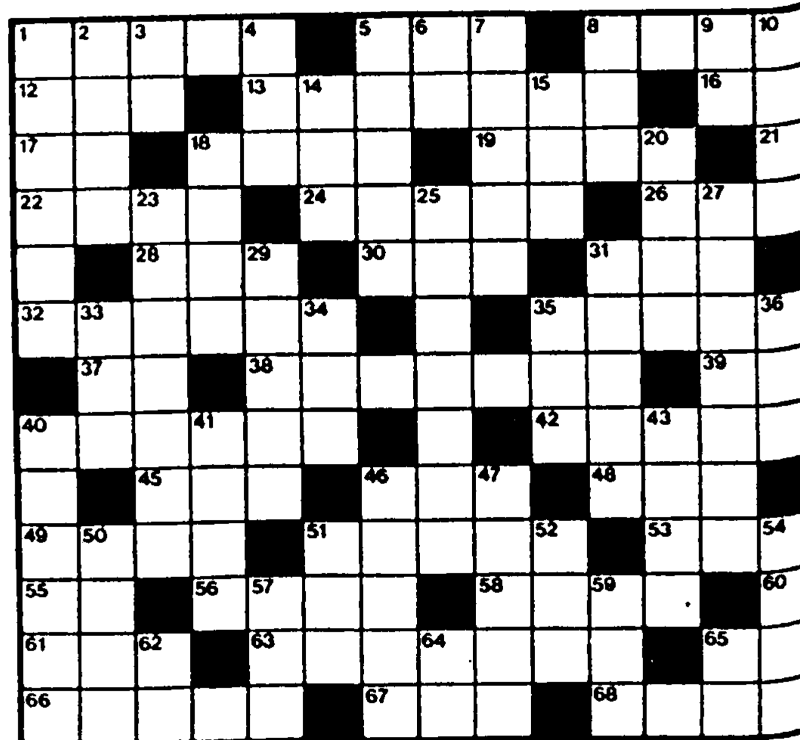
Jos heeft me altijd in hoge mate geboeid. Een man uit Tilburg die het grootste deel van zijn leven, met behoud van zijn Brabantse tongval, in dat merkwaardige onbewoonbaar verklaarde gebouwtje daar aan de kop van de voormalige Nassaustraat zijn tijd doorbrengt. Er al die jaren voor zorgt dat Aruba goed 'in beeld' wordt gebracht, zowel in de regio als via het ANP en nog dagelijks op zijn geheel eigen wijze het nieuws leest voor de radio. Ondertussen fungeert hij ook als onbezoldigd ambassadeur van onze Majesteit en vindt toch nog de tijd om zijn dagelijkse Hollandse kop koffie in de Dissel te drinken.

Nou heeft hij gelukkig veel hulp van zijn medewerkers. Lieve dames die de abonnementen en advertenties regelen en enkele professionele redactieleden waaronder een zinderend aantrekkelijke blondine die het geluk heeft niet alleen mooi te zijn, maar die ook erg goed kan schrijven. Terwijl haar tongval getuigt van dezelfde Brabantse afkomst als baas Jos en haar wieg ergens in Aalst, Geldrop of omstreken moet hebben gestaan. Stel je dat toch voor. Brabantse Jos en Eef, zo ver van huis, hand in hand met hun Arubaanse collega's. Allemaal tezamen in dat gammele gebou[w] waar een blind paard [...] schade kan doen, om [...] dag een professionele pa[...] in elkaar te flansen.

En zolang Jos niet o[...] de tram komt, Eef geen [...] Prensa wordt en ons ei[...] wereldwijd moet gaan ve[...]genwoordigen, het dak [...] de redactie blijft staan e[...] met zijn allen niet door [...] krakkemikkige v[...] zakken, zal dat naar ik b[...] nog lang zo blijven. Al be[...] bang dat hun krant ook i[...] toekomst de knoek niet b[...] en ik het nieuws over [...] jubileum van Jos in de *B*[...] zal moeten lezen.

Kruiswoordpuzz[el]

HORIZONTAAL: 1. Aanvang; 5. Opening; 8 Muggelarf; 12. Soort stof; 13. Europeaan; 16. En[...] 17. Voorzetsel; 18. Waarschijnlijkheid; 19. Luizeë[...] 21. Familielid; 22. Maal; 24. Spaanse titel; 26 Wisselborgtocht; 28. Verf; 30. Vod; 31. Harlekijn; 32 Vreemde munt; 35. Rijschool; 37. Voorzetsel; 38 Gras, dat opgroeit, nadat er gehooid is; 39. Bolgewas; 40. Broekdraagband; 42. Diepte; 45. Troefkaart; 46 Waterkering; 48. Deelgenoot; 49. Soldatenkost; 51 Ontvangkamer; 53. Aanwijzend voornaamwoord; 55. Titel; 56. Opdracht; 58. Mythologisch figuur; 60 Landbouwwerktuig; 61. Roem; 63. Paarderas; 65 Steen; 66. Veerkrachtige draad; 67. Twijg; 68 Vriendenmaal.

VERTIKAAL: 1. Beroep; 2. Plakband; 3. Bijwoord; 4. Brandgang; 5. Strafwerktuig; 6. Voormiddag; 7. Zangstem; 8. Een zekere; 9. Getijde; 10. Schaapka[...]meel; 11. Spijl; 14. Gewicht; 15. Roem; 18. Zeedier; 20. Bruine verfstof; 23. Bestanddeel; 25. Gewoon; 27. Blijdschap; 29. Keukengerei; 31. Zuidafrikaanse provincie; 33. Orgaan; 34. Pret; 35. Dwaas; 36. Zwarte steen; 40. Verhoogde stoep; 41. Proef; 43. Opera; 44. Klaaglied; 46. Stad in Senegal; 47. Broodsuiker; 50. Palm; 51. Plaaggeest; 52. Sport-term; 54. Schoonmaakmiddel; 57. Bloeiwijze; 59. Spoedig; 62. Rondhout; 64. Voorzetsel; 65. Bazige vrouw.

Winnaar vorige week

BIJ DE inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week was helaas geen enkele goede oplossing.

Er was deze week geen enkele goede oplossing

Oplossingen van de Kruiswoordpuzzel van deze week moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:

AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

Oplossing vorige week

Oplossingen: HORIZONTAAL: 6.modellenbureau 7.nauwgezetheid 8.serge 10.zeeëgel 11.volk 12.chili 13.milt 16.neutrum 17.aldus 19.arbeidersraad 20.milieubeweging.

VERTICAAL: 1.amandelop[...]ratie 2.verweer 3.het[...] 4.luchter 5.tandheelkundi[...] 9.inham 10.zijlij[...] 14.krieken 15.barra[...] 18.beleg

Ziek & Gezond

In verscheidene Nederlandse bladen verschenen onlangs publikaties over algemene reacties op steken van wespen, bijen, hommels enz. Dit naar aanleiding van het onlangs verschenen proefschrift van de internist P. van der Linden. Inmiddels is er in binnen- en buitenland kritiek gerezen op conclusies in dit proefschrift, en met name op de uitspraken over overbodigheid van behandeling, als ook op het voorstel om mensen die eerder een levensbedreigende reactie hadden na een insektensteek, nogmaals aan proefsteken met levende insekten te onderwerpen. De weerstand bij publiek en artsen tegen dergelijk 'routine'-onderzoek is begrijpelijk en terecht. Helaas moeten wij in de afgelopen weken constateren dat door deze berichten bij patiënten onduidelijkheid en angst is ontstaan over deze welhaast middeleeuwse onderzoeksmethodiek.

De belangrijkste kritiek is dan ook van medisch-ethische aard. Mensen met een doorgemaakte levensbedreigende reactie op insektensteken nogmaals in potentieel levensgevaar brengen, wordt door de meeste artsen in Europa (consensusrapport van de Europese Academie van Allergie en Klinische Immunologie) als ook daarbuiten niet wenselijk en aanvaardbaar geacht. Ook in Nederland is er twijfel over de diagnostische waarde van proefsteken met levende insekten.

ONDERZOEK

Onlangs werden de resultaten bekend van een onderzoek op de afdeling Allergologie in het Academisch Ziekenhuis Groningen. Mensen die jaren eerder niet gereageerd hadden op een proefsteek (en dus ook niet behandeld werden), bleken nu wel fors te reageren op herhaalde proefsteken. Deze bevindingen kwamen overeen met die van Amerikaanse onderzoekers op dit terrein. In Groningen werden daarom alle insektegif-allergische patiënten uit voorgaande jaren alsnog opgeroepen voor verdere behandeling.

Ter verduidelijking omvat de meest gebruikelijke wijze van diagnostiek het gestructureerd opnemen van het verhaal van de patiënt en indien mogelijk gegevens van medische behandeling elders ten tijde van de ernstige reactie opvragen (zelfs uit verre jaren terug en uit het buitenland). Na gedegen lichamelijk onderzoek worden allergie-testen in de huid verricht en tevens aanvullende bloedtesten. Op basis van deze gegevens is bij de meeste patiënten de diagnose te stellen.

Indien sprake is geweest van heftige algemene reacties na een insektensteek bij aangetoonde allergie voor het betreffende insektegif, dan biedt een zogeheten hyposensibilisatiekuur een zeer hoge mate van beveiliging bij volgende steken. Patiënten krijgen hierbij regelmatig door een prikje onder de huid een kleine hoeveelheid gezuiverd bije- of wespegif toegediend, gebinnend met een sterke verdunning. Een dergelijke prikkuur is weinig belastend. Na de kuur is 95 procent van de patiënten beschermd. Zelfs de overige vijf procent zal minder heftige reacties vertonen na een onverhoopt volgende steek in de vrije natuur.

Lang niet alle mensen met reacties na insektesteken komen in aanmerking voor een dergelijke kuur. Een dikke bult op de plaats van een insektesteek, zelfs een opgezet been, is in de meeste gevallen uiting van een normale afweer op het insektegif. Dergelijke reacties zijn lastig maar in de meeste gevallen goedaardig.

Deze toxische reacties kunnen wel problemen opleveren wanneer het insekt steekt op een vervelende plaats, bijvoorbeeld in de keelholte. De risico's op ernstige reacties bij onverhoopt volgende steken zijn echter praktisch afwezig. Met andere woorden: toxische reacties zijn geen voorboden van ernstige toekomstige reacties.

Indien na een steek heftige reacties optreden op andere plaatsen in het lichaam dan rond de steekplaats, is dit een signaal om naar de dokter te gaan. Jeuk en roodheid over het hele lichaam, galbulten, braken, diarree en benauwdheid zijn voorbeelden van dergelijke algemene reacties. Door een steek komt er in het lichaam histamine vrij, een actieve stof die bloedvaten verwijdt en meer doorlaatbaar (vergelijk lekkage) maakt.

In ernstige gevallen kan hierdoor de bloeddruk dalen en de werking van de hartspier tekort schieten; de patiënt raakt in een shock. In Nederland zouden elk jaar zo'n vijf mensen overlijden ten gevolge van de steek. Oudere mensen lopen het meeste risico, mede vanwege een slechter vaatstelsel. De kans op herhaling van ernstige klachten bij deze patiënten bij een volgende steek van het desbetreffende insect schommelt tussen vijftig en 75 procent.

Voor patiënten met ernstige allergische reacties zijn er in principe twee mogelijkheden van beveiliging. Zij kunnen een automatische injectiespuit met andrenaline bij zich dragen. Dit geneesmiddel laat tijdens ernstige reacties vrij snel de bloeddruk weer stijgen, laat de hartspier krachtiger pompen en maakt de luchtwegen wijder. Door zichzelf hiermee in te spuiten, kunnen zij een shockreactie voorkomen. Na toediening van dit middel zijn nabehandeling en controle vereist. In de praktijk stuit deze handelwijze op problemen, onder andere door paniek ten tijde van de steek.

De tweede mogelijkheid is de prikkuur; een vrij eenvoudige en levensreddende behandeling. De kuur is niet eens zo kostbaar als gedacht: het gif spuiten en naalden kosten per jaar ruim 750 gulden. Spoedopname in het ziekenhuis en meestal nacontrole op een bewakingsafdeling (hetgeen noodzakelijk is als iemand een heftige reactie vertoont) kosten meer. Patiënten hebben recht op goede voorlichting, ook over minder frequent voorkomende aandoeningen als insektegif-allergie. Uitvoeriger informatie hierover is verkrijgbaar bij het secretariaat van de Nederlandse Vereniging voor Allergologie, Elandstraat 10, Den Haag, Nederland.

Dit artikel van de hand van dr. A.P. Jansen en dr. G. Nierop (beide allergologen) verscheen onlangs in de Gelderlander.

Puerto Rico

Vervolg van pag. 11

bezoekers verwerkt worden. Daar kunnen *Disney World* en alle andere Amerikaanse attracties een puntje aan zuigen. Geen ellenlange rijen, maar een nummertje voor elke bezoeker. Zo simpel is dat. Je koopt een kaartje, rekent uit hoelang het nog duurt voordat je aan de beurt bent en gaat vervolgens iets anders doen. Er is een cafetaria, er zijn wandelpaden of je kunt intussen vanaf een platform naar de rivier de Camuy kijken, die over de bodem stroomt van een al ontelbare jaren geleden ingestorte grot.

Als ons nummer wordt afgeroepen, rijden we met z'n dertigen tegelijk in een soort treintje naar de ingang van de grot. Een gids vertelt over de ontstaansgeschiedenis en leidt ons langs de immense stalagmieten. Vanaf de zestig meter hoge zoldering hangen meters lange stalactieten naar beneden. Afbreken is niet toegestaan: het duurt tweehonderd tot duizend jaar voordat het gestaag druppelende water een kubieke inch druipsteen heeft gevormd. Waar het extra vochtig is komen heuse regenbuien naar beneden.

De beide ingangen zijn hoog en breed. Dat verklaart ook de naam van de grot, *cueva clara* (heldere grot). In de aardedonkere grot die we daarna bezoeken huizen de vleermuizen. Na het kabaal van de vorige dag is de stilte hier een verademing. Zelfs de bewoners melden zich niet, volgens de gids omdat er nu nauwelijks jonkies zijn die beschermd moeten worden. In de diepte klatert een door de Camuy gevormde waterval. De rivier stroomt onder de grot door en behoort tot de grootste ondergrondse rivieren ter wereld.

De LAT-relatie tussen Puerto Rico en de Verenigde Staten is merkbaar in de nadruk van de toeristische instanties op historische gebouwen. Een huis van voor de eerste wereldoorlog krijgt in Amerika direct een *historic marker*. Een dorp met veel van dergelijke huizen is een speciale folder en een dringend bezoek waard.

Zo ook Ponce en San German in het zuiden. Aardige stadjes, dié met heel wat oudere gebouwen kunnen pronken dan welke Amerikaanse stad ook; maar het blijven losse gebouwen, die samen niet dat bijzondere sfeertje van bij voorbeeld de Curaçaose Handelskade weten te creëren.

We lopen er wat rond en roepen af en toe verplicht 'ah' en 'oh', maar van harte gaat het niet. Er is ook te veel lawaai. Na een paar dagen binnenland zijn we wellicht niet meer in de stemming voor de grote stad, die Ponce met haar 190.000 inwoners toch is. Dus duiken we maar weer gauw de kleine weggetjes en de bergen in. Nog even genieten, voordat we naar dor en droog, maar wel historisch en sfeervol Curaçao terugkeren.